

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

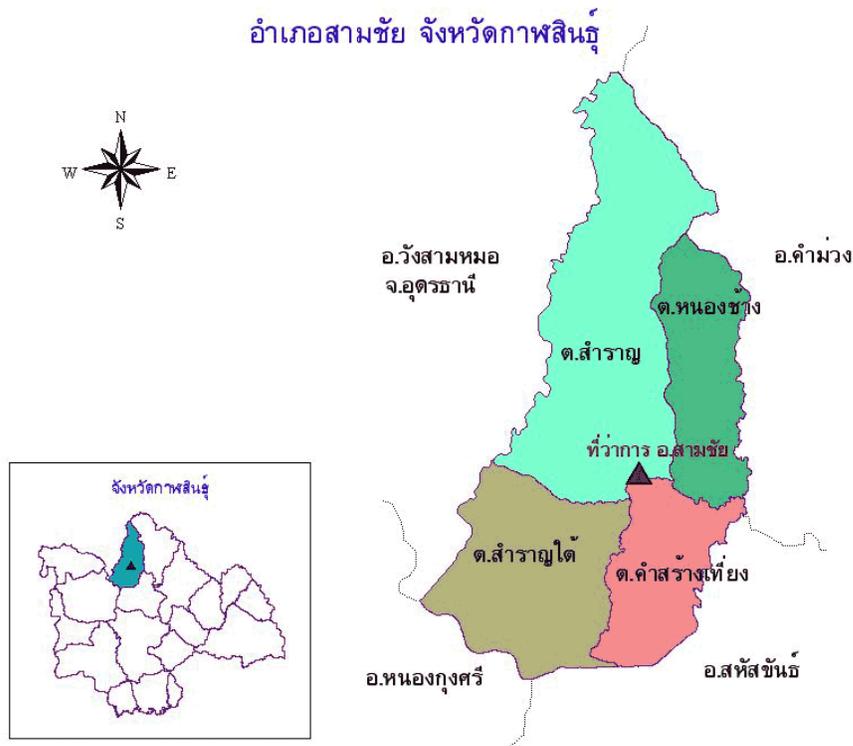
๑.๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

ที่ตั้ง ที่ว่าการอำเภอสามชัย ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ห่างจากศาลากลางจังหวัดกาฬสินธุ์ ประมาณ ๘๖ กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ ๖๐๔ กิโลเมตร มีพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบสูง เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารและมีป่าอุดมสมบูรณ์ ด้านทิศเหนือเป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาภูพาน ด้านทิศใต้บางส่วนติดกับเขื่อนลำปาว โดยมีเนื้อที่ทั้งหมด ๕๕๐.๘๕ ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ ๗.๙ ของเนื้อที่จังหวัดกาฬสินธุ์

มีเขตติดต่อดังต่อไปนี้

อาณาเขตติดต่อ

- ทิศเหนือ** : ติดต่อดำบลผาสุก อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี และตำบลนาพัน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
- ทิศใต้** : ติดต่อกับตำบลโนนศิลา อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
- ทิศตะวันออก** : ติดต่อกับตำบลทุ่งคลอง และตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
- ทิศตะวันตก** : ติดต่อกับตำบลวังสามหมอ และตำบลหนองกุงทับม้า อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี

ภาพที่ ๑ ที่ตั้งอำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ขอบเขตเขตการปกครอง

อำเภอสามชัย แบ่งการปกครองออกเป็น ๔ ตำบล ๔๗ หมู่บ้าน รายละเอียดดังนี้

๑. ตำบลสำราญ ๑๒ หมู่บ้าน
๒. ตำบลสำราญใต้ ๒๐ หมู่บ้าน
๓. ตำบลหนองช้าง ๘ หมู่บ้าน
๔. ตำบลคำสร้างเที่ยง ๗ หมู่บ้าน จำนวน ๔๗ หมู่บ้าน และมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๔ แห่ง คือ

๑. องค์การบริหารส่วนตำบลสำราญ
๒. องค์การบริหารส่วนตำบลสำราญใต้
๓. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองช้าง
๔. องค์การบริหารส่วนตำบลคำสร้างเที่ยง

ประชากร

(๑) จำนวนประชากรปีปัจจุบัน

- ชายอายุแรกเกิด - ๑๒ ปี ๒,๐๓๗ คน
- ชายอายุ ๑๓ - ๒๒ ปี ๑,๗๗๖ คน
- ชายอายุ ๒๓ - ๖๐ ปี ๗,๘๕๑ คน
- ชายอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ๑,๓๕๓ คน
- หญิงอายุแรกเกิด - ๑๒ ปี ๑,๘๘๙ คน
- หญิงอายุ ๑๓ - ๒๒ ปี ๑,๗๔๒ คน
- หญิงอายุ ๒๓ - ๖๐ ปี ๗,๔๗๐ คน
- หญิงอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ๑,๕๔๕ คน

(๒) วิเคราะห์แนวโน้มการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของประชากรเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมาหรือแนวโน้มที่น่าจะเพิ่มขึ้นลดลงในอนาคต

- ประชากรเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา

(๓) ข้อมูลประชากรแฝงและข้อมูลแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง เช่น พื้นที่อุตสาหกรรม สถานศึกษาที่สำคัญ เป็นต้น

- ไม่มี

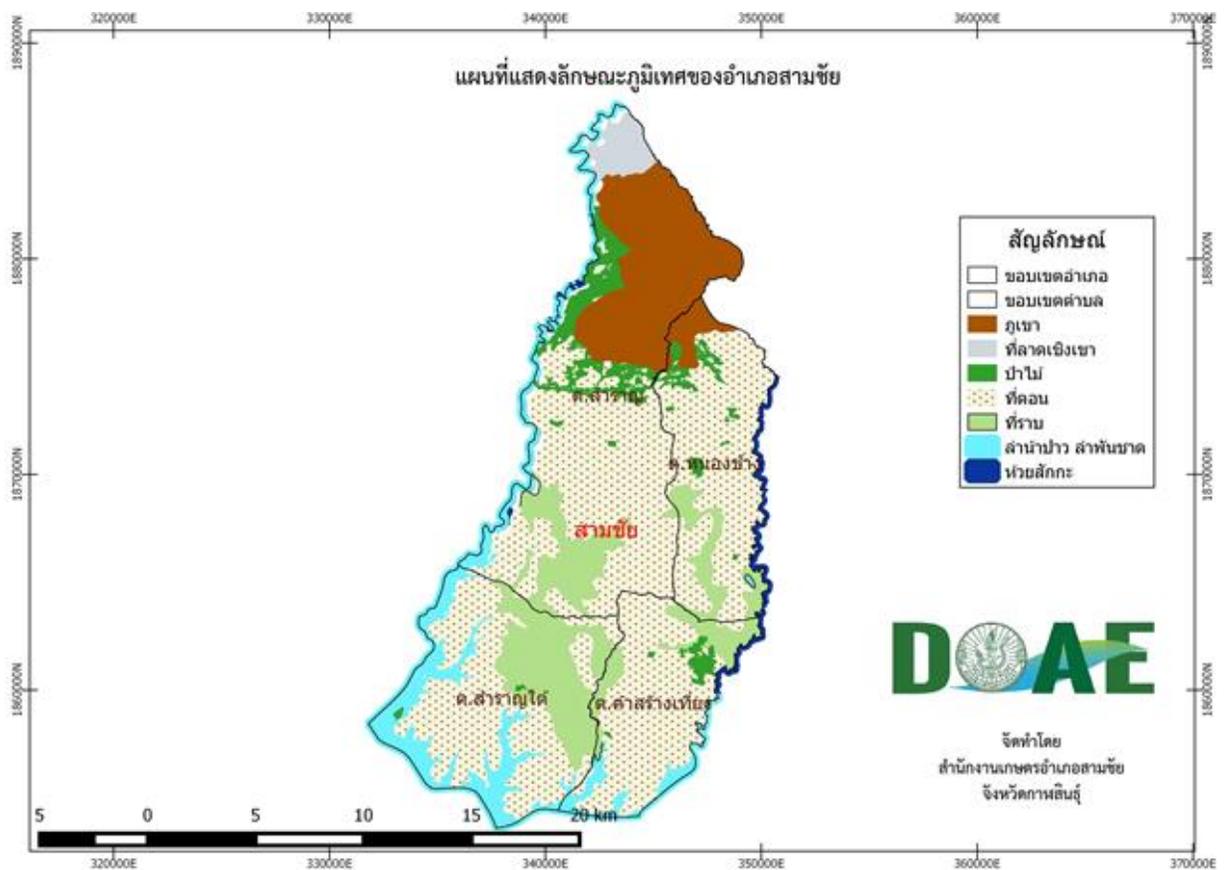
(๔) การประกอบอาชีพ เช่น ภาคการเกษตร รับราชการ พนักงานบริษัทเอกชน อื่นๆ เป็นต้น วิเคราะห์แนวโน้มการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของบุคลากรในแต่ละสาขาอาชีพ และการขาดแคลนแรงงานในภาคการเกษตรในอนาคต

- ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รับจ้าง และรับราชการ ตามลำดับ ในอนาคตมีแนวโน้มขาดแคลนแรงงานในภาคการเกษตรมากขึ้น เนื่องจาก มีแรงงานไปรับจ้างต่างจังหวัดมากขึ้น

๑.๒ สภาพภูมิประเทศ

อำเภอสามชัย มีลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขา และราบตอนดงนั้น ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปของอำเภอสามชัย สามารถแบ่งลักษณะภูมิประเทศได้ 5 ลักษณะ ดังนี้

1. พื้นที่ ที่เป็นภูเขา ได้แก่ เทือกเขาภูพาน อยู่ทางทิศเหนือของอำเภอสามชัยในพื้นที่ของตำบลสำราญ บริเวณนี้เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญ ได้แก่ ลำน้ำพันชาติ และบางส่วนของตำบลหนองช้าง
2. สภาพพื้นที่ ที่ดอน มีลักษณะเป็นลูกคลื่น ลอนตื้น พบทั่วไปของพื้นที่อำเภอสามชัย
3. สภาพเป็นพื้นที่ลาดเชิงเขา อยู่ทางทิศเหนือ ของอำเภอสามชัยในพื้นที่ของตำบลสำราญ
4. สภาพเป็นพื้นที่ราบ สภาพดินเป็นดินร่วนปนทราย พบทั่วไปของพื้นที่อำเภอสามชัย

ภาพที่ ๒ แผนที่แสดงลักษณะภูมิประเทศของอำเภอสามชัย

๑.๓ สภาพภูมิอากาศ

อำเภอสามชัย มีลักษณะภูมิอากาศคล้ายคลึงกับจังหวัดใกล้เคียงต่างๆ ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 3 ฤดู ดังนี้

- (1) ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม เดือนเมษายน เป็นเดือนที่อากาศร้อนที่สุด
- (2) ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ฝนจะตกชุกในช่วงเดือนสิงหาคมและกันยายน
- (3) ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์

๑.๔ เส้นทางคมนาคม

๑.๑ เส้นทางเดินทาง

๑) ทางบก

- รถประจำทาง ๑ สาย คือ สายกาฬสินธุ์ - วังสามหมอ ระยะทาง ๙๐ กิโลเมตร ค่าบริการ ๖๐ บาท
- เส้นทางที่ใช้ติดต่อกับอำเภอสามชัย มี ๔ เส้นทาง คือ
  - ๑.๑ เส้นทางจากจังหวัดกาฬสินธุ์ - สมเด็จ - ปากทางสร้างเสี้ยว - บ้านหนองยาง - บ้านโพน และ อำเภอสามชัย ระยะทาง ๘๙ กิโลเมตร (เส้นทางลาดยางแอสฟัลท์)
  - ๑.๒ เส้นทางจากจังหวัดกาฬสินธุ์ - สหัสขันธ์ - ปากทางสร้างเสี้ยว - บ้านหนองยาง - บ้านโพน และอำเภอสามชัย ระยะทาง ๘๖ กิโลเมตร (เส้นทางลาดยางแอสฟัลท์)
  - ๑.๓ เส้นทางอำเภอคำม่วง - บ้านโพน - อำเภอสามชัย ระยะทาง ๑๖ กิโลเมตร (เส้นทางลาดยางแอสฟัลท์)
  - ๑.๔ เส้นทางอำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี - บ้านหนองกุงใหญ่ - อำเภอสามชัย ระยะทาง ๑๕ กิโลเมตร (เส้นทางลาดยางแอสฟัลท์) มีถนนทางหลวงแผ่นดินผ่านพื้นที่อำเภอสามชัย คือ ทางหลวงหมายเลข ๒๒๘๙

๒) ทางน้ำ

- ๒.๑ ท่าเรือบ้านโนนทัน หมู่ที่ ๑๙ ตำบลสำราญใต้ อำเภอสามชัย-บ้านดงน้อย อำเภอสหัสขันธ์ ระยะทาง ๑ กิโลเมตร ค่าบริการ ๘๐ บาท
- ๒.๒ ท่าเรือบ้านคำเขื่อนแก้ว หมู่ที่ ๑๖ ตำบลสำราญใต้ อำเภอสามชัย - บ้านหนองสรวง อำเภอหนองกุงศรี ระยะทาง ๑.๕ กิโลเมตร ค่าบริการ ๑๐๐ บาท
- ๓) ในอนาคตอาจมีการก่อสร้างสะพานเชื่อมระหว่างอำเภอสามชัยกับอำเภอสหัสขันธ์ ซึ่งจะเป็นเส้นทางที่ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของอำเภอสามชัย ทั้งยังเป็นการลดค่าใช้จ่าย และช่วยลดระยะเวลาในการเดินทางเป็นอย่างมาก

การคมนาคมติดต่อระหว่างอำเภอสามชัยกับจังหวัดกาฬสินธุ์ ใช้เส้นทางรถยนต์ ซึ่งมีเส้นทางที่สำคัญ คือ ทางหลวงหมายเลข ๒๒๘๙ (สายบ้านโพน-วังสามหมอ) ตัดผ่านตำบลโดยผ่าน หมู่ที่ ๓ บ้านหนองข้าง , หมู่ที่ ๒ บ้านจาน, หมู่ที่ ๑ บ้านค้อ, หมู่ที่ ๘ บ้านพรเจริญ, ระยะทางที่ใช้ติดต่อกับอำเภอประมาณ ๕ - ๑๐ กิโลเมตร

๑.๑ การคมนาคมติดต่อภายในตำบลและตำบลใกล้เคียง ใช้เส้นทางคมนาคม ดังนี้

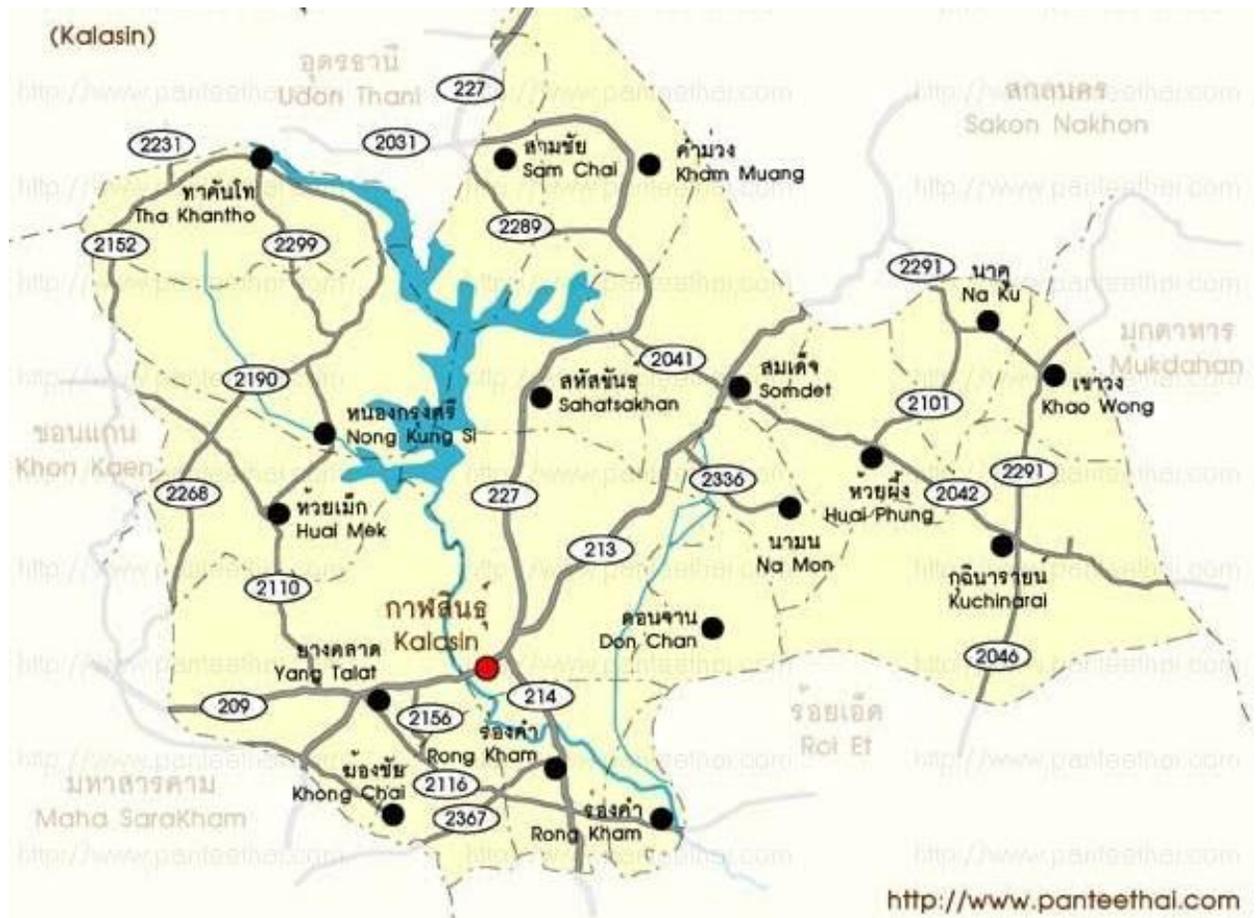
- ทางหลวงหมายเลข ๔๐๓๘ ใช้ในการเดินทางติดต่อระหว่างหมู่บ้านในตำบล คือ หมู่ที่ ๓,๕,๔,๖, และ ๗ และใช้ในการติดต่อกับตำบลใกล้เคียง คือ ตำบลสำราญ และอำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี

- ทางหลวงหมายเลข ๒๒๘๙ ใช้ในการเดินทางติดต่อระหว่างหมู่บ้านในตำบล คือ หมู่ที่ ๑,๒,๓ และ ๘

๒.๒ การบริการรถโดยสารและพาหนะอื่น ๆ

- การบริการรถโดยสารประจำทาง (สายกาฬสินธุ์ – วังสามหมอ) เป็นรถโดยสารที่วิ่งรับผู้โดยสารระหว่างจังหวัด คือ อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี ผ่านอำเภอสามชัย ถึงจังหวัดกาฬสินธุ์

- พาหนะอื่น ๆ ที่ใช้ในการขนส่ง ได้แก่ รถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถจักรยาน รถอีแต๋น รถบรรทุกเล็ก และรถบรรทุกสิบล้อ เป็นต้น

ภาพที่ ๓ แผนที่การคมนาคมของอำเภอสามชัย

๑.๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

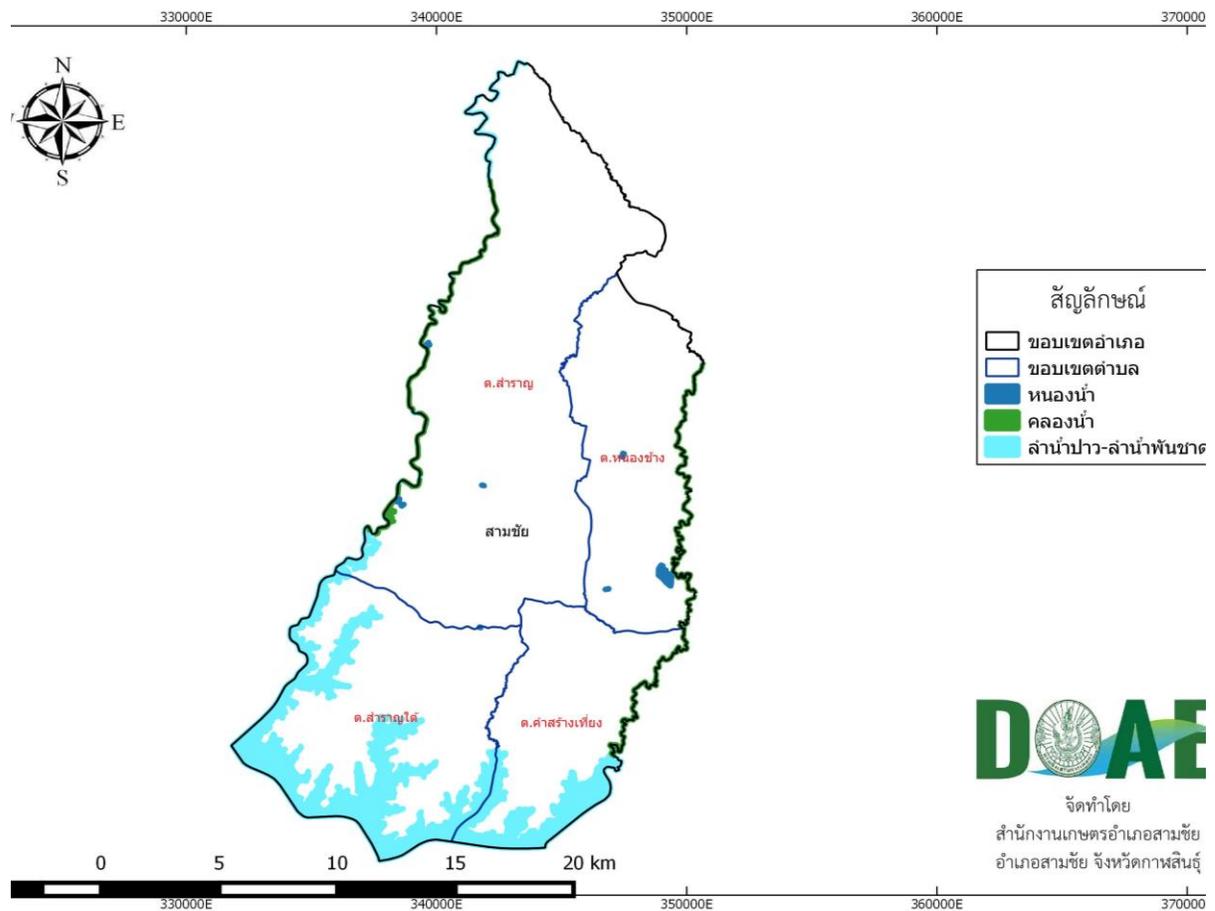
อำเภอสามชัย มีแหล่งน้ำธรรมชาติ ได้แก่ลำห้วย หนอง บึง ต่าง ๆ ลำน้ำเกือบทั้งหมด ในอำเภอสามชัย มีต้นน้ำมาจากเทือกเขาภูพาน ซึ่งเป็นที่ราบสูง อำเภอสามชัยมีแหล่งน้ำที่สำคัญ ดังนี้

(1) ห้วยสังกะ มีแหล่งกำเนิดอยู่บริเวณเทือกเขาภูพาน ไปหล่อเลี้ยงบริเวณ ตำบลทุ่งคลอง ตำบลนาทัน อำเภอคำม่วง และตำบลหนองซำง อำเภอสามชัย

(2) ลำน้ำพันชาติ เป็นลำน้ำมีแหล่งกำเนิดจากเทือกเขาภูพาน ไหลผ่านอำเภอวังสามหมอ และอำเภอสามชัย ลงสู่เขื่อนลำปาว

(3) เขื่อนลำปาว เป็นเขื่อนที่มีขนาดใหญ่ที่สำคัญกักเก็บน้ำไว้ใช้อุปโภคบริโภค และทำการเกษตรกรรมของจังหวัดกาฬสินธุ์

(4) หนองน้ำสาธารณะ ตำบลหนองซำง อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ภาพที่ ๔ แผนที่แสดงแหล่งน้ำอำเภอสามชัย

๑.๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม

๑. สภาพเศรษฐกิจ

อำเภอสามชัยเป็นอำเภอขนาดเล็ก ตั้งอยู่ไกลจากตัวจังหวัด การขยายตัวทางเศรษฐกิจค่อนข้างล่าช้า เนื่องจากไม่มีนายทุนเข้ามาลงทุนในพื้นที่ แต่มีการผลิตสินค้าเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน เช่น กลุ่มทอผ้าไหมแพรวา กลุ่มจักสาน กลุ่มทำข้าวเกรียบฟักทอง ผลิตภัณฑ์ส้มปลาทอดก้าง ซึ่งการขึ้นทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน โดยมีสำนักงานเกษตรอำเภอสามชัยคอยกำกับดูแล

๑) อาชีพหลัก ได้แก่ ทำนา ทำไร่อ้อย ไร่มันสำปะหลัง ทำสวน และทำประมง อาชีพเสริม ได้แก่ เลี้ยงสัตว์ ปลูกพืชหมุนเวียน ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม และทำสวนครัว

(๑) ด้านการเกษตร

- ทำนา ทำไร่อ้อย ไร่มันสำปะหลัง และทำสวน มีพื้นที่การเกษตรรวมทั้งอำเภอ ๓๔๔,๒๘๒ ไร่ แบ่งเป็น ตำบลสำราญ ๑๓๙,๓๖๙ ไร่ ตำบลสำราญใต้ ๙๕,๙๑๓ ไร่ ตำบลคำสร้างเพียง ๖๔,๖๕๐ ไร่ และตำบลหนองช้าง ๔๔,๓๕๐ ไร่

- มีการใช้สารเคมี และมีการใช้เครื่องจักรเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากช่วยประหยัดเวลา และแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงาน

(๒) ด้านการพาณิชย์

- มีเพียงร้านสะดวกซื้อและร้านขายของชำในพื้นที่
- ร้านขายวัสดุก่อสร้าง ๒ แห่ง และขายวัสดุทางการเกษตร ๔ แห่ง

(๓) ผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น

- ผ้าไหมแพรวา
- เครื่องจักสาน
- แปรรูปสมุนไพรพื้นบ้าน
- แปรรูปสินค้าทางการเกษตร เช่น ข้าวเกรียบจากฟักทอง , ปลาต้ม , ปลาร้า

และผลิตภัณฑ์จากปลา

๒. สภาพสังคม

ประชาชนอำเภอสามชัยมีสังคมและวัฒนธรรมเหมือนกัน เป็นสังคมชนบทและใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย นับถือศาสนาพุทธ เนื่องจากประชากรมีจำนวนน้อย จึงทำให้ปกครองได้ง่าย และประชาชนให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

การสาธารณสุขอำเภอสามชัย เป็นสังคมชนบทไม่มีปัญหาเรื่องความหนาแน่นของประชากร ทำให้การป้องกันโรคติดต่อทำได้ง่าย

จากการสำรวจพบว่า เด็กที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มีอัตราการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์

๒.๑ สภาพทางการศึกษา

๒.๑.๑ การศึกษา

จำนวนสถานศึกษา ๒๐ แห่ง แบ่งเป็น ระดับมัธยมศึกษา ๑ แห่ง คือ โรงเรียนสามชัย ระดับประถมศึกษา ๑๙ แห่ง โรงเรียนสาขา ๑ แห่ง ได้แก่

๑. โรงเรียนค้อจานวิทยา	๑๑. โรงเรียนบ้านหนองกุงใหญ่
๒. โรงเรียนบ้านจานวิทยา	๑๒. โรงเรียนโคกสำราญวิทยา
๓. โรงเรียนบ้านหนองซ้าง	๑๓. โรงเรียนเขื่อนภูมิพล
๔. โรงเรียนบ้านห้วยยาง	๑๔. โรงเรียนบ้านกุดแห่
๕. โรงเรียนคำแคนราษฎร์วิทยา	๑๕. โรงเรียนคำหุ้งราษฎร์บำรุง
๖. โรงเรียนท่านาจานวิทยา	๑๖. โรงเรียนท่าช้างรัฐประชาพัฒนา
๗. โรงเรียนหนองแขงวิทยา	๑๗. โรงเรียนหนองแสงราษฎร์พัฒนา
๘. โรงเรียนบ้านท่างาม	๑๘. โรงเรียนสามชัยอุดมวิทย์
๙. โรงเรียนโคกกลางวิทยา	๒๐. โรงเรียนท่างาม สาขาดานเม็ก
๑๐. โรงเรียนบ้านหนองกุงกลาง	

สถานศึกษาเอกชน ๑ แห่ง คือ วิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนการสามชัย ศูนย์การศึกษานอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน ๔ ศูนย์ และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๑๔ ศูนย์ ได้แก่

๑. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกุดแห่
๒. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดอโศกธรรมาราม
๓. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดเวฬุวนาราม
๔. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนศาลาทอง
๕. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองกุงใหญ่
๖. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดบ้านหนองแขง
๗. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดบ้านโคกกลาง
๘. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดบ้านสามชัย
๙. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดบ้านหนองกุงกลาง
๑๐. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดบ้านท่างาม
๑๑. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดบ้านดานเม็ก
๑๒. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดบ้านหนองแก่นทราย
๑๓. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดบ้านค้อ
๑๔. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดบ้านห้วยยาง

ห้องสมุด จำนวน ๒ แห่ง และที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน จำนวน ๔๗ แห่ง ในอนาคตการศึกษาต่อมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ทั้งสายอาชีพ สายสามัญ และในระดับปริญญาตรี

๓. องค์กร/สถาบันต่าง ๆ

๓.๑ ศาสนาและวัฒนธรรม

(๑) ประชาชนนับถือศาสนาพุทธ ซึ่งในวันสำคัญทางศาสนาจะมีการทำบุญตักบาตร การจัดกิจกรรม ถนอมสายบุญตามชุมชนต่างๆ

(๒) วัฒนธรรมท้องถิ่น ความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรมของอำเภอสามชัยที่สำคัญ คือ ประเพณีตามฮีตสิบสองคองสิบสี่ บุญเดือนสาม เดือนสี่ และประเพณีภูไท (เปิดประตูเล่า ออกใหม่ ๓ คำ เดือนสาม และงานรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่พร้อมทำบุญศาลหลักเมือง ในวันที่ ๑๒ เมษายน ของทุกปี (ประชาชนเชื่อกันว่าลูกหลานที่เดินทางไปทำงานต่างจังหวัดจะเดินทางกลับภูมิลำเนาเพื่อขอพรจากผู้สูงอายุ)

๓.๒ สถาบันเกษตรกร มีบทบาทในการประกอบอาชีพการเกษตรและการดำรงชีวิตของเกษตรกรซึ่งการดำเนินการด้านสถาบันเกษตรกรมีอยู่หลายกลุ่ม โดยมีหน่วยงานของทางราชการเป็นผู้สนับสนุน ได้แก่ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มส่งเสริมอาชีพ และกลุ่มอื่นๆ ข้อมูลวิสาหกิจชุมชนในอำเภอสามชัย แสดงดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ลำดับ	รหัสทะเบียน	ชื่อ	กิจกรรม
๑	๔-๔๖-๑๕-๐๓/๑-๐๐๑๑	กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านคำสร้างเที่ยง หมู่ที่ ๑	ผลิตผ้าไหมแพรวา
๒	๔-๔๖-๑๕-๐๓/๑-๐๐๒๗	กลุ่มเกษตรกรพัฒนาอาชีพนุรักษ์โคไท	ปลูกข้าว
๓	๔-๔๖-๑๕-๐๓/๑-๐๐๑๔	กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ หมู่ ๗	เลี้ยงโคเนื้อเพื่อการค้า
๔	๔-๔๖-๑๕-๐๓/๑-๐๐๐๑	กลุ่มจักสานบ้านคำแคน	จักสานของชำร่วยด้วยกก
๕	๔-๔๖-๑๕-๐๓/๑-๐๐๑๒	กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป ม. ๔ บ้านท่านาจาน	ตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป
๖	๔-๔๖-๑๕-๐๓/๑-๐๐๐๙	กลุ่มทอผ้าแพรวา,ผ้าฝ้าย บานน้อยนาไร่เดียว หมู่ที่ ๒	ผลิตสินค้าและบริการ (ผ้าฝ้าย)
๗	๔-๔๖-๑๕-๐๓/๑-๐๐๐๓	กลุ่มทอผ้าไหมบ้านคำแคนใต้ หมู่ ๖	ทอผ้าไหม
๘	๔-๔๖-๑๕-๐๓/๑-๐๐๐๒	กลุ่มทอผ้าไหมแพรวาคำสร้างเที่ยง ม.๑	ทอผ้าไหมแพรวา
๙	๔-๔๖-๑๕-๐๓/๑-๐๐๐๗	กลุ่มทำน้ายาล้างจานจากน้ำตางชีงั้ถ้ำ	ทำน้ายาล้างจาน
๑๐	๔-๔๖-๑๕-๐๓/๑-๐๐๑๓	กลุ่มทำปลาร้า บ้านคำแคนใต้	การทำปลาร้า เพื่อการค้า
๑๑	๔-๔๖-๑๕-๐๓/๑-๐๐๑๐	กลุ่มผลิตภัณฑ์แปรรูปจากต้นกก	แปรรูปผลิตภัณฑ์จากต้นกก
๑๒	๔-๔๖-๑๕-๐๓/๑-๐๐๐๕	กลุ่มเลี้ยงโคบ้านท่านาจาน ม.๔ ต.คำสร้างเที่ยง	เลี้ยงโคเนื้อลูกผสมเพื่อจำหน่าย
๑๓	๔-๔๖-๑๕-๐๓/๑-๐๐๐๘	กลุ่มเลี้ยงโคแม่พันธุ์ดี บ้านคำแคน ม.๓	เลี้ยงโคแม่พันธุ์ดี
๑๔	๔-๔๖-๑๕-๐๓/๑-๐๐๐๖	กลุ่มเลี้ยงสัตว์ ม. ๗ บ้านท่าสะอาด ต.คำสร้างเที่ยง	แปรรูปอาหารสัตว์จำหน่าย
๑๕	๔-๔๖-๑๕-๐๓/๑-๐๐๑๕	กลุ่มเลี้ยงสัตว์ หมู่ ๔ ต.คำสร้างเที่ยง	การทำปุ๋ยสัตว์เพื่อการค้า เช่น เลี้ยงกระบือ

ตารางที่ ๑ แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ลำดับ	รหัสทะเบียน	ชื่อ	กิจกรรม
๑	๔-๔๖-๑๕-๐๓/๑-๐๐๑๑	กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านคำสร้างเที่ยง หมู่ที่ ๑	ผลิตผ้าไหมแพรวา
๒	๔-๔๖-๑๕-๐๓/๑-๐๐๒๗	กลุ่มเกษตรกรพัฒนาอาชีพอนุรักษ์โคไท	ปลูกข้าว
๓	๔-๔๖-๑๕-๐๓/๑-๐๐๑๔	กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ หมู่ ๗	เลี้ยงโคเนื้อเพื่อการค้า
๔	๔-๔๖-๑๕-๐๓/๑-๐๐๐๑	กลุ่มจักสานบ้านคำแคน	จักสานของชำร่วยด้วยกก
๕	๔-๔๖-๑๕-๐๓/๑-๐๐๑๒	กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป ม. ๔ บ้านท่านาจาน	ตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป
๖	๔-๔๖-๑๕-๐๓/๑-๐๐๐๙	กลุ่มทอผ้าแพรวา,ผ้าฝ้าย บานน้อยนาไร่เดียว หมู่ที่ ๒	ผลิตสินค้าและบริการ (ผ้าฝ้าย)
๗	๔-๔๖-๑๕-๐๓/๑-๐๐๐๓	กลุ่มทอผ้าไหมบ้านคำแคนใต้ หมู่ ๖	ทอผ้าไหม
๘	๔-๔๖-๑๕-๐๓/๑-๐๐๐๒	กลุ่มทอผ้าไหมแพรวาคำสร้างเที่ยง ม.๑	ทอผ้าไหมแพรวา
๙	๔-๔๖-๑๕-๐๓/๑-๐๐๐๗	กลุ่มทำน้ายาล้างจานจากน้ำต่างซ้เก่า	ทำน้ายาล้างจาน
๑๐	๔-๔๖-๑๕-๐๓/๑-๐๐๑๓	กลุ่มทำปลาร้า บ้านคำแคนใต้	การทำปลาร้า เพื่อการค้า
๑๑	๔-๔๖-๑๕-๐๓/๑-๐๐๑๐	กลุ่มผลิตภัณฑ์แปรรูปจากต้นกก	แปรรูปผลิตภัณฑ์จากต้นกก
๑๒	๔-๔๖-๑๕-๐๓/๑-๐๐๐๕	กลุ่มเลี้ยงโคบ้านท่านาจาน ม.๔ ต.คำสร้างเที่ยง	เลี้ยงโคเนื้อลูกผสมเพื่อจำหน่าย
๑๓	๔-๔๖-๑๕-๐๓/๑-๐๐๐๘	กลุ่มเลี้ยงโคแม่พันธุ์ดี บ้านคำแคน ม.๓	เลี้ยงโคแม่พันธุ์ดี
๑๔	๔-๔๖-๑๕-๐๓/๑-๐๐๐๖	กลุ่มเลี้ยงสัตว์ ม. ๗ บ้านท่าสะอาด ต.คำสร้างเที่ยง	แปรรูปอาหารสัตว์จำหน่าย
๑๕	๔-๔๖-๑๕-๐๓/๑-๐๐๑๕	กลุ่มเลี้ยงสัตว์ หมู่ ๔ ต.คำสร้างเที่ยง	การทำปุ๋ยสัตว์เพื่อการค้า เช่น เลี้ยงกระบือ
๑๖	๔-๔๖-๑๕-๐๓/๑-๐๐๒๖	กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงบ้านน้อยนาไร่เดียวต.คำสร้างเที่ยง	เพาะเห็ดในโรงเรือนเพื่อจำหน่าย, ปลูกผักสวนครัว
๑๗	๔-๔๖-๑๕-๐๓/๑-๐๐๐๔	แปรรูปอาหารจากปลา หมู่ ๕ ต.คำสร้างเที่ยง	แปรรูปอาหารจากปลา
๑๘	๔-๔๖-๑๕-๐๓/๑-๐๐๒๘	เศรษฐกิจพอเพียงปลูกหญ้า,เลี้ยงโค	เลี้ยงโคเนื้อ
๑๙	๔-๔๖-๑๕-๐๒/๑-๐๐๐๗	กลุ่มกรองน้ำดื่ม ม.๖ ต.สำราญใต้	กลุ่มกรองน้ำเพื่อดื่ม
๒๐	๔-๔๖-๑๕-๐๒/๑-๐๐๐๑	กลุ่มเกษตรกรชาวนา	ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ
๒๑	๔-๔๖-๑๕-๐๒/๑-๐๐๐๕	กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อ ม.๙ บ้านหนองกุงน้อย ตำบลสำราญใต้	การเลี้ยงโคเนื้อ
๒๒	๔-๔๖-๑๕-๐๒/๑-๐๐๒๔	กลุ่มเกษตรกรผสมผสาน ม. ๙ ต.สำราญ	การปลูกมันสำปะหลังและอ้อยโรงงานเพื่อการค้า
๒๓	๔-๔๖-๑๕-๐๒/๑-๐๐๑๐	กลุ่มทำเฟอร์นิเจอร์ บ้านคำเชื่อนแก้ว	ทำเฟอร์นิเจอร์เพื่อจำหน่าย
๒๔	๔-๔๖-๑๕-๐๒/๑-๐๐๐๙	กลุ่มปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ด ม. ๔ สำราญใต้	การผลิตปุ๋ยชีวภาพ
๒๕	๔-๔๖-๑๕-๐๒/๑-๐๐๑๑	กลุ่มเรียนผลไม้ฟักทอง	ข้าวเกรียมผลไม้ฟักทอง
๒๖	๔-๔๖-๑๕-๐๒/๑-๐๐๒๖	กลุ่มเลี้ยงโค หมู่ ๕ ตำบลสำราญใต้	ผลิตโคเนื้อและเก็บมูลสัตว์เพื่อจำหน่าย
๒๗	๔-๔๖-๑๕-๐๒/๑-๐๐๐๖	กลุ่มเลี้ยงโคบ้านกุดแห่ ม. ๕ ต.สำราญใต้	กลุ่มเลี้ยงโคเนื้อ บ้านกุดแห่ ม. ๕

ลำดับ	รหัสทะเบียน	ชื่อ	กิจกรรม
๒๘	๔-๔๖-๑๕-๐๒/๑-๐๐๐๔	กลุ่มเลี้ยงสัตว์ หมู่ ๕ บ้านกุดแห่ ต.สำราญใต้	เลี้ยงสัตว์เพื่อการค้า
๒๙	๔-๔๖-๑๕-๐๒/๑-๐๐๑๒	กลุ่มสมุนไพรเพื่อสุขภาพและสมุนไพรล้างสารพิษ	สมุนไพรเพื่อสุขภาพและสมุนไพรล้างสารพิษในร่างกาย
๓๐	๔-๔๖-๑๕-๐๒/๑-๐๐๒๕	กลุ่มอาหารและขนมไทย	ขนม
๓๑	๔-๔๖-๑๕-๐๒/๑-๐๐๑๓	เกษตรผสมผสานแบบพอเพียงในเขตปฏิรูปที่ดิน	กลุ่มผู้ผลิต มันสำปะหลัง, อ้อยโรงงาน, พืชผักอื่นๆ,
๓๒	๔-๔๖-๑๕-๐๒/๑-๐๐๐๓	ตัดเย็บเสื้อผ้าบ้านหนองแสงใหม่ ม.๓ ต.สำราญใต้	ตัดเย็บเสื้อผ้า
๓๓	๔-๔๖-๑๕-๐๒/๑-๐๐๐๘	ปลูกพืชฤดูแล้ง (แพงสด)	ผัก แพง
๓๔	๔-๔๖-๑๕-๐๒/๑-๐๐๐๒	แปรรูปจากปลาบ้านหนองแสงใหม่ หมู่ที่ ๓ ต.สำราญใต้	ผลิตภัณฑ์อาหารจากปลา
๓๕	๔-๔๖-๑๕-๐๔/๑-๐๐๒๕	กลุ่มเกษตรกรชาวไร่บ้านห้วยยาง	ปลูกอ้อยเพื่อการค้า
๓๖	๔-๔๖-๑๕-๐๔/๑-๐๐๑๔	กลุ่มเกษตรผสมผสาน ม. ๖ ต.หนองช้าง	ทำเกษตรผสมผสานได้แก่ ปลูกมันสำปะหลัง ปลูกอ้อย ปลูก
๓๗	๔-๔๖-๑๕-๐๔/๑-๐๐๑๓	กลุ่มเกษตรผสมผสาน หมู่ ๔ บ้านห้วยยาง	การสินค้าเกษตร เช่น ปลูกอ้อยโรงงานเพื่อการค้า
๓๘	๔-๔๖-๑๕-๐๔/๑-๐๐๐๖	กลุ่มจักสาน ม.๕ ต.หนองช้าง	ผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่
๓๙	๔-๔๖-๑๕-๐๔/๑-๐๐๐๔	กลุ่มจักสานบ้านหนองช้าง	ผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่
๔๐	๔-๔๖-๑๕-๐๔/๑-๐๐๐๕	กลุ่มทอผ้าลายขิด ม.๕ ต.หนองช้าง	ผลิตผ้าลายขิด
๔๑	๔-๔๖-๑๕-๐๔/๑-๐๐๐๙	กลุ่มทอผ้าไหม บ้านค้อ หมู่ ๑ ต.หนองช้าง กิ่งอำเภอสามชัย	ผ้าสไบ, ผ้าไหมชุด, ผ้าขิด, ผ้าพันคอ
๔๒	๔-๔๖-๑๕-๐๔/๑-๐๐๐๒	กลุ่มทอผ้าไหมแพรวา ม. ๕ ต.หนองช้าง	ทอผ้าไหมแพรวา
๔๓	๔-๔๖-๑๕-๐๔/๑-๐๐๐๓	กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด ม.๒	ปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด
๔๔	๔-๔๖-๑๕-๐๔/๑-๐๐๑๐	กลุ่มเลี้ยงโคดำบลหนองช้าง	เลี้ยงโคเพื่อการค้า
๔๕	๔-๔๖-๑๕-๐๔/๑-๐๐๑๑	กลุ่มเลี้ยงโคเนื้อ บ้านจาน หมู่ ๒	เลี้ยงโคเนื้อเพื่อการค้า
๔๖	๔-๔๖-๑๕-๐๔/๑-๐๐๐๘	กลุ่มเลี้ยงไหมพื้นเมือง	ปลูกหม่อนเพื่อจำหน่ายใบ
๔๗	๔-๔๖-๑๕-๐๔/๑-๐๐๐๗	กลุ่มสตรีผ้าไหมแพรวาบ้านค้อ ม.๑ ต.หนองช้าง	เสื้อผ้าสำเร็จรูป
๔๘	๔-๔๖-๑๕-๐๔/๑-๐๐๑๒	กลุ่มออมทรัพย์สตรีห้วยยาง	เสื้อผ้าสำเร็จรูป
๔๙	๔-๔๖-๑๕-๐๔/๑-๐๐๐๑	ผ้าไหมแพรวาหนองช้าง	ทอผ้าไหมแพรวา
๕๐	๔-๔๖-๑๕-๐๑/๑-๐๐๒๘	กลุ่มเกษตรกรท่างาม ม. ๖	ปลูกอ้อยเพื่อการค้าและจัดหาทุนมาประกอบอาชีพ
๕๑	๔-๔๖-๑๕-๐๑/๑-๐๐๒๗	กลุ่มเกษตรกรผสมผสานร่วมใจ ต.สำราญ	ปลูกข้าว, ถั่วลิสง, การเพาะเห็ดฟาง, มันเทศ, อ้อยโรงงาน
๕๒	๔-๔๖-๑๕-๐๑/๑-๐๐๒๑	กลุ่มเกษตรกรผู้ทำไร่ในเขตปฏิรูปที่ดิน	อ้อยโรงงาน

ลำดับ	รหัสทะเบียน	ชื่อ	กิจกรรม
๕๓	๔-๔๖-๑๕-๐๑/๑-๐๐๑๔	กลุ่มเกษตรกรผู้ทำไร่ในเขตปฏิรูปที่ดิน บ้านหนอง สิม ม.๒	ปลูกอ้อย,มันเพื่อการค้า
๕๔	๔-๔๖-๑๕-๐๑/๑-๐๐๒๔	กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน	ปลูกข้าว,อ้อย,มันสำปะหลังเพื่อการค้า
๕๕	๔-๔๖-๑๕-๐๑/๑-๐๐๔๐	กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์หนองแขง	ข้าวอินทรีย์,ข้าวGap
๕๖	๔-๔๖-๑๕-๐๑/๑-๐๐๑๖	กลุ่มโครงการเกษตรแบบผสมผสานในเขตปฏิรูป ที่ดิน อ.สามชัย จ.กาฬสินธุ์	กลุ่มโครงการเกษตรแบบผสมผสาน
๕๗	๔-๔๖-๑๕-๐๑/๑-๐๐๑๓	กลุ่มโครงการแบบผสมผสานในเขตปฏิรูปที่ดิน กิ่ง อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	กลุ่มโครงการเกษตรแบบผสมผสานในเขตปฏิรูปที่ดิน
๕๘	๔-๔๖-๑๕-๐๑/๑-๐๐๐๖	กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์บ้านสามชัย ม.๔ ต.สำราญ	ทำดอกไม้ประดิษฐ์
๕๙	๔-๔๖-๑๕-๐๑/๑-๐๐๑๕	กลุ่มทอผ้าฝ้ายสีธรรมชาติ หมู่ ๑๑	การทอผ้าฝ้ายสีธรรมชาติ
๖๐	๔-๔๖-๑๕-๐๑/๑-๐๐๑๘	กลุ่มธนาคารชุมชนบ้านหนองสิม	ให้สมาชิกกู้ยืมเงินเพื่อการเกษตรและอื่นๆ
๖๑	๔-๔๖-๑๕-๐๑/๑-๐๐๒๖	กลุ่มธนาคารบ้านหนองสิมใหม่	ให้สมาชิกมีการเก็บออมเงินและกู้เงินจากธนาคารหมู่ บ้า
๖๒	๔-๔๖-๑๕-๐๑/๑-๐๐๐๒	กลุ่มธนาคารหมู่บ้านค้ำน้ำใส ม.๑๑	ธนาคารหมู่บ้านสนับสนุนเงินทุนในการประกอบ อาชีพ
๖๓	๔-๔๖-๑๕-๐๑/๑-๐๐๒๕	กลุ่มปลูกพืชเศรษฐกิจในเขตปฏิรูปที่ดินบ้านท่างาม	การผลิตอ้อยเพื่อการค้า
๖๔	๔-๔๖-๑๕-๐๑/๑-๐๐๓๙	กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมหนองแขง ม.๙	เกษตรผสมผสาน
๖๕	๔-๔๖-๑๕-๐๑/๑-๐๐๔๑	กลุ่มผลิตมะม่วงส่งออกต.สำราญ	ผลิตมะม่วงเพื่อการค้า,ผลิตมะม่วงส่งออก,ส่งเสริม สนัน
๖๖	๔-๔๖-๑๕-๐๑/๑-๐๐๒๐	กลุ่มผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจในเขตปฏิรูปที่ดิน	ปลูกอ้อย
๖๗	๔-๔๖-๑๕-๐๑/๑-๐๐๑๑	กลุ่มผู้ปลูกไม้ยูคาลิปตัสตำบลสำราญ	ปลูกไม้ยูคาลิปตัสเพื่อการค้า
๖๘	๔-๔๖-๑๕-๐๑/๑-๐๐๐๕	กลุ่มผู้ปลูกและแปรรูปสมุนไพรพื้นบ้าน บ้านโนนแต้ ม. ๑๐	การปลูกสมุนไพรพื้นบ้าน
๖๙	๔-๔๖-๑๕-๐๑/๑-๐๐๔๒	กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อสามชัย	ผลิตโคเนื้อเพื่อการค้า
๗๐	๔-๔๖-๑๕-๐๑/๑-๐๐๒๒	กลุ่มแม่บ้านตัดเย็บเสื้อผ้าสามชัย	ตัดเย็บเสื้อผ้าส่งโรงงานครบวงจร
๗๑	๔-๔๖-๑๕-๐๑/๑-๐๐๐๑	กลุ่มแม่บ้านทอผ้าฝ้ายลายน้ำไหล	ทอผ้าฝ้ายลายน้ำไหล
๗๒	๔-๔๖-๑๕-๐๑/๑-๐๐๒๓	กลุ่มไร่นาสวนผสมในเขตปฏิรูปที่ดิน บ้านหนองแขง	อ้อย,มัน,ข้าว,เลี้ยงปลา,ไม้ผล เพื่อการค้า
๗๓	๔-๔๖-๑๕-๐๑/๑-๐๐๐๙	กลุ่มเลี้ยงโคเนื้อบ้านหนองกุงกลาง ม. ๘	เลี้ยงโคเนื้อเพื่อจำหน่าย
๗๔	๔-๔๖-๑๕-๐๑/๑-๐๐๐๓	กลุ่มเลี้ยงสัตว์สำราญ	การทำน้ายาล้างจาน สบู่เหลว
๗๕	๔-๔๖-๑๕-๐๑/๑-๐๐๑๗	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสหภาพชุมชน บ้านสามชัย	ปล่อยกู้ให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อการเกษตรและอื่นๆ
๗๖	๔-๔๖-๑๕-๐๑/๑-๐๐๐๗	กลุ่มส่งเสริมอาชีพแม่บ้านเลี้ยงสุกรค้ำน้ำใส	เลี้ยงสุกรจำหน่าย
๗๗	๔-๔๖-๑๕-๐๑/๑-๐๐๐๔	การผลิตปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด สำราญ	ผลิตมะม่วงนอกฤดูกาล
๗๘	๔-๔๖-๑๕-๐๑/๑-๐๐๑๐	ธนาคารหมู่บ้านตามแนวพระราชดำริ ม. ๑ บ้าน หนองกุงใหญ่	ธนาคารหมู่บ้านตามแนวพระราชดำริ
๗๙	๔-๔๖-๑๕-๐๑/๑-๐๐๐๘	ผลิตผ้าไหมแพรวา บ้านหนองกุงกลาง ม. ๘	ผลิตผ้าไหมแพรวา
๘๐	๔-๔๖-๑๕-๐๑/๑-๐๐๔๓	กลุ่มเกษตรกรก้าวน้ำผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านหนองสิม	เลี้ยงโคเนื้อ

๕. การสาธารณสุข

(๑) สถานบริการสาธารณสุข ประกอบด้วย โรงพยาบาล ขนาด ๓๐ เตียง ๑ แห่ง สถานพยาบาล ๓ แห่ง และ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ๕ แห่ง ได้แก่

๑. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองกุงน้อย
๒. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองแสง
๓. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองแขง
๔. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคำสร้างเที่ยง
๕. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านจวน

๖. สถานที่ราชการในเขตอำเภอสามชัย หน่วยงานต่างๆในพื้นที่

(๑) หน่วยงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ

- ที่ทำการปกครองอำเภอ
- สถานีตำรวจภูธร
- สำนักงานพัฒนาชุมชน
- สำนักงานเกษตรอำเภอ
- สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ
- องค์การบริหารส่วนตำบล ๔ แห่ง
- การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
- สำนักงานสาธารณสุข

(๒) ธนาคารหรือสถาบันการเงิน ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
การเกษตร

๗. การใช้ประโยชน์ที่ดิน

อำเภอสามชัย มีพื้นที่การเกษตรประมาณ 97,393 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 28.28 ของพื้นที่ทั้งหมด คราวเรือนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร โดยมีเกษตรกรที่ได้ขึ้นทะเบียนเกษตรกรทั้งสิ้น 4,308 ครัวเรือน

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญในปี การผลิต 2561/62 ได้แก่

1) ข้าวนาปี

- พื้นที่เพาะปลูก 31,592 ไร่ ปลูกข้าวเหนียว 21,253 ไร่ และข้าวหอมมะลิ

10,688 ไร่

- ผลผลิตเฉลี่ย 344 กก./ไร่

- ตำบลมีพื้นที่ปลูกข้าวมากที่สุด ได้แก่ ตำบลสำราญ

2) มันสำปะหลัง

- พื้นที่เพาะปลูก 3,834 ไร่

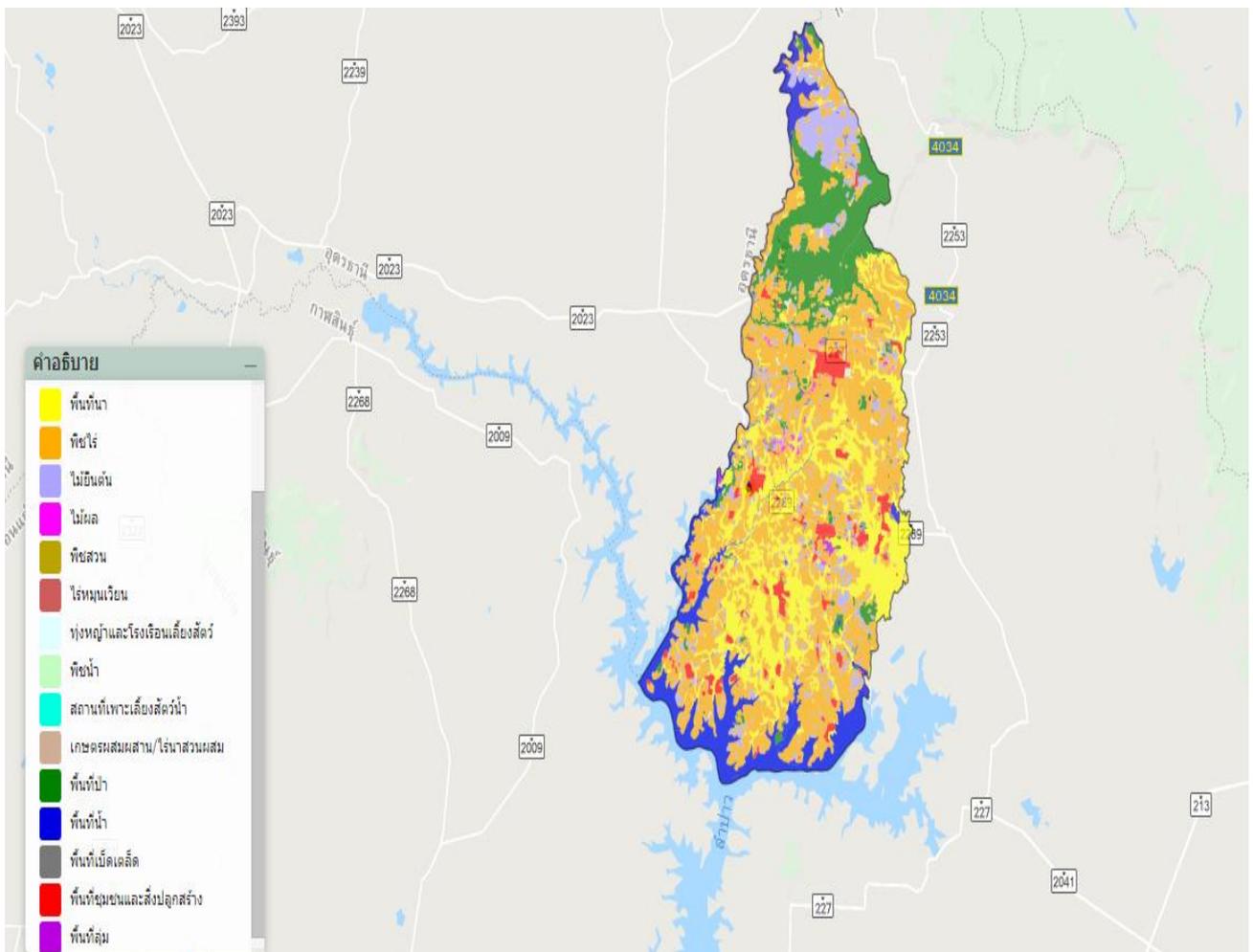
- ผลผลิตเฉลี่ย 3.9 ตัน/ไร่

- ตำบลมีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังมากที่สุด ได้แก่ ตำบลสำราญใต้

3) อ้อยโรงงาน

- พื้นที่เพาะปลูก 35,252 ไร่
- ผลผลิตเฉลี่ย 10.9 ตันต่อไร่
- ตำบลมีพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานมากที่สุด ได้แก่ ตำบลสำราญ

ลักษณะของการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทหลัก ๆ เช่น ภาคเกษตร อุตสาหกรรม ชุมชนเมืองที่อยู่อาศัย แยกตามเขตการปกครอง

ภาพที่ ๕ การใช้ประโยชน์ที่ดิน
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน)

ตารางที่ ๒ สภาพการใช้ที่ดิน อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
๑	พืชไร่	๙๒,๕๔๒	๔๔.๖๓
๒	พื้นที่นา	๔๓,๘๙๖	๒๑.๑๗
๓	พื้นที่ป่า	๒๓,๔๒๔	๑๑.๒๙
๔	ไม้ยืนต้น	๑๕,๕๐๙	๗.๔๘
๕	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	๗,๔๘๓	๓.๖
๖	พื้นที่เปิดเตล็ด	๒,๕๐๙	๑.๒๑
๗	พื้นที่น้ำ	๒๐,๖๓๓	๙.๙๕
๘	ไม้ผล	๙๗๑	๐.๔๖
๙	ทุ่งหญ้าและโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	๑๘	๐.๐๐
๑๐	พื้นที่ลุ่ม	๓๔๕	๐.๑๖
รวม		๒๐๗,๓๓๐	๙๙.๙๕

ที่มา : ข้อมูลการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (๒๕๕๘ - ๒๕๕๙)

บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ

๒.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์

๒.๑.๑ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

๑) เกษตรกร

(๑) ครุฑเรือนเกษตรกร

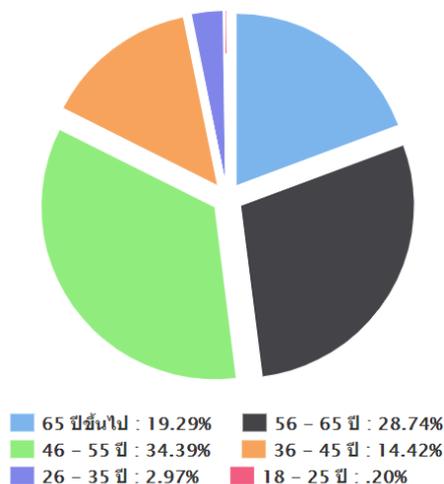
อำเภอสามชัยมีครุฑเรือนเกษตรกร จำนวน ๔,๕๑๖ ครุฑเรือน โดยมีหัวหน้าครุฑเรือนเกษตรกร อายุระหว่าง ๔๖ - ๕๕ ปี จำนวน ๑,๕๕๓ ครุฑเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๓๙ รองลงมาอายุระหว่าง ๕๖ - ๖๕ ปี จำนวน ๑,๒๙๘ ครุฑเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๗๔ และอายุระหว่าง ๓๖ - ๔๕ ปี จำนวน ๖๕๑ ครุฑเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๔๒ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑ แสดงหัวหน้าครุฑเรือนจำแนกตามอายุ อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ช่วงอายุ (ปี)	ครุฑเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๘๗๑	๑๙.๒๙
๕๖ - ๖๕ ปี	๑,๒๙๘	๒๘.๗๔
๔๖ - ๕๕ ปี	๑,๕๕๓	๓๔.๓๙
๓๖ - ๔๕ ปี	๖๕๑	๑๔.๔๒
๒๖ - ๓๕ ปี	๑๓๔	๒.๙๗
๑๘ - ๒๕ ปี	๙	๐.๒๐
รวม	๔,๕๑๖	๑๐๐

ที่มา : http://www.aui.doe.go.th/bi_report/bi_report1/ พ.ศ.๒๕๖๒

หัวหน้าครุฑเรือนเกษตรกร จำแนกช่วงอายุ

ภาพที่ ๑ แสดงหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์
(ที่มา : http://www.aiu.doae.go.th/bi_report/bi_report1/ พ.ศ. ๒๕๖๒)

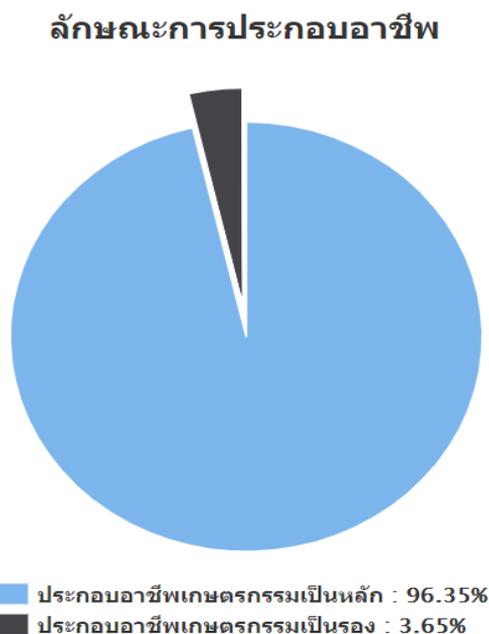
(๒) ลักษณะการประกอบอาชีพ

อำเภอสามชัย มีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก จำนวน ๔,๓๕๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๓๕ และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง จำนวน ๑๖๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓.๖๕

ตารางที่ ๒ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๔,๓๕๑	๙๖.๓๕
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๑๖๕	๓.๖๕

ที่มา : http://www.aiu.doae.go.th/bi_report/bi_report1/ พ.ศ.๒๕๖๒

ภาพที่ ๒ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์
(ที่มา : http://www.aiu.doae.go.th/bi_report/bi_report1/ พ.ศ. ๒๕๖๒)

(๓) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรอำเภอสามชัย ส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นเจ้าของเอง จำนวน ๒,๙๖๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๐๓ รองลงมาคืออื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี) จำนวน ๑,๔๐๔ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๔๐ และเช่า จำนวน ๕๗๒ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๕๗ ตามลำดับ

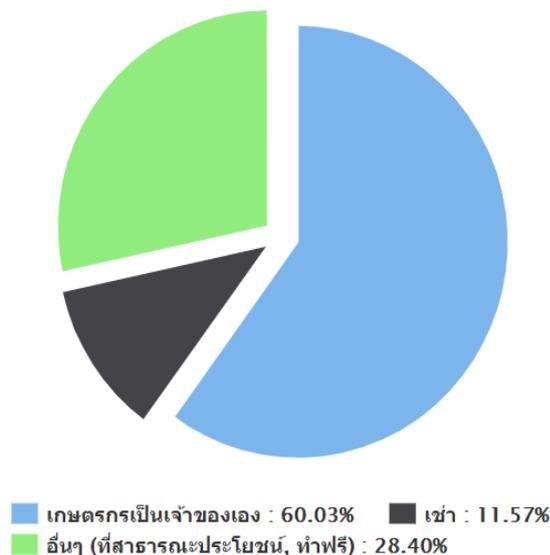
ตารางที่ ๓ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของ	๒,๙๖๘	๖๐.๐๓
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๑,๔๐๔	๒๘.๔๐
เช่า	๕๗๒	๑๑.๕๗

ที่มา : http://www.aiu.doae.go.th/bi_report/bi_report1/#tabs3 พ.ศ.๒๕๖๒

หมายเหตุ - ข้อมูลตามที่เปลี่ยนแปลง เฉพาะครัวเรือนที่แจ้งปรับปรุงกิจกรรมการเกษตรในแต่ละปี
- เกษตรกรบางส่วนมีการถือครองในทุกลักษณะ

ลักษณะการถือครองที่ดิน

ภาพที่ ๓ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์
(ที่มา : http://www.aiu.doae.go.th/bi_report/bi_report1/#tabs3 พ.ศ.๒๕๖๒)

(๔) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

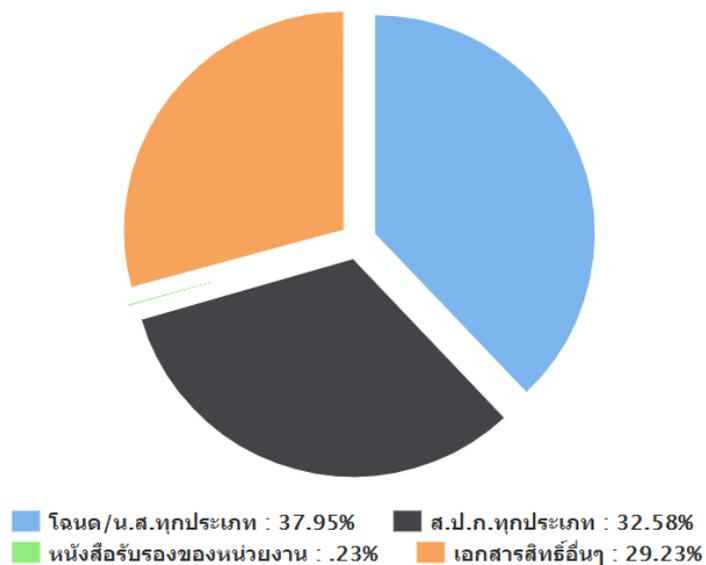
เกษตรกรอำเภอสสามชัย มีการถือครองที่ดินแบบเอกสารสิทธิ์ประเภทโฉนด จำนวน ๑,๓๐๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๙๕ รองลงมาคือไม่มีเอกสารสิทธิ์ จำนวน ๑,๐๐๒ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๒๙ และเอกสารสิทธิ์ประเภท ส.ป.ก. จำนวน ๑,๑๑๗ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๕๘ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอสสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรอง ของหน่วยงาน	ไม่มีเอกสารสิทธิ์	
๑,๓๐๑	๑,๑๑๗	๘	๑,๐๐๒	๒,๓๒๖

ที่มา : http://www.aiu.doe.go.th/bi_report/bi_report1/#tabs3 พ.ศ.๒๕๖๒

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)

ภาพที่ ๔ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอสสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

(ที่มา : http://www.aiu.doe.go.th/bi_report/bi_report1/#tabs3 พ.ศ.๒๕๖๒)

๒) องค์กรและสถาบันเกษตรกร

(๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

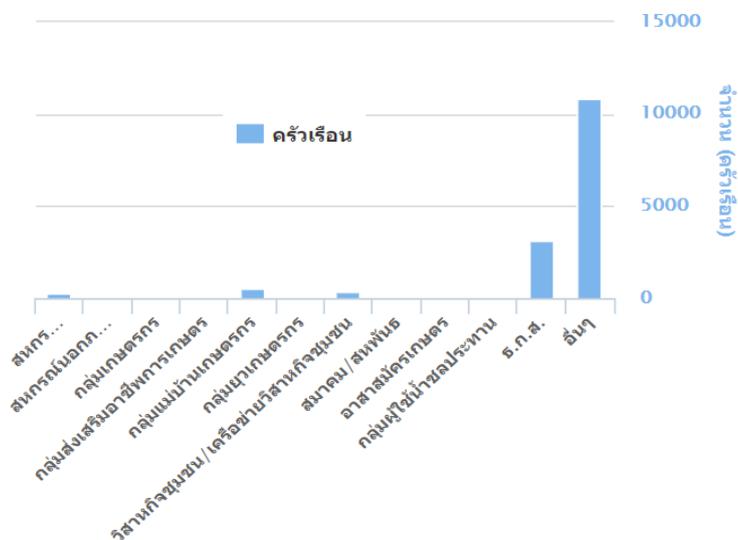
อำเภอสามชัย มีกลุ่มส่งเสริมอาชีพ ๔ กลุ่ม มีสมาชิก ๑๑ ราย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ๑๑ กลุ่ม สมาชิก ๕๐๓ ราย กลุ่มยุวเกษตรกร ๔ กลุ่ม สมาชิก ๘๔ ราย วิสาหกิจชุมชน ๘๔ แห่ง สมาชิก ๓๗๓ ราย สหกรณ์จำนวน ๑ แห่ง สมาชิก ๒๕๐ ราย และกลุ่มเกษตรกร ๔ กลุ่ม สมาชิก ๕๐ ราย

ตารางที่ ๕ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรอำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ตำบล	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
ทั้ง ๔ ตำบล คือ ต.หนองช้าง ต.คำสร้างเที่ยง ต.สำราญ ต.สำราญใต้	๔	๑๑	๑๑	๕๐๕	๔	๘๔	๘๔	๓๗๓	๑	๒๕๐	๔	๕๐
รวม	๔	๑๑	๑๑	๕๐๕	๔	๘๔	๘๔	๓๗๓	๑	๒๕๐	๕	๕๐

ที่มา : http://www.aiu.doae.go.th/bi_report/bi_report1/#tabs2 พ.ศ.๒๕๖๒

การเป็นสมาชิกองค์กร

ภาพที่ ๕ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

(ที่มา : http://www.aiu.doae.go.th/bi_report/bi_report1/#tabs2 พ.ศ.๒๕๖๒)

๓) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

อำเภอสามชัย มีแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร มีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ๑ ศูนย์ และศพก. เครือข่าย ๑๔ ศูนย์ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ๔ ศูนย์ ศูนย์จัดการดินและปุ๋ย ๔ ศูนย์ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ๔ ศูนย์ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ๔ ศูนย์ และศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน ๑ ศูนย์

ตารางที่ ๖ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศคปช.	ศบกด.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ			ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุสัตว์	ปฏิรูป	
สำราญ	๑	-	-	-	-	-	-	-	๑
ทุกตำบล		๑๔	๔	๔	๔	๔	-	-	-
รวม	๑	๑๔	๔	๔	๔	๔	-	-	๑

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามชัย, พ.ศ.๒๕๖๓

(๑) อาสาสมัครเกษตร

อำเภอสามชัย มีอาสาสมัครเกษตร จำนวน ๑๔๔ คน โดยมีปศุสัตว์จำนวนมากที่สุด จำนวน ๕๐ ราย รองลงมาคือเกษตรหมู่บ้าน ๔๗ ราย และหมอดินอาสา ๔๑ ราย ตามลำดับ อย่างไรก็ตามอาสาสมัครบางรายทำหน้าที่อาสาสมัครมากกว่า ๑ หน้าที่

ตารางที่ ๗ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรอำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครูบัญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอดิน อาสา	เกษตร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ปฏิรูปที่ดิน
ทุกตำบล	-	๑	-	๕๐	๔๑	๔๗	-	-	๕
รวม	-	๑	-	๕๐	๔๑	๔๗	-	-	๕

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามชัย, พ.ศ.๒๕๖๓

(๒) ประชาชนชาวบ้าน

อำเภอสามชัย มีประชาชนชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกประชาชนชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามวิถีของประชาชนแต่ละคน ซึ่งในอำเภอมีประชาชนชาวบ้าน จำนวน ๔ คน

ตารางที่ ๘ แสดงข้อมูลประชาชนชาวบ้านอำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ตำบล	จำนวน (ราย)	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่
คำสร้างเที่ยง	๑	นายสาคร สังฆะจารย์	เลขที่ ๒ ม.๓ บ้านคำแคน
หนองช้าง	๑	นายบุญศักดิ์ ศิลพานัน	เลขที่ ๘ ม.๕ บ้านหนองแก่นทราย
สำราญ	๑	นายทองสุข โคตวงศ์	เลขที่ ๑ ม.๙ บ้านหนองแซงเหนือ

สำราญใต้	๑	นายสิทธิ์ งามผิวเหลือง	เลขที่ ๕๑ ม.๑๑ บ้านคำป่าหวาย
รวม	๔		

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามชัย, พ.ศ.๒๕๖๓

(๓) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ชื่อ : ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอสามชัย สินค้าหลัก : อ้อยโรงงาน

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ : นายทองสุข โคตวงศ์

บ้านเลขที่ เลขที่ ๑ ม.๙ บ้านหนองแขงเหนือ ตำบลสำราญ อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

สถานการณ์ของพื้นที่ : ต้นทุนการผลิตต่อไร่สูง และผลผลิตต่อไร่ต่ำ

แนวทางการพัฒนา : ลดต้นทุนการผลิตอ้อยโรงงาน และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อยโรงงาน

จุดเด่นของศูนย์เรียนรู้ : เทคโนโลยีการบริหารจัดการแปลงอ้อยอย่างมีประสิทธิภาพ

หลักสูตรเรียนรู้ : ๑. การลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อย

๒. การจัดการดิน ปุ๋ย และการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์

๓. การบริหารจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน

หลักสูตรบังคับ : ๑. ทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียง

๒. การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า และการให้น้ำระบบน้ำหยด

หลักสูตรเสริม : ๑. การทำบัญชีครัวเรือน การทำบัญชีครัวเรือน และการทำบัญชีฟาร์ม

๒. การเชื่อมโยงแปลงใหญ่

๓. การจัดการองค์กรเกษตรกร

ศูนย์เครือข่าย จำนวน ๑๒ ศูนย์

ตารางที่ ๙ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

แบบสรุปข้อมูล						
ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์						
ลำดับ	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/ กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ-สกุล ประธานศูนย์ เครือข่าย	เบอร์โทรศัพท์ ประธานศูนย์ เครือข่าย
			หมู่	ตำบล		
๑	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	๙	สำราญ	นายแดนไทยแลนด์ สารพันธ์	๐๖๓๐๔๐๑๙๑
๒	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน	๑๕	สำราญใต้	นายปาน สิงห์คำคา	๐๘๒๒๑๑๘๐๒๗
๓	ศูนย์เรียนรู้การผลิตสัตว์	ศูนย์เรียนรู้ด้านปศุสัตว์	๓	สำราญใต้	นายสาคร สิงห์คำคา	๐๙๓๓๔๙๔๐๙๒
๔	กลุ่มปลูกและแปรรูปสมุนไพรพื้นบ้าน	ศูนย์เรียนรู้ด้านมาตรฐานการผลิตทางการเกษตร	๑๐	สำราญ	นายอุไร วงษา	๐๘๙๕๗๒๕๑๑๒
๕	วิสาหกิจชุมชนผลิตมะม่วงเพื่อส่งออก	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	๒	สำราญ	นายนิวัชชัย นวะคำศรี	๐๘๗๓๖๑๓๗๑๗
๖	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน	๑๘	สำราญใต้	นายชัยยา พังพะโส	๐๙๕๖๖๙๒๒๔๘

๗	ศูนย์เรียนรู้เกษตรกรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เกษตรกรผสมผสาน	๕	หนองช้าง	นายมานพ ภัคตินรินทร์	๐๙๓๓๒๘๖๑๓๘
---	-----------------------------	-----------------------------	---	----------	----------------------	------------

ตารางที่ ๙ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ (ต่อ)

แบบสรุปข้อมูล						
ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์						
ลำดับ	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/ กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ-สกุล ประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์ ประธานศูนย์ เครือข่าย
			หมู่	ตำบล		
๘	เกษตรทฤษฎีใหม่ ต.หนองช้าง	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	๕	หนองช้าง	นายบุญศักดิ์ ศีลาพจน์	๐๘๐๗๔๔๒๐๗๖
๙	เกษตรผสมผสานคำสร้างเที่ยง	ศูนย์เรียนรู้เกษตรกรผสมผสาน	๓	คำสร้างเที่ยง	นายสาคร สังฆะจารย์	๐๙๑๗๒๓๓๓๓๐๔
๑๐	ศูนย์เศรษฐกิจพอเพียง	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	๑๑	สำราญใต้	นายสิทธิ์ งามผิวเหลือง	๐๙๓๕๑๘๘๓๑๕
๑๑	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน	๙	สำราญ	นายปรีดา สีหาขันธ์	๐๙๒๒๘๓๙๓๐๔
๑๒	ศูนย์เรียนรู้เกษตรกรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เกษตรกรผสมผสาน	๖	คำสร้างเที่ยง	นายประยูร สามมัยตา	๐๖๕๐๕๘๐๓๘๔
๑๓	ศูนย์เรียนรู้เกษตรกรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เกษตรกรผสมผสาน	๘	หนองช้าง	นายหมื่น จงสมัคร	๐๖๒๖๙๐๐๔๑๗

สถานที่ตั้ง : บ้านหนองแขง หมู่ที่ ๙ ตำบลสำราญ อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์
 ค่าพิกัด : X ๓๔๑๗๙๕ Y ๑๘๗๔๓๙๑

ภาพที่ ๙ แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และเครือข่าย
 อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

(๔) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

อำเภอสามชัย มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน ๓ กลุ่ม ได้แก่ แปลงใหญ่นาข้าว แปลง
 ใหญ่อ้อยโรงงาน แปลงใหญ่มะม่วงส่งออก

แผนการผลิตรายกลุ่มของ แปลงใหญ่นาข้าว

ที่อยู่.....หมู่ ๒ ตำบลหนองช้าง อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์.....

กิจกรรม.....ลดต้นทุนการผลิตข้าว และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว.....

- เป้าหมายการดำเนินงานลดต้นทุนการผลิต จาก ๔,๒๐๐ บาท/ไร่ เป็น ๒,๗๐๐ บาท (๓๕.๗๑%)
- เป้าหมายผลผลิต เพิ่มผลผลิต จาก ๔๐๐ กก./ไร่ เป็น ๖๐๐ กก./ไร่ (๕๐%)
- เป้าหมายรายได้.....๙,๖๔๕ บาท/ไร่.....
- ประมาณการรายจ่าย.....๓,๐๐๐ บาท/ไร่.....

กิจกรรมที่ต้องการพัฒนา

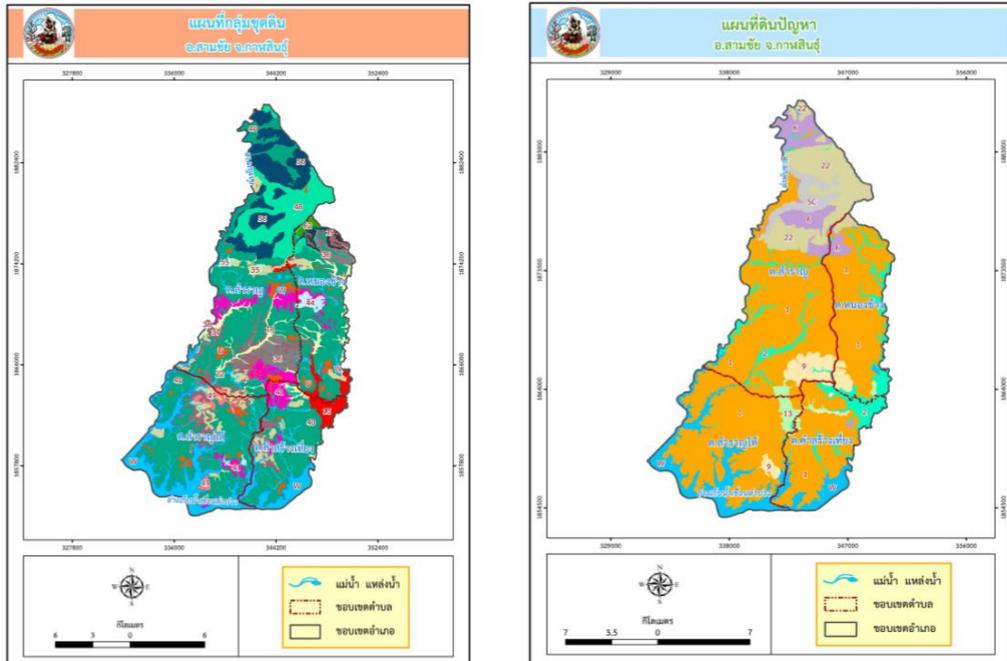
๑. ลดต้นทุนการผลิตข้าว
๒. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว
๓. การแปรรูปเพิ่มมูลค่าข้าว

ตารางที่ ๑๐ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่นาข้าว จังหวัดกาฬสินธุ์

กิจกรรม	เดือน												ประมาณการ รายจ่าย	ประมาณการ รายได้	
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.			
ลดต้นทุนการผลิตข้าว				/	/	/	/	/	/	/	/			๒,๕๐๐	๕,๐๐๐
เพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตข้าว			/	/	/	/	/	/	/	/	/			๒,๐๐๐	๕,๐๐๐
การแปรรูปเพิ่มมูลค่า ข้าว	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/		๑๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐

๒.๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

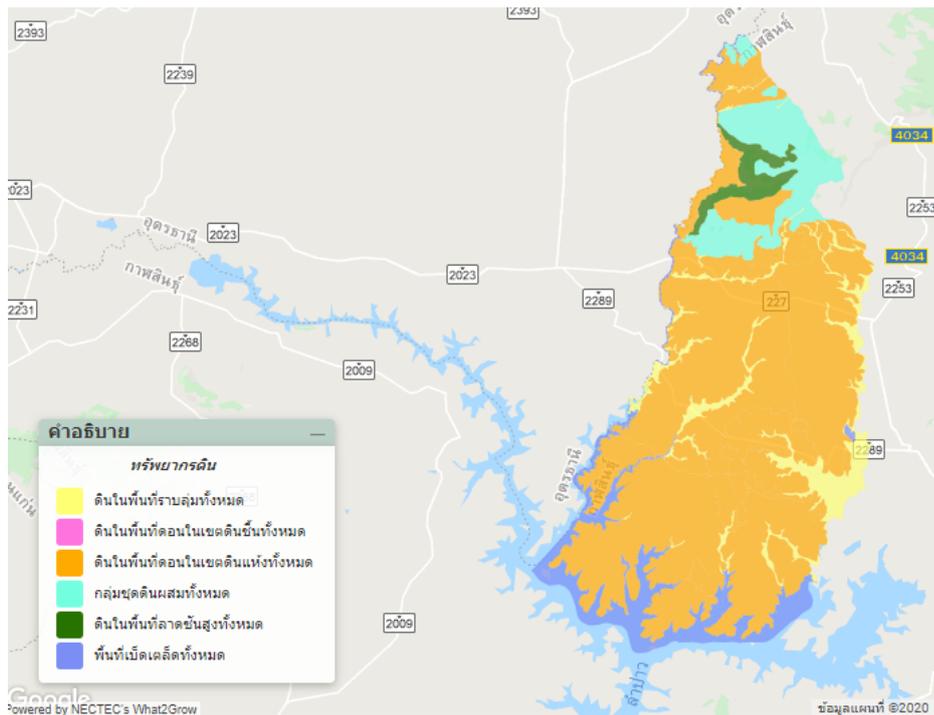
๑) ทรัพยากรดิน

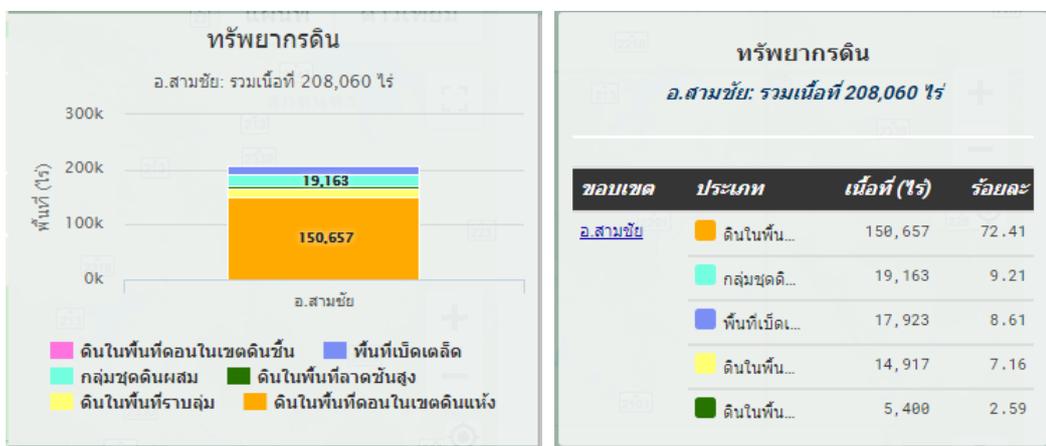
ภาพที่ ๑๐ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินอำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
ดินในพื้นที่ลาดชันสูง	๕,๔๐๐	๒.๕๙
ดินในพื้นที่ดอนในเขตดินแห้ง	๑๕๐,๖๕๗	๗๒.๔๑
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๑๗,๙๒๓	๘.๖๑
กลุ่มชุดดินผสม	๑๙,๑๖๓	๙.๒๑
ดินในพื้นที่ราบลุ่ม	๑๔,๙๑๗	๗.๑๖

(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน)

ภาพที่ ๑๑ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินอำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๕๘)

ภาพที่ ๑๒ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินอำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๕๘)

๒) ทรัพยากรน้ำ

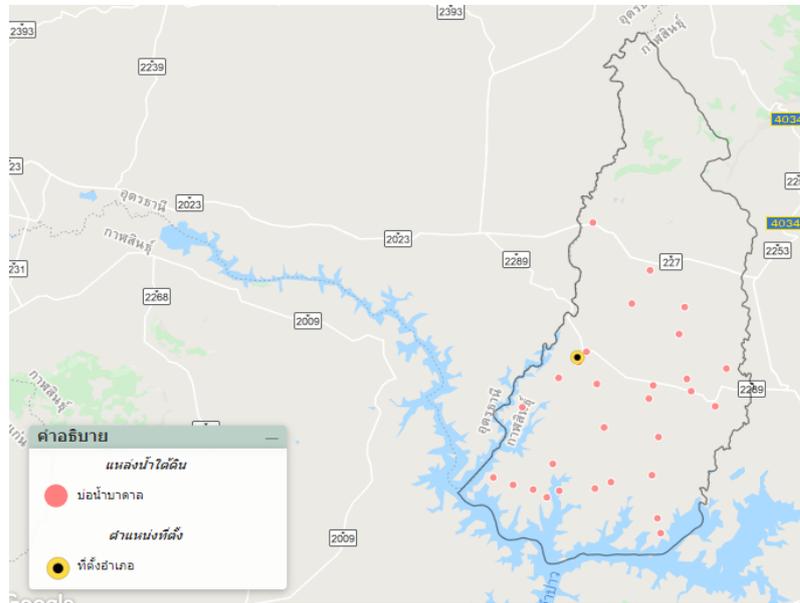
อำเภอสามชัย เป็นพื้นที่อาศัยน้ำฝนในการทำการเกษตรเป็นหลัก ประมาณ ๙๐% ของพื้นที่ทั้งหมดนอกจากนี้ยังแหล่งน้ำอื่นๆ ที่ใช้ในการเกษตรดังนี้

- แหล่งน้ำใต้ดิน บ่อบาดาลอำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ รวมทั้งสิ้น ๕๒ บ่อ แยกราย

ตำบลได้ดังนี้

ตำบลหนองซ่าง จำนวน ๖ บ่อ

ตำบลคำสร้างเที่ยง   จำนวน ๗ บ่อ
 ตำบลสำราญ   จำนวน ๑๙ บ่อ
 ตำบลสำราญใต้   จำนวน ๒๐ บ่อ

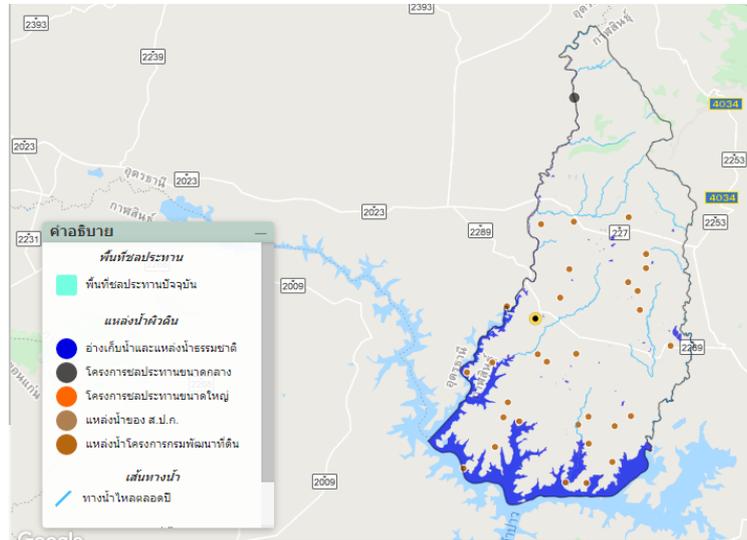
ภาพที่ ๑๓ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินอำเภอสамชัย จังหวัดกาฬสินธุ์
 (ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำบาดาล พ.ศ.๒๕๕๘)

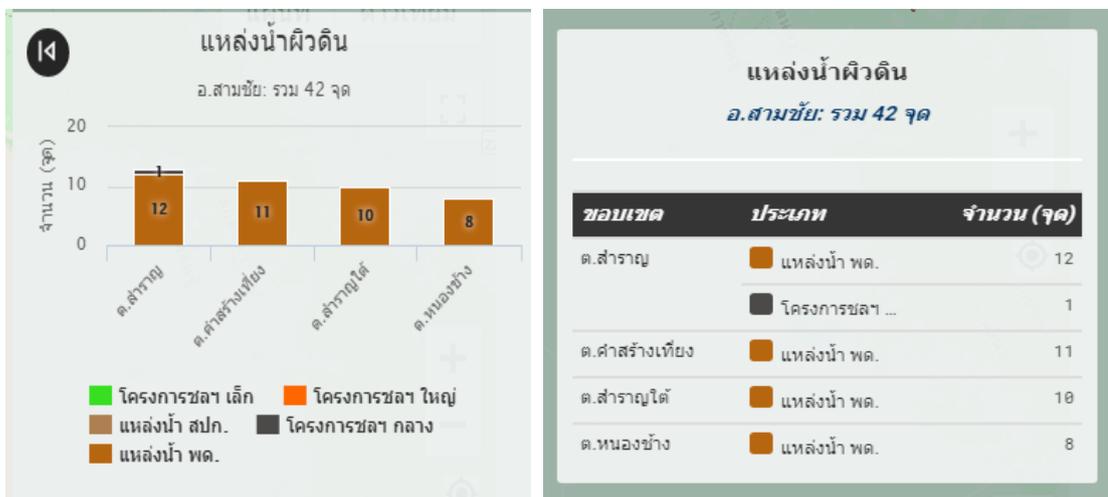
ภาพที่ ๑๔ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินอำเภอสамชัย จังหวัดกาฬสินธุ์
 (ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำบาดาล พ.ศ.๒๕๕๘)

- แหล่งน้ำผิวดิน ได้แก่ น้ำในเขื่อนลำปาว แม่น้ำ ลำคลอง และในพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นน้ำจืด ปกติน้ำผิวดินจะได้รับการเติมจากฝน อำเภอสамชัย มีแหล่งน้ำผิวดินที่ใช้ทำการเกษตรดังนี้ แหล่งน้ำจากกรมพัฒนาที่ดิน จำนวน ๔๒ แห่ง โครงการชลประทานขนาดเล็ก จำนวน ...-... แห่ง โครงการชลประทานขนาดกลาง

จำนวน ...๑... แห่ง โครงการชลประทานใหญ่ จำนวน ....-.... แห่ง และ แหล่งน้ำจากสำนักงานปฎิรูปที่ดิน จำนวน ...-... แห่ง

ภาพที่ ๑๕ แสดงแหล่งน้ำผิวดินอำเภอสสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ.๒๕๖๒ กรมชลประทานและ ส.ป.ก พ.ศ.๒๕๖๑)

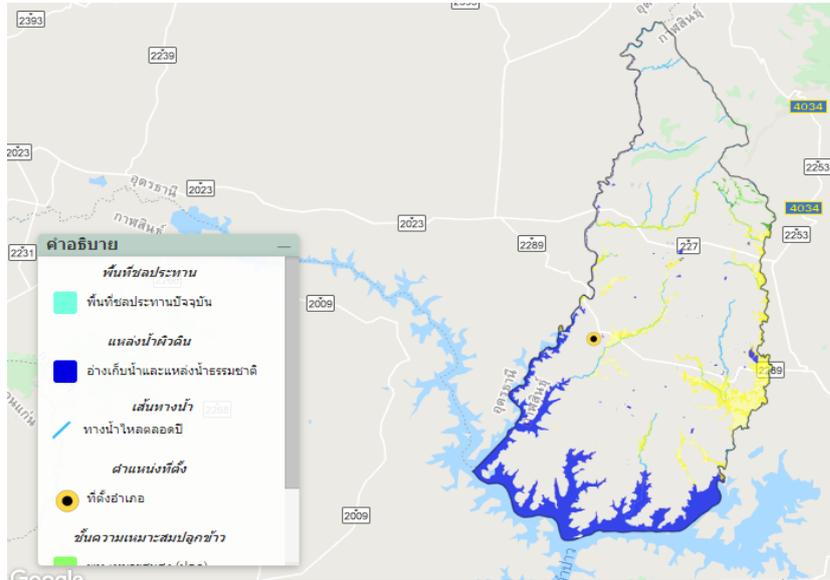
ภาพที่ ๑๖ แสดงแหล่งน้ำผิวดินอำเภอสสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ.๒๕๖๒ กรมชลประทานและ ส.ป.ก พ.ศ.๒๕๖๑)

๒.๑.๓ สีนค้ำเกษตรกรที่สำคัญ

ชนิดสินค้ำ ข้าว

- ๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม
  - (๑) เขตความเหมาะสม

อำเภอสามชัย มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าว ทั้งหมด จำนวน ๑๓,๕๕๒ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน .....๗๔๓... ไร่ คิดเป็นร้อยละ ....๕.๔๘... พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๑๒,๘๐๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๙๔.๕๑ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน.....-.....ไร่ คิดเป็นร้อยละ .....-..... และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน .....-..... คิดเป็นร้อยละ .....-.....

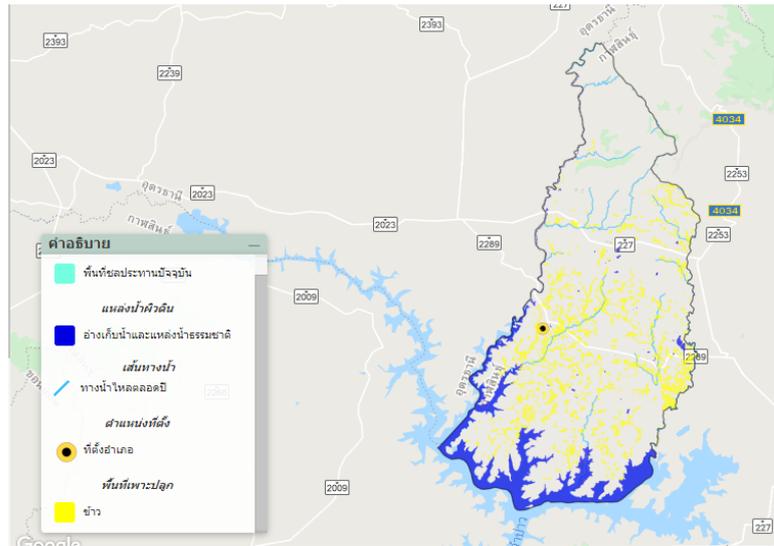
ภาพที่ ๑๗ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว อำเภอสามชัย (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๑)

ภาพที่ ๑๘ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว อำเภอสามชัย (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๑)

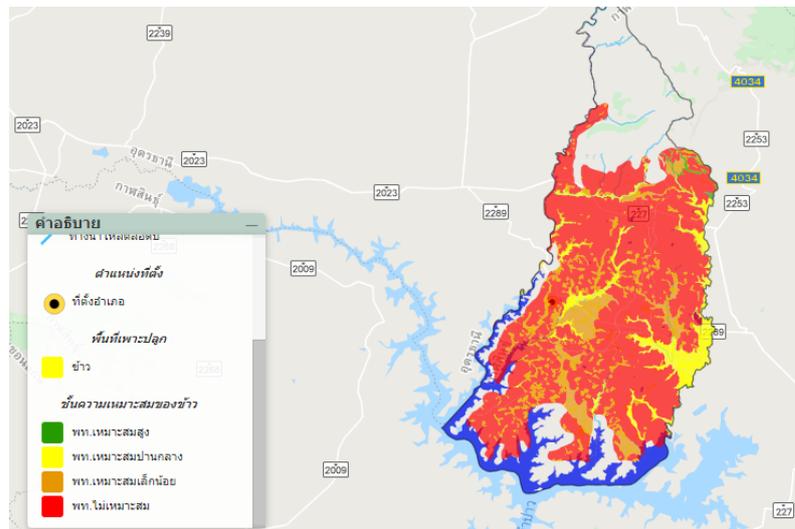
(๒) พื้นที่ปลูก...ข้าว.....

อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ มีพื้นที่...ปลูกข้าว...จำนวน ๒๒,๒๗๒ ไร่ โดยปลูกมากที่สุดคือ ตำบลสำราญ จำนวน ๖,๓๕๙ ไร่ รองลงมาคือตำบลสำราญใต้ จำนวน ๕,๑๓๙ ไร่ ตำบลหนองช้าง จำนวน ๔,๒๙๓ ไร่ และตำบลคำสร้างเที่ยง จำนวน ๓,๔๑๒ ไร่ ตามลำดับ

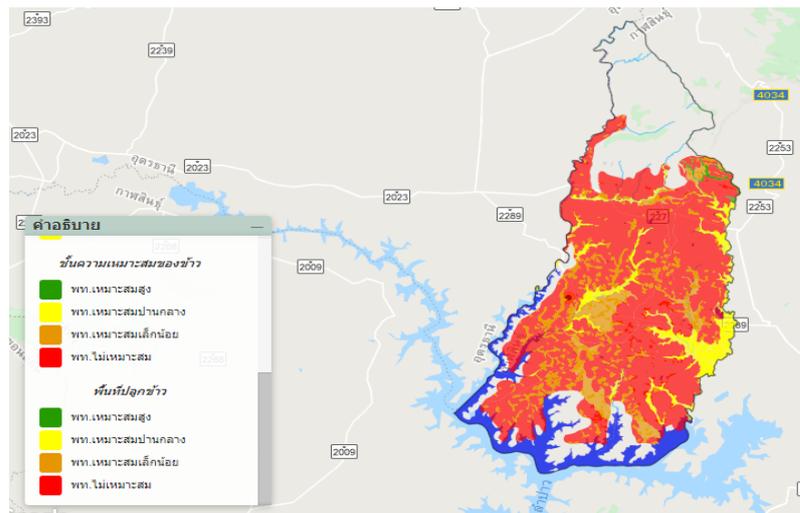

ภาพที่ ๑๙ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๑)

(๓) การซ้อนทับพื้นที่เขตความเหมาะสมสำหรับปลูกพืชกับพื้นที่ปลูกจริง

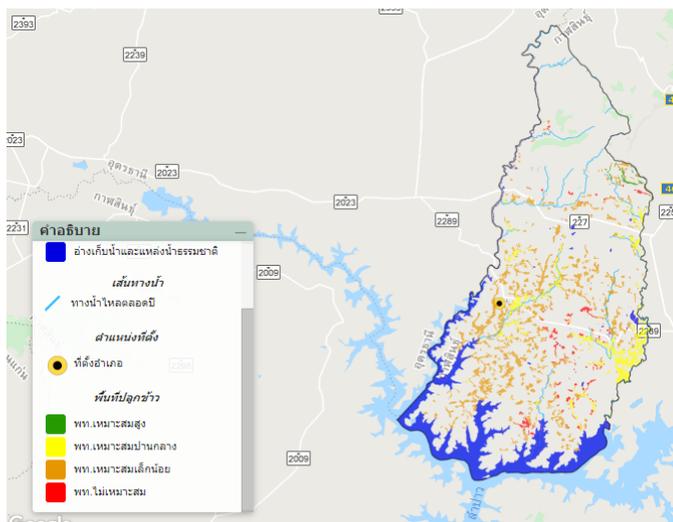
ภาพที่ ๒๐ แสดงการซ้อนทับพื้นที่เขตความเหมาะสมกับพื้นที่ปลูกจริงของข้าว อำเภอสามชัย (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๑)

ภาพที่ ๒๑ แสดงการเปรียบเทียบพื้นที่เขตความเหมาะสมกับพื้นที่ปลูกจริงในแต่ละระดับความเหมาะสมของข้าว อำเภอสสามชัย (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๑)

(๔) พื้นที่ปลูก...ข้าว.....ตามระดับชั้นความเหมาะสม

อำเภอสสามชัย มีพื้นที่ปลูก..ข้าว...ตามระดับชั้นความเหมาะสม จำนวน ๒๒,๒๗๒ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน .....๓๘๗.....ไร่ คิดเป็นร้อยละ ....๑.๗๓.... พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๕,๘๒๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๑๕ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๑๔,๒๑๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๘๒ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๑,๘๔๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘.๒๘

ภาพที่ ๒๒ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอสสามชัย (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๑)

ภาพที่ ๒๓ แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอสามชัย
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๑)

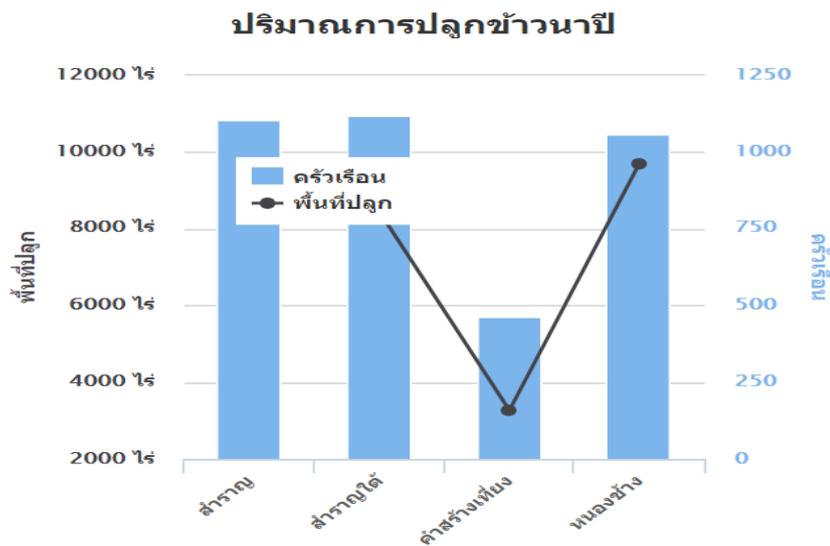
๒) ปริมาณการผลิต

อำเภอสามชัย มีพื้นที่การปลูกข้าว จำนวน ๓๐,๖๑๕ ไร่ ๓,๗๐๗ ครัวเรือน โดยมีพื้นที่ปลูกมากตำบลหนองช้าง จำนวน ๙,๖๙๓ ไร่ จำนวน ๑,๐๕๘ ครัวเรือน รองลงมาคือตำบลสำราญ จำนวน ๙,๒๐๘ ไร่ ๑,๑๐๗ ครัวเรือน ตำบลสำราญใต้ ๘,๒๔๔ ไร่ ๑,๑๒๑ ครัวเรือน และตำบลคำสร้างเที่ยง จำนวน ๓,๒๖๖ ไร่ ๔๖๔ ครัวเรือน ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๑ แสดงปริมาณการปลูกข้าว อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ตำบล	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว(ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
สำราญ	๑,๑๐๗	๙,๒๐๘	๙,๒๐๗	๓,๖๘๓	๐.๔๐
สำราญใต้	๑,๑๒๑	๘,๔๔๘	๘,๔๓๘	๓,๕๔๔	๐.๔๒
คำสร้างเที่ยง	๔๖๔	๓,๒๖๖	๓,๒๖๖	๑,๓๗๑	๐.๔๒
หนองช้าง	๑,๐๕๘	๙,๖๙๓	๙,๖๒๗	๔,๗๑๗	๐.๔๙
รวม	๓,๗๐๗	๓๐,๖๑๕	๓๐,๕๓๘	๑๓,๓๑๖	

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ.๒๕๖๒

ภาพที่ ๒๔ แสดงปริมาณการปลูกข้าว อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์
(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ.๒๕๖๒)

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

- (๑) การใช้พันธุ์ดี โดยการคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ข้าวด้วยน้ำเกลือ เป็นต้น
- (๒) การเตรียมดิน โดยการปลูกปุ๋ยพืชสด เช่น ปอเทือง ถั่วพรี เป็นต้น
- (๓) การปลูก โดยการทำนาปักดำ การทำนาหวาน การใช้เครื่องเมล็ดพันธุ์ เป็นต้น
- (๔) ระบบการให้น้ำ อาศัยน้ำฝน น้ำสระ น้ำช่วยเหลือธรรมชาติ
- (๕) การดูแลรักษา ใช้วิธีการดูแลแบบผสมผสาน
- (๖) การใส่ปุ๋ย ใช้ปุ๋ยเคมีสูตรสำเร็จ ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การใช้ปุ๋ยสั่งตัด
- (๗) การเก็บเกี่ยว โดยใช้แรงงานคน ใช้รถเกี่ยวขนาดข้าว
- (๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ผึ่งแดด ๒ - ๓ วัน จากนั้นเก็บใส่ยุ้งฉาง
- (๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู ใช้ชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดโรคมดศัตรูพืช

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอสามชัย มีการปลูกข้าว ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าว					←	△	→			←	▽	→

- สัญลักษณ์
- ↔ ช่วงฤดูปลูก
  - ↔.....↔ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว
  - △ ปลูกสูงสุด
  - ▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๒๕ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวในอำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามชัย พ.ศ.๒๕๖๓)

๕) ต้นทุนการผลิต

อำเภอสามชัย มีต้นทุนการผลิตข้าว โดยพื้นที่ในเขตชลประทานมีต้นทุน...-..เป็นเงิน...-..บาท และพื้นที่นอกเขตชลประทานมีต้นทุนข้าว เป็นเงิน ๔,๙๗๕ บาท

ตารางที่ ๑๒ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๓ อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

รายการ	บาท/ไร่
ไถตะ ๑ ครั้ง	๒๕๐
ไถแปร ๑ ครั้ง	๒๕๐
ไถคราด ๑ ครั้ง	๒๕๐
พันธุ์ข้าว ๗ ก.ก.	๑๗๕
จ้างปักดำ ๓ คน	๙๐๐
ยากำจัดวัชพืช	-
ปุ๋ยเคมีสูตรสำเร็จ ใส่ ๒ ครั้ง	๘๐๐
ปุ๋ยคอก/ปุ๋ยอินทรีย์	๓๐๐
เก็บเกี่ยว	๘๐๐
ค่าขนส่ง	๒๕๐
ค่าเช่า	๑,๐๐๐
รวม	๔,๙๗๕

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามชัย, พ.ศ.๒๕๖๓)

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

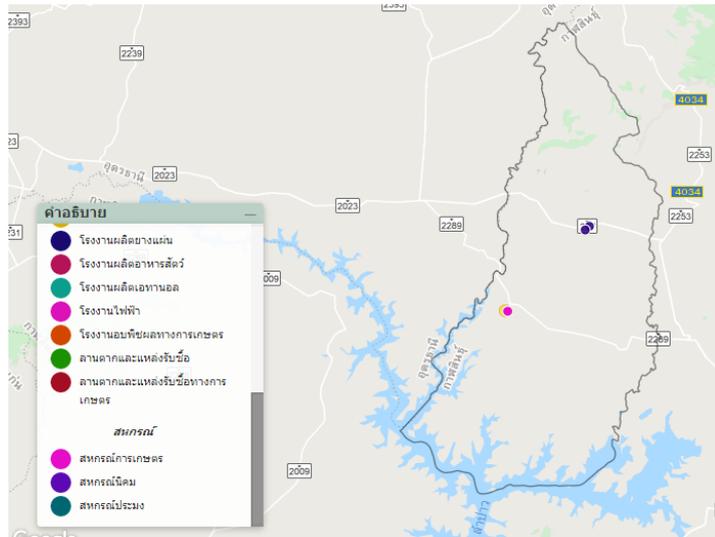
เกษตรกรอำเภอสามชัย ส่วนใหญ่จำหน่ายผลผลิตข้าวแบบต่างคนต่างขาย และขนส่งไปจำหน่ายให้สหกรณ์ โรงสีข้าว ในอำเภอสามชัย อำเภอคำม่วง และอำเภอวังสามหมอ บางส่วนขนไปจำหน่ายให้กับโรงสีในตัวจังหวัดกาฬสินธุ์ บางส่วนจำหน่ายเป็นเมล็ดพันธุ์ให้ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว และเกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาผลผลิตเองได้ ราคาเป็นไปตามกลไกการตลาด และพ่อค้าคนกลาง ณ จุดรับซื้อตั้งราคาซื้อ

(๑) วิธีการตลาด

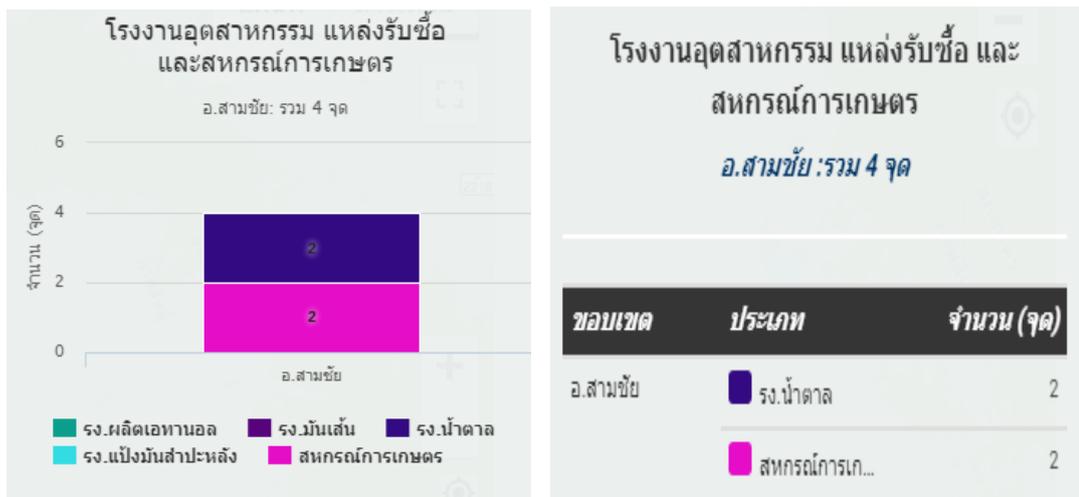
เกษตรกรอำเภอสามชัย จำหน่ายผลผลิตแบบต่างคนต่างขาย ไม่มีการรวบรวมผลผลิตในรูปแบบกลุ่ม

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

อำเภอสามชัย มีสหกรณ์การเกษตรอำเภอสามชัย ๒ แห่ง รวม ๒ แห่ง

ภาพที่ ๒๖ แสดงแหล่งรับซื้อข้าว อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์
(ที่มา : กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, พ.ศ.๒๕๕๘ และกรมโรงงานอุตสาหกรรม, พ.ศ.๒๕๕๕)

ภาพที่ ๒๗ แสดงแหล่งรับซื้อข้าว อำเภอสามชัย
(ที่มา : กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, พ.ศ.๒๕๕๘ และกรมโรงงานอุตสาหกรรม, พ.ศ.๒๕๕๕)

๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

อำเภอสามชัย มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ต้นแบบด้านข้าว จำนวน ๓ ราย และมี Smart Farmer ซึ่งมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer แปลงใหญ่ จำนวน ๖ ราย

องค์ความรู้ที่ทักษะความชำนาญ

เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๑๓ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตข้าว อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เริ่ม	สาขา
๑	นายสัมฤทธิ์ ปัญญาจา	๒	หนองช้าง	สามชัย	๒๕๖๒	การลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตข้าว
๒	นายอึ้ง หัสจารย์	๒	หนองช้าง	สามชัย	๒๕๖๒	
๓	นายห้าง ชันธุแสง	๒	หนองช้าง	สามชัย	๒๕๖๒	
๔	นายทองสุข โคตวงศ์	๙	สำราญ	สามชัย	๒๕๖๒	
๕	นายสาคร สังขะจารย์	๓	คำสร้างเที่ยง	สามชัย	๒๕๖๒	
๖	นายประสิทธิ์ ดีรักษา	๙	สำราญใต้	สามชัย	๒๕๖๒	

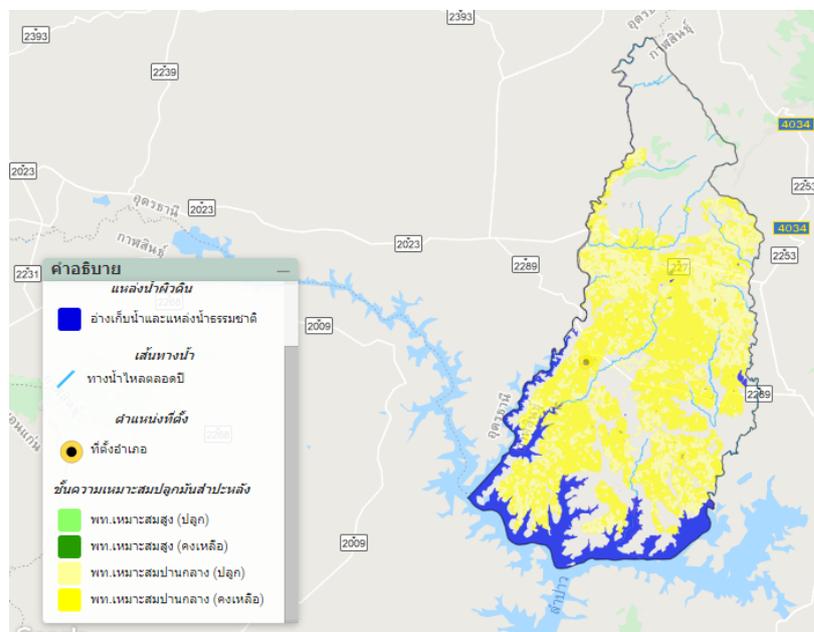
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามชัย, พ.ศ.๒๕๖๓)

ชนิดสินค้า....มันสำปะหลัง...

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

อำเภอสามชัย มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกมันสำปะหลัง จำนวน ๑๑๑,๘๕๐ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ..... ไร่ คิดเป็นร้อยละ ..... พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๑๑๑,๘๕๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ..... ไร่ คิดเป็นร้อยละ ...-... และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ...-... ไร่ คิดเป็นร้อยละ .....-.....

ภาพที่ ๒๘ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่มีศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง อำเภอสามชัย

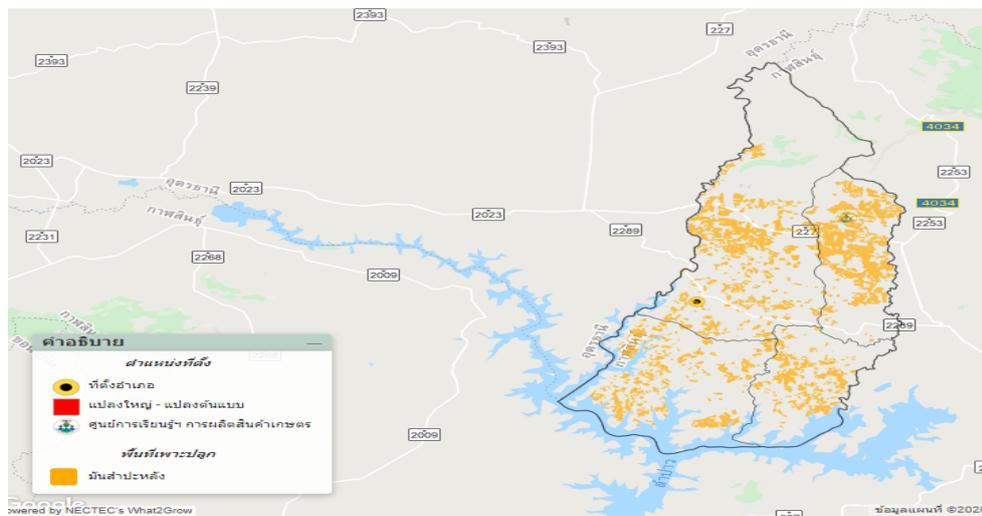
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๑)

ภาพที่ ๒๙ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับปลูกมันสำปะหลัง อำเภอสามชัย (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๑)

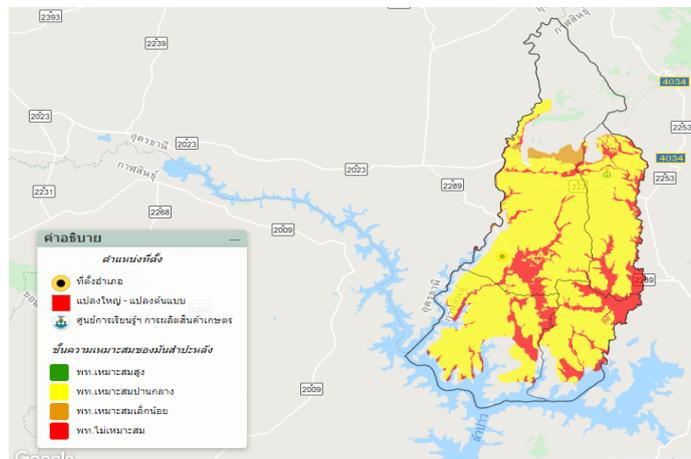
(๒) พื้นที่ปลูก..มันสำปะหลัง...

อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ มีพื้นที่มันสำปะหลัง จำนวน ๔๐,๐๓๑ ไร่ โดยมีพื้นที่ปลูกมากที่สุดคือ ตำบลสำราญ จำนวน ๑๓,๙๘๔ ไร่ รองลงมาคือตำบลหนองช้าง จำนวน ๑๒,๔๐๖ ไร่ ตำบลสำราญใต้ จำนวน ๘,๑๕๒ ไร่ และตำบลคำสร้างเที่ยง จำนวน ๕,๔๘๙ ไร่

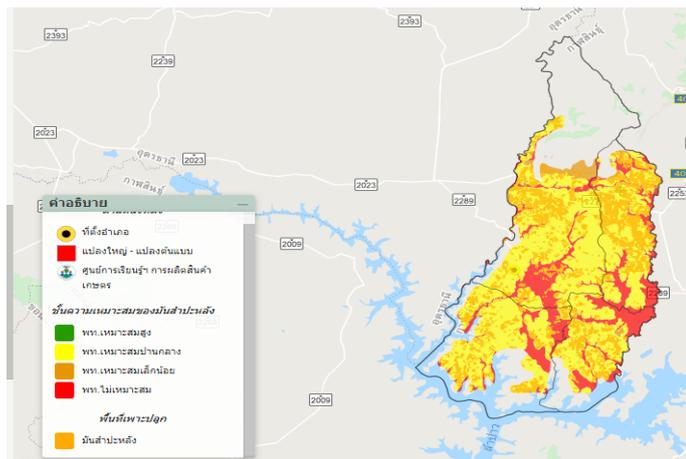

ภาพที่ ๓๐ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอสามชัย (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๑)

(๓) การซ้อนทับพื้นที่เขตความเหมาะสมสำหรับปลูกพืชกับพื้นที่ปลูกจริงมันสำปะหลัง

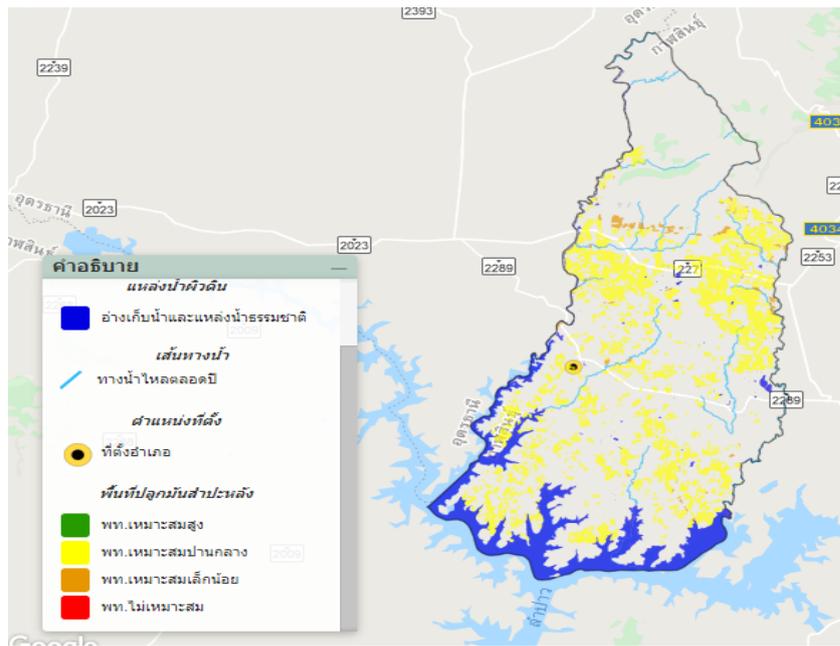
ภาพที่ ๓๑ แผนที่แสดงการซ้อนทับพื้นที่เขตความเหมาะสมกับพื้นที่ปลูกจริงของมันสำปะหลัง อำเภอสสามชัย (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๑)

ภาพที่ ๓๒ แสดงการเปรียบเทียบพื้นที่เขตความเหมาะสมกับพื้นที่ปลูกจริงในแต่ละระดับความเหมาะสมของมันสำปะหลัง อำเภอสสามชัย (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๑)

(๔) พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ตามระดับชั้นความเหมาะสม

อำเภอสสามชัย มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ตามระดับชั้นความเหมาะสม จำนวน ๔๐,๐๓๑ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ....๔..... ไร่ คิดเป็นร้อยละ ....๐.๐๑..... พื้นที่เหมาะปานกลาง (S๒) จำนวน ๓๘,๓๓๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๗๖ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๑,๖๘๘ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔.๒๑ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๑

ภาพที่ ๓๓ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอสามชัย (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๑)

ภาพที่ ๓๔ แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอสามชัย (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๑)

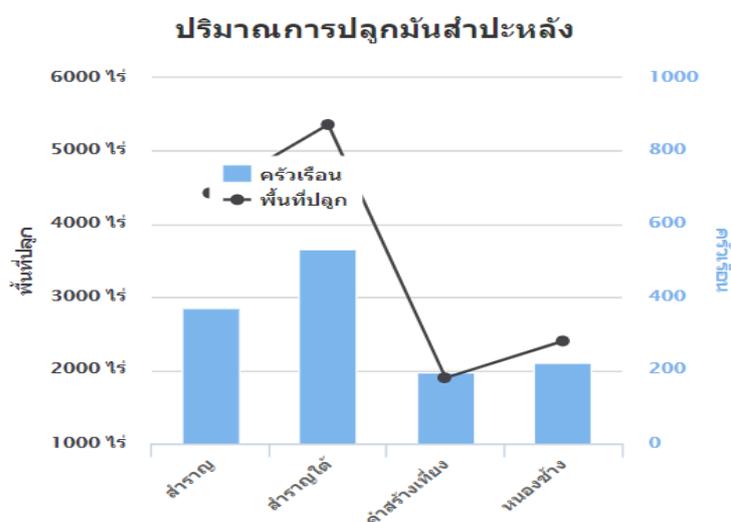
๒) ปริมาณการผลิต

อำเภอสามชัย มีพื้นที่การปลูกมันสำปะหลัง จำนวน ๑๔,๐๘๔ ไร่ ๑,๒๙๙ ไร่ ๑,๒๙๙ ไร่ โดยพื้นที่ปลูกมากอยู่ที่ตำบลสำราญใต้ จำนวน ๕,๓๖๐ ไร่ ๕๓๒ ไร่ ๕๓๒ ไร่ รองลงมาคือตำบลสำราญ จำนวน ๔,๔๒๕ ไร่ ๓๗๐ ไร่ ๓๗๐ ไร่ ตำบลหนองซ้าง จำนวน ๒,๔๐๑ ไร่ ๒๒๒ ไร่ ๒๒๒ ไร่ และตำบลคำสร้างเที่ยง จำนวน ๑,๘๙๘ ไร่ ๑๙๖ ไร่ ๑๙๖ ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๔ แสดงปริมาณการผลิตมันสำปะหลัง อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ตำบล	ครัวเรือน เกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
สำราญ	๓๗๐	๔,๔๒๕	๔,๔๒๕	๑๗,๑๒๔	๓.๘๗
สำราญใต้	๕๓๒	๕,๓๖๐	๕,๓๖๐	๒๐,๗๔๓	๓.๘๗
คำสร้างเที่ยง	๑๙๖	๑,๘๙๘	๑,๘๙๓	๗,๓๔๕	๓.๘๗
หนองช้าง	๒๒๒	๒,๔๐๑	๒,๓๙๘	๙,๒๘๐	๓.๘๗
รวม	๑,๒๙๙	๑๔,๐๘๔	๑๔,๐๗๖		

ที่มา : สำนักงานเกษตรสามชัย, พ.ศ.๒๕๖๒

ภาพที่ ๓๕ แสดงปริมาณการปลูกมันสำปะหลัง อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์.
(ที่มา : สำนักงานเกษตรสามชัย, พ.ศ.๒๕๖๒)

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

เกษตรกรอำเภอสามชัย ใช้รถไถเตรียมดิน ๒ ครั้ง และยกร่องปลูกด้วยแรงงานคน ใช้ท่อนพันธุ์ขนาดยาว ๒๐ - ๓๐ เซนติเมตร ใส่ปุ๋ยเคมีสำเร็จรูป ๒ ครั้ง โดยใช้สูตร ๑๕-๑๕-๑๕ และเก็บเกี่ยวผลผลิตด้วยแรงงานคน

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอสามชัย มีการปลูกมันสำปะหลัง ฤดูการปลูกเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม ปลูกสูงสุดในเดือนตุลาคม การเก็บเกี่ยวระหว่างตุลาคม ถึงเดือนธันวาคม เก็บเกี่ยวสูงสุดในเดือนตุลาคม โดยมีปฏิทินการเพาะปลูกมันสำปะหลัง ในอำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
มันสำปะหลัง					←	←	←	←	←	△	→	→
					←	←	←	←	←	▽	→	→

สัญลักษณ์   ←→ ช่วงฤดูปลูก   △ ปลูกสูงสุด
                          ←.....→ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว   ▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๓๖ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกมันสำปะหลัง ในอำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์
 (ที่มา : สำนักงานเกษตรสามชัย, พ.ศ.๒๕๖๓)

๕) ต้นทุนการผลิต

อำเภอสามชัย มีต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง เป็นเงิน ๓,๖๓๐ บาท/ไร่

ตารางที่ ๑๕ แสดงต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง ต่อไร่ ปี ๒๕๖๓ อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

รายการ	จำนวนเงิน(บาท)
ต้นทุนผันแปร	๓,๖๓๐
- ค่าเตรียมดิน	๓๐๐
- ค่าเตรียมเมล็ดพันธุ์	๔๐๐
- ค่ายกร่อง	๒๐๐
- ค่าจ้างปลูก	๓๐๐
- ค่ากำจัดวัชพืช	๑,๒๐๐
- ค่าปุ๋ยเคมี	๔๓๐
- ค่าเก็บเกี่ยว	๕๐๐
- ค่าขนส่ง	๓๐๐
ต้นทุนคงที่	-
ผลผลิต กก./ไร่	๓,๑๔๐
ราคาขาย	๑.๓๘
รายได้ บาท/ไร่	๔,๓๓๓
รายได้สุทธิ	๗๐๓

(ที่มา : สำนักงานเกษตรสามชัย, พ.ศ.๒๕๖๓)

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

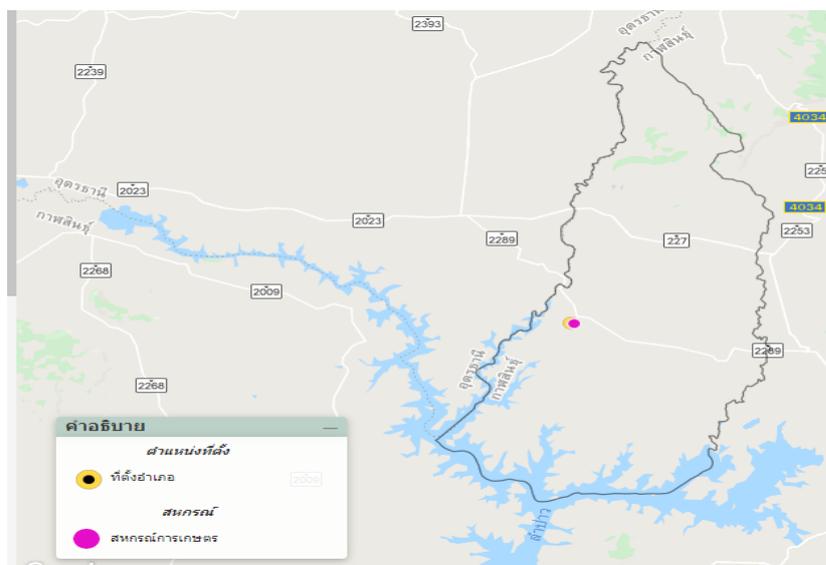
ตลาดมันสำปะหลังเปิดรับซื้อตลอดทั้งปี เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ต่างคนต่างขายผลผลิตให้กับโรงงาน ในอำเภอสามชัย และอำเภอใกล้เคียงคือ อำเภอคำม่วง อำเภอสมเด็จ และอำเภอวังสามหมอ และลานรับซื้อภายในอำเภอสามชัย เกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาเองได้

(๑) วิธีการตลาดมันสำปะหลัง

เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ต่างคนต่างขายผลผลิตให้กับโรงงาน ในอำเภอสามชัย และอำเภอใกล้เคียงคือ อำเภอคำม่วง และอำเภอวังสามหมอ และลานรับซื้อภายในอำเภอสามชัย

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ มีจุดรับซื้อมันสำปะหลัง จำนวน ๑ แห่ง โดยตั้งอยู่ตำบลสามชัย

ภาพที่ ๓๗ แสดงแหล่งรับซื้อมันสำปะหลัง อำเภอสามชัย

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามชัย, พ.ศ.๒๕๖๓)

๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

อำเภอสามชัย มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ต้นแบบด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง จำนวน ๑ ราย และมี Smart Farmer ซึ่งมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ด้านการลดต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง จำนวน ๑ ราย

องค์ความรู้ที่ทักษะความชำนาญ

เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้
ตารางที่ ๑๖ แสดง Smart Farmer ต้นแบบ/ Smart Farmer อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เริ่ม	สาขา
๑	นายทองปาน ปราราช	๕	สำราญใต้	สามชัย	๒๕๖๒	การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และลดต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง
๒	นายสุบรรณ คณาจันทร์	๑๒	สำราญใต้	สามชัย	๒๕๖๒	

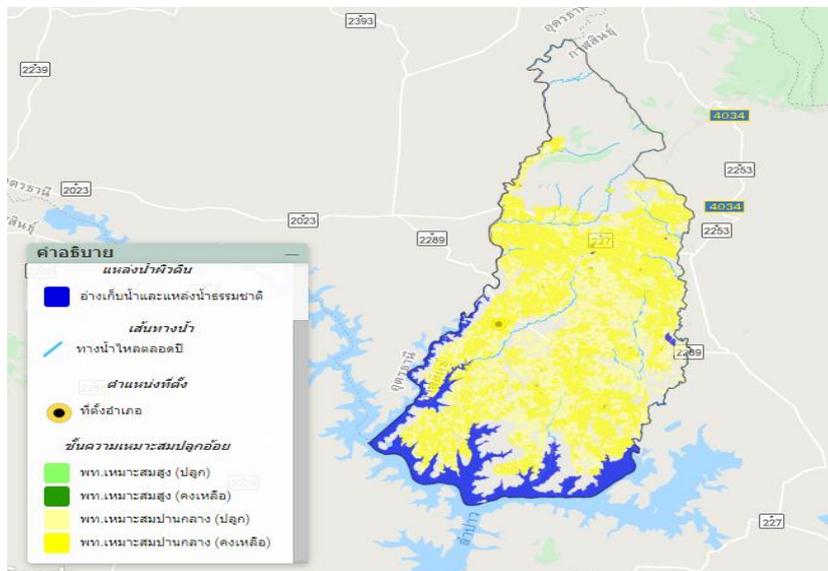
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามชัย, พ.ศ.๒๕๖๓)

ชนิดสินค้า...อ้อย.....

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

อำเภอสามชัยมีพื้นที่ ที่เหมาะสมสำหรับปลูกอ้อย จำนวน ๑๒๔,๑๘๕ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ...-..... ไร่ คิดเป็นร้อยละ ....-..... พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๑๒๔,๑๘๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ....-.....ไร่ คิดเป็นร้อยละ ....-..... และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ...-... ไร่ คิดเป็นร้อยละ ....-.....

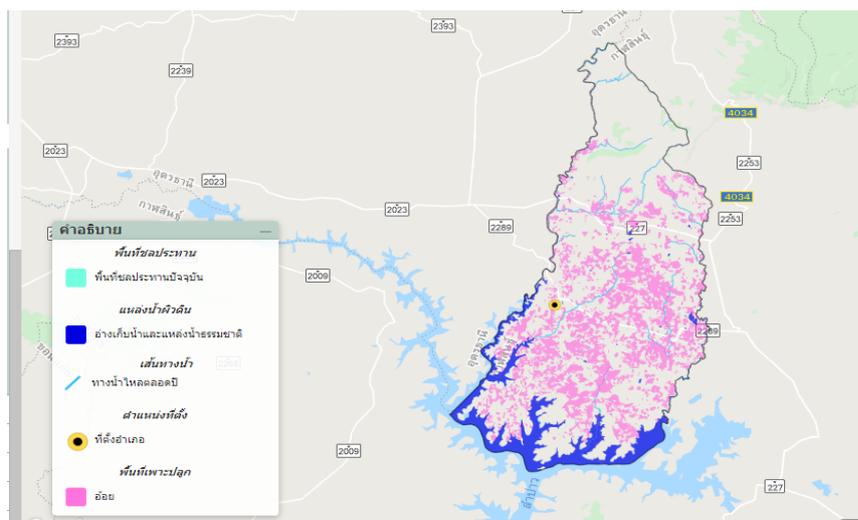
ภาพที่ ๓๘ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่มีศักยภาพ) สำหรับปลูกอ้อย อำเภอสามชัย (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๑)

ภาพที่ ๓๙ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับอ้อย อำเภอสามชัย (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๑)

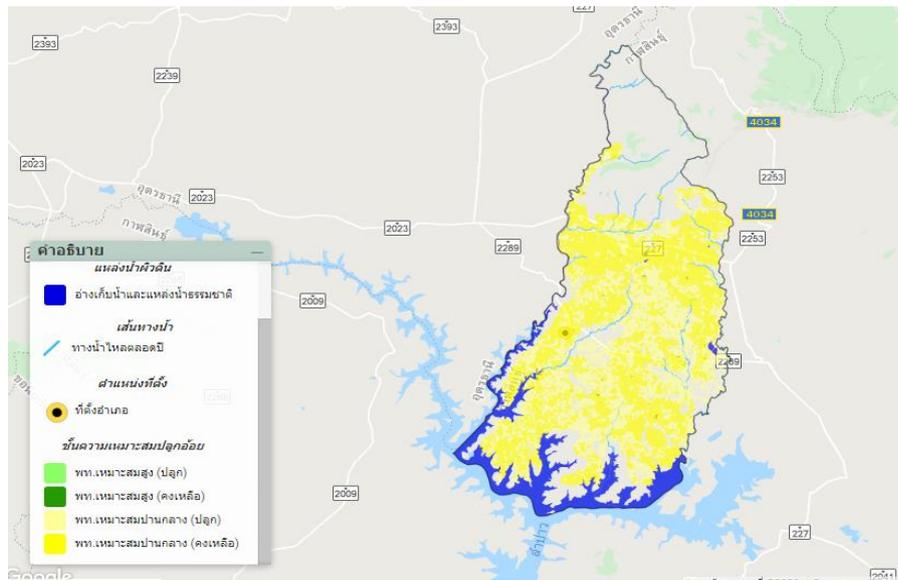
(๒) พื้นที่ปลูก..อ้อย....

อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ มีพื้นที่ปลูกอ้อย จำนวน ๕๑,๘๘๙ ไร่ โดยมีพื้นที่ปลูกมากที่สุดคือ ตำบลสำราญ จำนวน ๑๗,๗๔๐ ไร่ รองลงมาคือตำบลสำราญใต้ จำนวน ๑๓,๙๒๐ ไร่ ตำบลหนองข้าง จำนวน ๑๑,๐๕๒ ไร่ ตำบลคำสร้างเที่ยง จำนวน ๘,๘๒๘ ไร่ ตามลำดับ

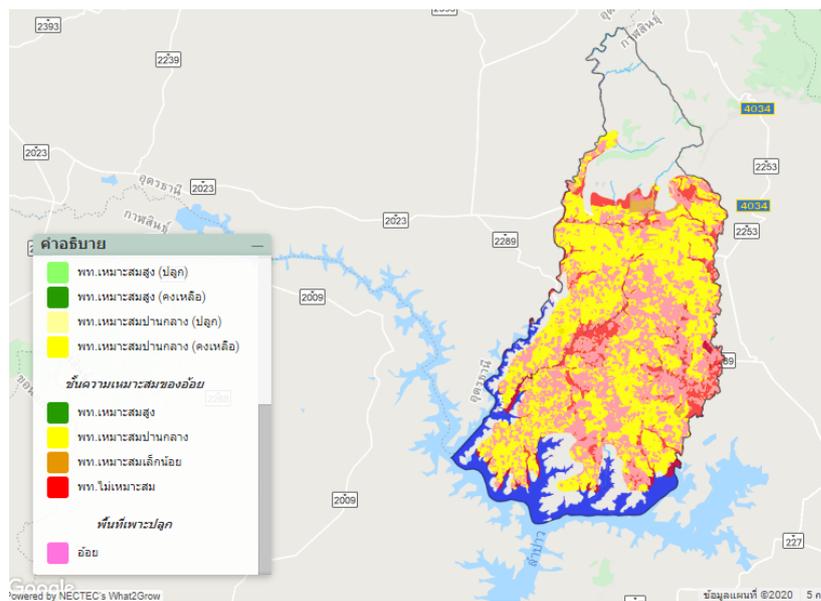

ภาพที่ ๔๐ แผนที่แสดงพื้นที่อ้อย (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอสามชัย (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๑)

(๓) การซ้อนทับพื้นที่เขตความเหมาะสมสำหรับปลูกพืชกับพื้นที่ปลูกจริง

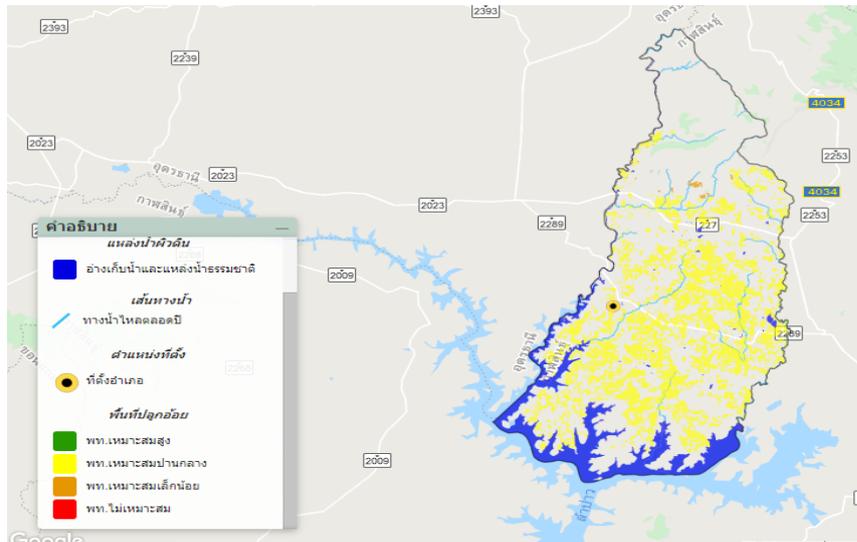
ภาพที่ ๔๑ แผนที่แสดงการซ้อนทับพื้นที่เขตความเหมาะสมกับพื้นที่ปลูกจริงของอ้อย อำเภอสามชัย (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๑)

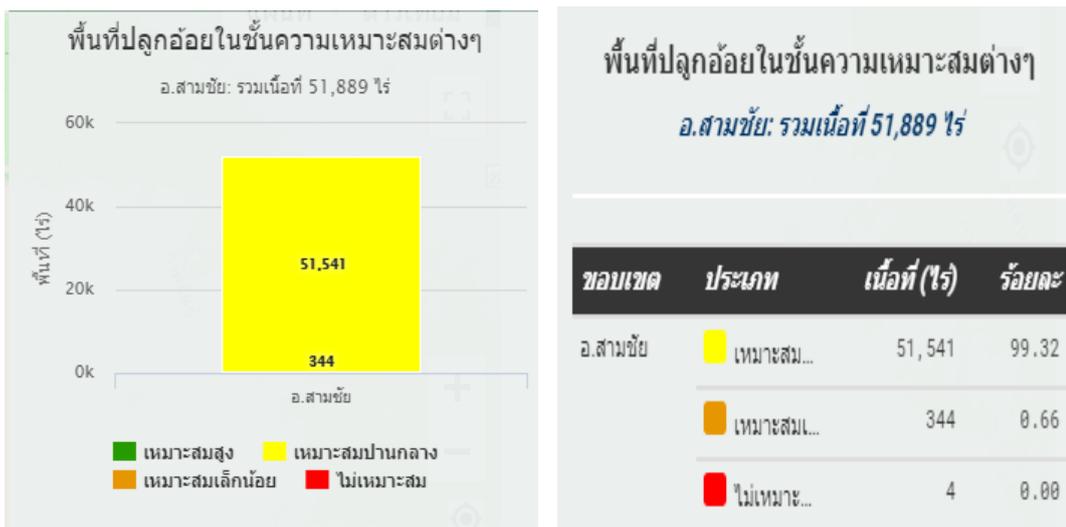
ภาพที่ ๔๒ แสดงการเปรียบเทียบพื้นที่เขตความเหมาะสมกับพื้นที่ปลูกจริงในแต่ละระดับความเหมาะสมของอ้อย อำเภอสามชัย (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๑)

(๔) พื้นที่ปลูกอ้อย ตามระดับชั้นความเหมาะสม

อำเภอสามชัย มีพื้นที่ปลูกอ้อย ตามระดับชั้นความเหมาะสม จำนวน ๕๑,๘๘๙ ไร่ โดยไม่มีพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) .....-..... ไร่ คิดเป็นร้อยละ .....-..... มีพื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๕๑,๕๔๑ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๓๒ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๓๔๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๖๖ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๑

ภาพที่ ๔๓ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกอ้อย ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอสสามชัย (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๑)

ภาพที่ ๔๔ แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกอ้อย ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอสสามชัย (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๑)

๒) ปริมาณการผลิต

อำเภอสสามชัย มีพื้นที่การปลูกอ้อย จำนวน ๑๐,๔๙๙ ไร่ ๘๙๓ ครัวเรือน โดยมีพื้นที่ปลูกมากอยู่ที่ตำบลสำราญใต้ จำนวน ๔,๘๖๖ ไร่ ๔๗๓ ครัวเรือน รองลงมาคือตำบลสำราญ จำนวน ๒,๗๒๕ ไร่ ๑๙๒ ครัวเรือน และตำบลหนองช้าง จำนวน ๒,๑๘๗ ไร่ ๑๖๖ ครัวเรือน ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๗ แสดงปริมาณการปลูกอ้อย อำเภอสสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ตำบล	ครัวเรือน	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่
------	-----------	-------------------	-------------------------	--------------	--------------

สัญลักษณ์   ↔   ช่วงฤดูปลูก   △   ปลุกสูงสุด
    ←.....→   ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว   ▽   เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๔๖ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกอ้อย ในอำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์
 (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามชัย, พ.ศ.๒๕๖๓)

๕) ต้นทุนการผลิต

อำเภอสามชัย มีต้นทุนการผลิตอ้อย เป็นเงิน ๔,๘๑๐ บาท ต่อไร่

ตารางที่ ๑๘ แสดงต้นทุนการผลิตอ้อยต่อไร่ ปี ๒๕๖๓ อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

รายการ	จำนวนเงิน(บาท)	หมายเหตุ
ต้นทุนผันแปร	๔,๘๑๐	
- ค่าเตรียมดิน ๒ ครั้ง	๓๐๐	
- ค่าयर่อง	๒๐๐	
- ค่าพันธุ์	๙๐๐	
- ค่าจ้างปลูก	๓๐๐	
- ค่าปุ๋ยเคมี	๔๘๐	
- ค่าแรงใส่ปุ๋ย	๓๐๐	
- ค่าสารกำจัดวัชพืช	๒๕๐	
- ค่าเก็บเกี่ยว	๗๒๐	ราคามัดละ ๑ บาท
- ค่าขนส่ง	๙๖๐	ไร่ละ ๗๒๐ มัดๆละ ๑๕ ลำ
- ค่ายกขึ้นรถบรรทุก	๔๐๐	ตันละ ๑๒๐ บาท
ต้นทุนคงที่	-	ที่ดินของตนเอง
ผลผลิต กก./ไร่	๑๐,๐๐๐	
ราคาขาย	๖๓๐	
รายได้ บาท/ไร่	๖,๓๐๐	
รายได้สุทธิ	๑,๔๙๐	

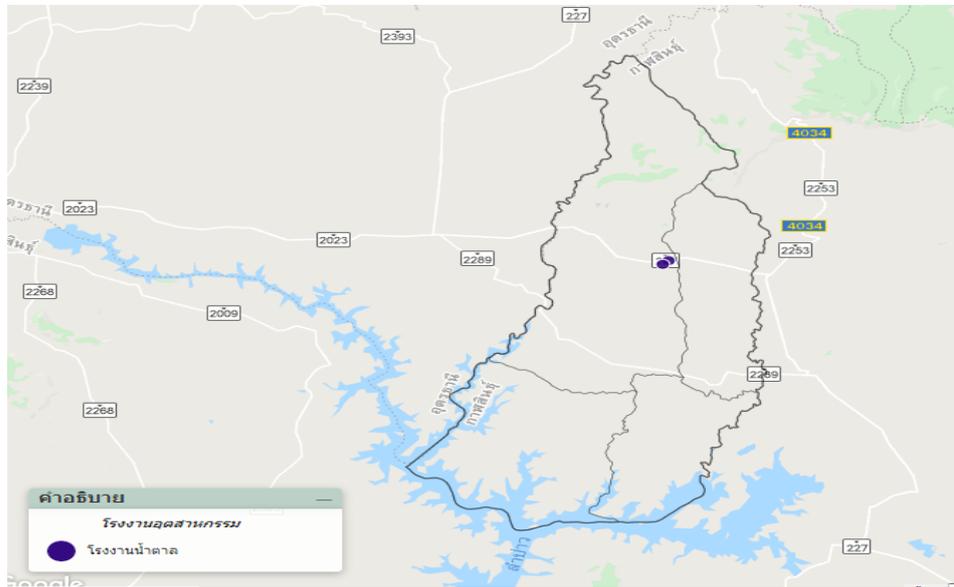
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามชัย, พ.ศ.๒๕๖๓)

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

เกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาเองได้ เป็นไปตามกลไกการตลาด

(๑) วิธีการตลาดอ้อย เกษตรกรจะขายผลผลิตโดยจ้างแรงงานคน และรถตัดอ้อย จ้างรถบรรทุกอ้อยนำไปจำหน่ายยังโรงงานบริษัทอุตสาหกรรมน้ำตาลอีสาน จำกัด อำเภอสามชัย และลานรับซื้ออ้อย

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป
 อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ มีจุดรับซื้ออ้อย จำนวน ๒ แห่ง โดยตั้งอยู่ในตำบลสำราญ และ
 โรงงานน้ำตาล ในอำเภอใกล้เคียง

ภาพที่ ๔๗ แสดงแหล่งรับซื้ออ้อย อำเภอสามชัย
 (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามชัย, พ.ศ.๒๕๖๓)

๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

อำเภอสามชัย มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ต้นแบบด้านการลดต้นทุนการผลิตอ้อยอ้อย จำนวน ๑ ราย และมี Smart Farmer ซึ่งมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ต้นแบบด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อย จำนวน ๑ ราย

องค์ความรู้ที่ทักษะความชำนาญ

เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

- ๑) ลดต้นทุนการผลิตอ้อย
- ๒) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อย

ตารางที่ ๑๙ แสดงรายชื่อเกษตรกรต้นแบบ/อ้อย อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เป็น	สาขา
๑	นายทองสุข โคตวงศ์	๙	สำราญ	สามชัย	๒๕๖๑	ลดต้นทุนการผลิตอ้อย
๒	นายประเคน การ	๑๗	สำราญใต้	สามชัย	๒๕๖๑	เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามชัย, พ.ศ.๒๕๖๓)

๒.๒ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ตารางที่ ๒๐ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชนที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
ด้านการผลิตสินค้าและการตลาด ๑. ข้าว ๒. มันสำปะหลัง ๓. อ้อย	๑. ภัยพิบัติ (แล้ง) ๒. การระบาดของโรคและแมลง ๓. ต้นทุนการผลิตสูง ๔. ราคาผลผลิตตกต่ำ ๕. ขาดแคลนแหล่งเงินทุน ๖. ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ๗. ผลผลิตต่อไร่ต่ำ ๘. แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอ ๙. ผลิตได้แค่ปีละ ๑ ครั้ง	๑. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการทำการเกษตร ๒. จัดตั้งศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน อย่างน้อยตำบลละ ๑ แห่ง ๓. ให้ความรู้ด้านการป้องกันการกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกวิธี ๔. ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์ในการควบคุมศัตรูพืช ๕. จัดทำแปลงพยายกรณ์เตือนการระบาดศัตรูพืช ๖. ส่งเสริมการจัดทำแปลงสาธิตในพื้นที่อย่างน้อยตำบลละ ๑ แห่ง ๗. ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มผลิต พันธุ์ เมล็ด พันธุ์ ใช้อเอง ๘. จัดตั้งศูนย์จัดการปุ๋ยชุมชน อย่างน้อยตำบลละ ๑ แห่ง ๙. ให้ความรู้ในการจัดการดิน ปุ๋ย และการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ๑๐. ส่งเสริมให้ความรู้การวางแผนการผลิต การทำบัญชีครัวเรือน และการรวมกลุ่ม	ทุกตำบล	มาก
ด้านเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร ๑. ข้าว ๒. มันสำปะหลัง ๓. อ้อย	๑. ขาดการรวมกลุ่ม ๒. ขาดองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ๓. สมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่สูงอายุ	๑. ส่งเสริมการจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ๒. ส่งเสริมการจัดตั้งเป็นกลุ่มแปลงใหญ่ ๓. จัดอบรมให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ๔. ส่งเสริมการศึกษาดูงานเกษตรกรต้นแบบ หรือกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ ๕. ส่งเสริมและพัฒนา Smart Farmer และ Young Smart Farmer	ทุกตำบล	มาก
ด้านการแปรรูปผลผลิตและผลิตภัณฑ์ ๑. ข้าว ๒. มันสำปะหลัง ๓. อ้อย	๑. ขาดเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ ๒. ขาดมาตรฐานการรับรองคุณภาพ ๓. ผลผลิตไม่ต่อเนื่อง	๑. เขียนโครงการขอรับการสนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์ในการแปรรูปผลผลิต ๒. จัดอบรมให้ความรู้ด้านการแปรรูปผลผลิตและการตลาด ๓. ขอใบรับรองมาตรฐานสินค้าให้ตรงกับความต้องการของตลาด ๔. จัดทำแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด	ทุกตำบล	มาก

๒.๒.๑ การจัดทำ TOWS Matrix

ตารางที่ ๒๑ แสดงการวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix

	จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
	๑. เกษตรกรมีความขยัน ๒. เกษตรกรมีพื้นที่เป็นของตนเอง ๓. เกษตรกรมีความชำนาญด้านการผลิต	๑. เกษตรกรส่วนใหญ่สูงอายุ ๒. ดินขาดความสมบูรณ์ ๓. ขาดเครื่องมือเทคโนโลยีการเกษตร เช่น รถหยอดเมล็ดพันธุ์ รถปลูก รถเกี่ยว
โอกาส (O)	กลยุทธ์เชิงรุก (SO)	กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)
๑. มีโรงงานและแหล่งรับซื้อในพื้นที่และใกล้พื้นที่ผลิต ๒. มีหน่วยงานราชการในพื้นที่ให้ความรู้ในพื้นที่ ๓. มีธนาคารและสหกรณ์อยู่ในพื้นที่ เป็นแหล่งเงินทุน ๔. เส้นทางคมนาคมสะดวก	๑. จัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หรือกลุ่มแปลงใหญ่ ๒. จัดทำแปลงสาธิตพืชเศรษฐกิจหลักในพื้นที่ทุกตำบล ๓. ส่งเสริมให้มีเกษตรกรต้นแบบด้านการผลิตแบบครบวงจร	๑. อบรมให้ความรู้ด้านการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ๒. เชื่อมโยงการผลิต การตลาดโดยอาศัย SF YSF ในพื้นที่ ๓. อบรมให้ความรู้ด้านการปรับปรุงบำรุงดิน ๔. อบรมให้ความรู้ด้านการจัดทำแผนการผลิตและการตลาด
ภัยคุกคาม (T)	กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)	กลยุทธ์เชิงรับ (WT)
๑. ปัจจัยการผลิตสูง เช่น ปุ๋ย แรงงาน น้ำมันเชื้อเพลิง ฯลฯ ๒. ภัยธรรมชาติ เช่น โรคแมลงศัตรูพืช ภัยแล้ง ภัยน้ำท่วม ฯลฯ ๓. กำหนดราคาไม่ได้ กลไกการตลาด ๔. การเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาล	๑. อบรมให้ความรู้ด้านการป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูพืช ด้วยวิธีผสมผสาน ๒. ส่งเสริมการปลูกพืชหลากหลายเพื่อลดความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ ๓. ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน	๑. ส่งเสริมให้เกษตรกรรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาภาคการเกษตรมากขึ้น ๒. ส่งเสริมการจัดตั้งยุวเกษตรกรทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อให้มีความรู้ด้านการเกษตร

กำหนดเป็นกลยุทธ์ ดังนี้

๑. กลยุทธ์เชิงรุก

- ๑.๑ จัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หรือกลุ่มแปลงใหญ่
- ๑.๒ จัดทำแปลงสาธิตพืชเศรษฐกิจหลักในพื้นที่ทุกตำบล
- ๑.๓ ส่งเสริมให้มีเกษตรกรต้นแบบด้านการผลิตแบบครบวงจร

๒. กลยุทธ์เชิงแก้ไข

- ๒.๑ อบรมให้ความรู้ด้านการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต
- ๒.๒ เชื่อมโยงการผลิต การตลาดโดยอาศัย SF YSF ในพื้นที่
- ๒.๓ อบรมให้ความรู้ด้านการปรับปรุงบำรุงดิน
- ๒.๔ อบรมให้ความรู้ด้านการจัดทำแผนการผลิตและการตลาด

๓. กลยุทธ์เชิงป้องกัน

- ๓.๑ อบรมให้ความรู้ด้านการป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูพืช ด้วยวิธีผสมผสาน
- ๓.๒ ส่งเสริมการปลูกพืชหลากหลาย เพื่อลดความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ
- ๓.๓ ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

๔. กลยุทธ์เชิงรับ

- ๔.๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนในการพัฒนาร่วมภาคการเกษตรมากขึ้น
- ๔.๒ ส่งเสริมการจัดตั้งยุวเกษตรกร ทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อให้มีความรู้ด้านการเกษตร

บทที่ ๓

ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล

แนวทางการพัฒนาชุมชน

๑. ส่งเสริมและสนับสนุนการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้ได้ผลตอบแทนสูง และลดต้นทุนการผลิต ผลิตดี

๑.๑ ข้าว

เป้าหมาย : เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าวที่คุณภาพ

กลยุทธ์ : การเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าว

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตและคุณภาพข้าว ปี ๒๕๖๔

๑.๒ อ้อย

โครงการที่ ๒ โครงการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตอ้อยตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร

๒. ส่งเสริมและประสานงานจัดหาแหล่งน้ำขนาดเล็กในไร่นา

๒.๑ แหล่งน้ำ

เป้าหมาย : เพื่อสร้างแหล่งเก็บน้ำในชุมชน ให้เพียงพอต่อการทำการเกษตร

กลยุทธ์ : สร้างแหล่งเก็บน้ำในชุมชน

โครงการที่ ๑ โครงการขุดสระน้ำขนาดเล็กในไร่นาดำเนินกิจกรรมสวนผสมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

๑) โครงการส่งเสริมพัฒนาการผลิตและคุณภาพข้าว ปี ๒๕๖๔

๑. หลักการและเหตุผล

ข้าว เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดกาฬสินธุ์ มีพื้นที่เพาะปลูก ประมาณ ๑.๖๒ ล้านไร่ มีเกษตรกรประกอบอาชีพทำนาจำนวน ๑๘๕,๐๐๐ ครัวเรือน สามารถผลิตข้าวในปีได้ปีละประมาณ ๖ แสนตัน เพียงพอต่อความต้องการบริโภคของประชาชน และยังมีเหลือส่งจำหน่าย ประมาณ ๒.๖ แสนตัน สามารถสร้างรายได้ประมาณ ๒,๓๐๐ .ล้านบาท และจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัด โดยเน้นการพัฒนาการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร โดยกำหนดให้ข้าวเป็นพืชหลักในการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ แต่ผลผลิตข้าวของเกษตรกรส่วนใหญ่ ประสบปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพต่ำ และต้นทุนการผลิตสูง รวมถึงไม่เห็นความสำคัญในการผลิตข้าวที่มีคุณภาพ และเกษตรกรส่วนใหญ่ที่ประกอบอาชีพทำนาจะมีอายุระหว่าง ๕๐-๖๐ ปี ในครัวเรือนเกษตรกรยังมีสมาชิกที่เป็นเยาวชน ที่สามารถช่วยงานด้านการทำนาได้ แต่ปัจจุบันเยาวชน ยังไม่เห็นความสำคัญในอาชีพการทำนา เพื่อให้เยาวชนมีทัศนคติที่ดี ดังนั้น การส่งเสริมการผลิตและปรับปรุงคุณภาพข้าวในพื้นที่จังหวัดรวมทั้งการสร้างทัศนคติที่ดี ต่ออาชีพการทำนา จึงเป็นกลไกที่สำคัญที่จะทำให้อุตสาหกรรมพัฒนา ได้บรรลุตามเป้าหมาย

๒.วัตถุประสงค์ของโครงการ

- ๒.๑ เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตข้าวตามกระบวนการปฏิบัติการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP) และเพิ่มผลผลิตข้าว
- ๒.๒ เพื่อส่งเสริมการผลิตและการใช้เมล็ดข้าวพันธุ์ดีให้เพียงพอ
- ๒.๓ เพื่อส่งเสริมกลยุทธ์ด้านการตลาด
- ๒.๔ เพื่อส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ
- ๓.๕ เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อชาวนา

๓. เป้าหมาย

- ๑.เกษตรกรผู้ปลูกข้าวในจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน ๕๔ กลุ่มๆละ ๒๕ ราย จำนวน ๑๔๐๐ ราย
- ๒.เยาวชนในโรงเรียน จำนวน ๑๕,๐๐๐ คน

๔.วิธีการดำเนินงาน

- ๔.๑ ดำเนินการในรูปกลุ่มๆละ ๒๐-๒๕ คน หรือในศูนย์ข้าวชุมชนเดิม
- ๔.๒ จัดทำแปลงผลิตเมล็ดข้าวพันธุ์ดี ขนาด ๑๐๐ ไร่ (รายละเอียด ๕ ไร่) เพื่อกระจายพันธุ์ในพื้นที่ หมู่บ้าน ตำบล ในปีต่อไป ประมาณ ๑,๐๐๐ ไร่
- ๔.๓ สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ จำนวน ๑.๕ ตัน/กลุ่ม
- ๔.๔ ดำเนินงานในรูปกองทุนเมล็ดพันธุ์ประจำหมู่บ้าน
- ๔.๕ ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตข้าวที่เหมาะสม (GAP) ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร จำนวน ๕ ครั้ง
- ๔.๖ จัดทำเวทีชุมชนในตำบลหรือพื้นที่เป้าหมาย จำนวน ๑ ครั้ง
- ๔.๗ สัมมนากลุ่มเกษตรกรพื้นที่กระจายเมล็ดข้าวพันธุ์ดีระดับตำบล ๑ ครั้ง
- ๔.๘ สัมมนาเครือข่ายกลุ่มผู้ผลิตข้าวระดับจังหวัด เพื่อเชื่อมโยงด้านการตลาด
- ๔.๙ สนับสนุนพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน.....
- ๔.๑๐ จัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้และการปฏิบัติในการทำนา ตลอดจนประเพณีในการทำนา

๕.พื้นที่เป้าหมาย

- ๕.๑ ดำเนินการในพื้นที่ ๑๘ อำเภอ จำนวน ๕๔ กลุ่ม
- ๕.๒ กิจกรรมรณรงค์ถ่ายทอดความรู้ฯ เป็นจุดๆละ ๑๕๐ คน จำนวน ๑๐ จุด

๖.ระยะเวลาการดำเนินงานโครงการ

ตุลาคม ๒๕๖๓ - กันยายน ๒๕๖๔

๗. งบประมาณ

๑๓,๘๖๑,๕๐๐ บาท

๘. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๘.๑ มีเมล็ดข้าวพันธุ์ดี จำนวน ๒๐-๓๐ ตัน/กลุ่ม สำหรับกระจายพันธุ์ในปีต่อไป จำนวน ๑,๐๐๐ ไร่

๘.๒ เกษตรกรมีการผลิตเมล็ดข้าวคุณภาพดี จำนวน ๕๔ กลุ่มๆละ ๒๐ - ๒๕ ไร่

๘.๓ เกษตรกรได้รับความรู้ในการผลิตข้าวตามระบบ (GAP) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

๘.๔ มีกลุ่มผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวในชุมชน

๘.๕ เยาวชนไทยได้เรียนรู้และร่วมอนุรักษ์ประเพณีเกี่ยวกับการทำนา

๙. ตัวชี้วัด

๙.๑ เกษตรกรได้รับความรู้ในการผลิตข้าวตามระบบ (GAP) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

๙.๒ มีเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีในท้องถิ่นไม่น้อยกว่า ๒๐ ตัน/กลุ่ม

๙. หน่วยงานรับผิดชอบ

- สำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์	- สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์
- ศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวกาฬสินธุ์	- กรมส่งเสริมสหกรณ์
- สำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัด	- กระทรวงอุตสาหกรรม
- กระทรวงพาณิชย์	

๒) โครงการขุดสระน้ำขนาดเล็กในไร่นาดำเนินกิจกรรมสวนผสมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

๑. หลักการและเหตุผล

เนื่องจากมีพื้นที่บางตำบลในอำเภอสามชัย อยู่นอกเขตชลประทาน การทำการเกษตรจึงต้องทำในฤดูแล้งเท่านั้น ซึ่งอาศัยน้ำฝนที่ตกในฤดูฝน จึงต้องมีการขุดสระน้ำไว้ใช้ในไร่นาเพื่อทำการเกษตรตลอดปี เพื่อให้เกษตรกรรู้จักการบริหารจัดการน้ำที่มีอยู่ในไร่นาของตนเอง และเป็นแหล่งผลิตอาหารให้แก่สมาชิกในครอบครัว การพัฒนาด้านการเกษตรที่ผ่านมา มุ่งเน้นส่งเสริมการเกษตรเพื่อการแข่งขันในเชิงการค้า โดยในด้านพืชได้ส่งเสริมการปลูกพืชชนิดเดียวกันในพื้นที่ขนาดใหญ่ เช่น ข้าว อ้อย และมันสำปะหลัง ทำให้มีปัญหาด้านราคา การระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ มีการว่างงานในช่วงหลังฤดูการเก็บเกี่ยว ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตรกรรมสู่ภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ และปัญหาการขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาการเกษตร อีกทั้งการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ ได้ก่อให้เกิดปัญหาด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง รัฐบาลได้มีนโยบายแก้ไขปัญหาคความยากจน และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ครอบครัวและชุมชน โดยให้โอกาสแก่ประชาชนระดับฐานรากได้รับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น จังหวัดกาฬสินธุ์ได้เห็นถึงความสำคัญของนโยบายดังกล่าวและเพื่อเป็นการตอบสนองต่อนโยบายของรัฐบาล จังหวัดจึงได้ดำเนินการจัดทำโครงการไร่นาสวนผสมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกษตรกรมีอาหารพอเพียงต่อการบริโภคในครอบครัว ลดค่าใช้จ่ายในครอบครัว และนำผลผลิตที่เหลือจำหน่ายแก่ชุมชน สร้างรายได้ในครอบครัวอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งสร้างโอกาสให้เกษตรกรได้รับการสนับสนุนแหล่งน้ำ ปัจจัยการผลิต และความรู้ในการทำไร่นาสวนผสมนำไปพัฒนาอาชีพการเกษตรให้ยั่งยืนต่อไป

๒.วัตถุประสงค์ของโครงการ

- ๒.๑ เพื่อเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายในครอบครัว
- ๒.๒ เพื่อให้เกษตรกรมีอาหารเพียงพอต่อการบริโภคในครอบครัว
- ๒.๓ เพื่อให้เกษตรกรมีแหล่งน้ำเพียงพอต่อการทำการเกษตรในไร่นา
- ๒.๔ เพื่อเป็นแบบอย่างแก่เกษตรกรอื่นในชุมชน

๓. เป้าหมาย

- ๓.๑ เกษตรอำเภอสสามชัยผู้เข้าร่วมโครงการ

๔. สถานที่ดำเนินการ

พื้นที่ในทั้ง ๔ ตำบล ในอำเภอสสามชัย

๕. วิธีการดำเนินงาน

- ๕.๑ คัดเลือกเกษตรกรร่วมโครงการ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขดังนี้
  - ๕.๑.๑ เข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจ และปฏิบัติเป็นตัวอย่างแก่เกษตรกรอื่น
  - ๕.๑.๒ เป็นเกษตรกรที่มีความขยันขันแข็ง ได้รับการยอมรับจากชุมชน
  - ๕.๑.๓ มีพื้นที่ดำเนินการตั้งแต่ ๒ ไร่ขึ้นไป
  - ๕.๑.๔ มีแรงงานในครอบครัวเพียงพอต่อการปฏิบัติงานในไร่นา (๒ - ๓ คน ขึ้นไป)
  - ๕.๑.๕ พื้นที่ขุดสระน้ำต้องเหมาะสมเป็นที่ราบลุ่มของแปลง เมื่อขุดสระแล้วมีน้ำเพียงพอในการทำการเกษตร ทั้งนี้ต้องอยู่ในการกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่โยธาและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร อบต. ที่จะต้องเป็นผู้ชี้จุดในการขุดสระน้ำ และได้รับความยินยอมจากเจ้าของแปลง
  - ๕.๑.๖ ต้องได้รับความเห็นชอบจากการทำประชาคมของหมู่บ้าน
  - ๕.๑.๗ เป็นผู้ที่ยินยอมให้ความร่วมมือ ปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ และสามารถใช้เป็นจุดสาธิตได้
  - ๕.๑.๘ เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ ทุกรายจะต้องจัดทำที่พักแบบถาวรและอยู่อาศัยในแปลงตลอดเวลา หากไม่สามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ได้จะต้องขดีใช้ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นทั้งหมด
- ๕.๒ ขุดสระน้ำขนาดกว้าง ๒๐ เมตร ยาว ๔๐ เมตร ลึก ๓ เมตร หรือมีปริมาตรดิน ๑,๔๕๐ ลบ.ม. แก่เกษตรกรผู้ร่วมโครงการฯ รายละ ๑ สระ
- ๕.๓ นำเกษตรกรผู้ร่วมโครงการฯ ไปทัศนศึกษาดูงานแปลงไร่นาสวนผสมที่ประสบผลสำเร็จ ระยะเวลา ๒ วัน
- ๕.๔ จัดอบรมหลักสูตร “ การทำไร่นาสวนผสมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ” แก่เกษตรกรผู้ร่วมโครงการฯ ระยะเวลา ๓ วัน
- ๕.๕ สนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปุ๋ย อาหารสัตว์ ฯลฯ แก่เกษตรกรรายละ ๕,๐๐๐ บาท โดยสนับสนุนปัจจัยการผลิตตามแผนการผลิตของเกษตรกรแต่ละราย
- ๕.๖ เจ้าหน้าที่ระดับจังหวัด อำเภอ และระดับตำบล ติดตามนิเทศงานเกษตรกรผู้ร่วมโครงการฯ ตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการ

๖. ระยะเวลาดำเนินการ

ตุลาคม ๒๕๖๓ – กันยายน ๒๕๖๔

กิจกรรมดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ										
	ธค.	มค.	กพ.	มีค.	เม.ย.	พค.	มิย.	กค.	สค.	กย.	
๑. จัดทำโครงการและสำรวจ กลุ่มเป้าหมาย	←→										
๒. ขุดสระน้ำ ๑๓๕ สระ			←→								
๓. ทักษะศึกษาและฝึกอบรม			←→								
๔. จัดหาปัจจัยการผลิตแก่ เกษตรกร					←→						
๕. ติดตามนิเทศงานโครงการ ฯ			←→								
๖. สรุปรายงานผล									←→		

๗. งบประมาณ ๙,๖๕๐,๐๐๐ บาท

กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)
๑. ขุดสระน้ำขนาด ๒๐x๔๐x๓ เมตร (๑,๔๕๐) จำนวน ๑๓๕ สระ	๗,๘๓๐,๐๐๐ ๖๗๕,๐๐๐
๒. ทักษะศึกษาและฝึกอบรมเกษตรกร ๑๓๕ ราย	๖๗๕,๐๐๐
๓. ปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกร ๑๓๕ ราย	๔๗๐,๐๐๐
๔. ค่าใช้จ่ายในการติดตามนิเทศงานเจ้าหน้าที่โครงการ ฯ	
รวม ๔ กิจกรรม	๙,๖๕๐,๐๐๐ (เก้าล้านหกแสนห้าหมื่นบาทถ้วน)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๘.๑เกษตรกร ๑๓๕ ราย มีอาหารพอเพียงต่อการบริโภคภายในครอบครัว สามารถเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายภายในครอบครัวได้

๘.๒เกษตรกร ๑๓๕ ราย มีโอกาสรับการสนับสนุนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และรับปัจจัยการผลิตจากภาครัฐ

๘.๓เกษตรกร ๑๓๕ ราย มีความรู้ ความเข้าใจในการทำไร่นาสวนผสมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปปฏิบัติในไร่นาได้

๘.๔เกษตรกรในชุมชน มีแบบอย่างในการทำไร่นาสวนผสมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

๙. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

๙.๑ หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก

สำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์

๙.๒ หน่วยงานที่รับผิดชอบร่วม

- สำนักงานจังหวัดกาฬสินธุ์

- อำเภอทุกอำเภอ

- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์

- สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด

- สำนักงานประมงจังหวัด

- สำนักงานพัฒนาที่ดิน
- ชลประทานจังหวัดกาฬสินธุ์
- ศูนย์บริการวิชาการด้านพืชและปัจจัยการผลิต
- สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์จังหวัด
- สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์

๓) โครงการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตอ้อยตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร

๑. จังหวัดกาฬสินธุ์ มีพื้นที่ปลูกอ้อยส่งโรงงาน ๓๖๕,๔๐๙ ไร่ มีผลผลิตเข้าสู่โรงงานประมาณ ๔,๑๐๓,๖๒๕ ตัน แต่การผลิตอ้อยของเกษตรกรชาวไร้อ้อยในแต่ละพื้นที่ยังประสบปัญหาการเพิ่มผลผลิตต่อไร่ต่ำ
๒. โครงการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตอ้อย ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร
  - กิจกรรมที่ ๑ ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตอ้อยตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร
  - กิจกรรมที่ ๒ จัดวันรณรงค์และสาธิตการแก้ไขปัญหาการเผาไร้อ้อย และรณรงค์ให้เกษตรกรตัดอ้อยสดส่งโรงงาน
๓. วัตถุประสงค์โครงการ
  - ๓.๑ เพื่อเป็นแหล่งถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตอ้อยแก่เกษตรกรชาวไร้อ้อย โดยผ่านกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร
  - ๓.๒ เพื่อกระตุ้นให้เกษตรกรชาวไร้อ้อยตระหนักถึงผลเสียและผลกระทบที่เกิดจากการเผาไร้อ้อย และทำให้ปริมาณการตัดอ้อยไฟไหม้ ส่งโรงงานลดน้อยลง
๔. เป้าหมายโครงการ

ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตอ้อยแผนใหม่ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรแก่เกษตรกรชาวไร้อ้อย จำนวน ๒๕ คน / โรงเรียนๆละ ๘ ครั้ง ในพื้นที่ ๑๔ อำเภอ จำนวน ๒๘ โรงเรียน

จัดวันรณรงค์และวันสาธิต การแก้ไขปัญหาการเผาไร้อ้อย เพื่อลดปริมาณอ้อยไฟไหม้ส่งโรงงานให้น้อยลง จำนวนในพื้นที่ ๑๔ อำเภอ ๆ ละ ๑ ครั้ง
๕. สถานที่ดำเนินการ อำเภอสามชัย
๖. วิธีการดำเนินงาน
  - รวมกลุ่มเกษตรกรที่มีกิจกรรมเดียวกัน กลุ่มละ ๒๕ คน
  - เกษตรกรที่ร่วมกิจกรรมจะต้องมีความสมัครใจ
  - จัดกิจกรรมเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง ตามระยะการเจริญเติบโตของพืชตลอดฤดูกาลผลิต จำนวน ๘ ครั้ง

ประเด็นในการเรียนรู้ ต้องสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของเกษตรกร สถานที่สำหรับเรียนรู้ ควรอยู่ใกล้กับแปลงปลูกพืช

จัดให้เกษตรกรได้มีการศึกษา ทดสอบพิสูจน์ทราบ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่น

เกษตรกรจะเรียนรู้ด้วยการค้นพบด้วยตนเอง โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเป็นวิทยากรพี่เลี้ยงในกิจกรรมการเรียนรู้

- จัดวันรณรงค์และสาธิต การแก้ไขปัญหาการเผาไร้อ้อย เพื่อลดปัญหาปริมาณอ้อยไฟไหม้ส่งโรงงานให้น้อยลง ในพื้นที่ ๑๔ อำเภอ ๆ ละ ๑ ครั้ง

เจ้าหน้าที่ระดับจังหวัด / อำเภอและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ติดตามนิเทศงาน เกษตรกรผู้ร่วมโครงการ ตลอดระยะเวลาดำเนินการ

๗. ระยะเวลาดำเนินการ

ดำเนินการในระหว่าง เดือน เมษายน ๒๕๖๓ – กันยายน ๒๕๖๔

๘. งบประมาณ

ค่าอาหารกลางวันสำหรับเกษตรกรผู้เข้ารับการถ่ายทอด จำนวน ๘ ครั้ง เกษตรกร ๗๐๐ คน ๆ ละ ๑๕๐ บาท เป็นเงิน ๘๔๐,๐๐๐ บาท

ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่มสำหรับเกษตรกรผู้เข้ารับการถ่ายทอดฯ จำนวน ๘ ครั้ง เกษตรกร ๗๐๐ คน ๆ ละ ๕๐ บาท เป็นเงิน ๒๘๐,๐๐๐ บาท

ค่าวัสดุเครื่องเขียนและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อใช้ในการถ่ายทอด เป็นเงิน ๒๙๒,๖๐๐ บาท

ค่าจัดงานวันรณรงค์สาธิต ๑๔ อำเภอๆ ละ ๑ ครั้งๆ ละ ๔๐,๐๐๐ บาท เป็นเงิน ๕๖๐,๐๐๐ บาท

ค่าติดตามประเมินผล เป็นเงิน ๙๒,๐๐๐ บาท

รวม ๕ รายการ เป็นเงิน ๒,๐๖๔,๖๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เกษตรกรชาวไร่อ้อยมีความรู้และมีการใช้เทคโนโลยีการผลิตอ้อยที่ถูกต้องเหมาะสมรู้จักโรคแมลงศัตรูอ้อย และศัตรูธรรมชาติ สามารถป้องกันและกำจัดโรคแมลงศัตรูอ้อยได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย ทำให้ผลผลิตอ้อยเพิ่มขึ้น ต้นทุนการผลิตลดลง

เกษตรกรชาวไร่อ้อยและเกษตรกรทั่วไป ตระหนักถึงผลเสียและผลกระทบที่เกิดจากการเผาไร่อ้อยมีการตัดอ้อยสดเข้าโรงงาน

๑๐. หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก

หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก

- สำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์
- สำนักงานเกษตรอำเภอ

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1

คำอธิบายกลุ่มชุดดิน

กลุ่มชุดดินที่ ๑๘

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้าหรือจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมของวัสดุเนื้อหยาบ พบในบริเวณที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ ส่วนใหญ่มีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน เป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำส่วนใหญ่ค่อนข้างเร็ว เนื้อดินบนเป็นพวกดินร่วนปนทรายหรือดินร่วน ดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย หรือดินร่วนเหนียว ดินมีสีน้ำตาลอ่อนถึงสีเทา พบจุดประพอกสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดงปะปน บางแห่งอาจพบศิลาแลงอ่อนหรือก้อนสารเคมีสะสมพวกเหล็กและแมงกานีสในดินชั้นล่าง ดินมีความสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ดินชั้นบนมักมีปฏิกิริยาเป็นกรดจัดมากถึงกรดปานกลาง ค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๕.๐-๖.๐ ส่วนดินชั้นล่างจะเป็นกรดปานกลางถึงเป็นด่างเล็กน้อย มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๖.๐-๗.๕

กลุ่มชุดดินที่ ๓๕

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้าหรือการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมของวัสดุเนื้อหยาบที่ส่วนใหญ่มาจากหินตะกอน พบบริเวณพื้นที่ดอนที่มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นจนถึงเนินเขาหรือเป็นพื้นที่ภูเขาเป็นดินลึก มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง เนื้อดินเป็นพวกดินร่วนละเอียดที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ส่วนดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ดินมีสีน้ำตาล สีเหลืองหรือแดง และอาจพบจุดประสีต่างๆ ในชั้นดินล่าง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดจัดมาก มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๔.๕-๕.๕

กลุ่มชุดดินที่ ๔๐

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้า หรือจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถม ของพวกวัสดุเนื้อหยาบ เป็นพื้นที่ดอน ที่มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นจนถึงเนินเขาหรือเป็นพื้นที่ภูเขา เป็นดินลึก มีการระบายน้ำดี เนื้อดินเป็นพวกดินร่วนหยาบ ดินมีสีน้ำตาล สีเหลืองหรือแดง และอาจพบจุดประสีต่างๆ ในชั้นดินล่าง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดจัดมาก มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๔.๕ - ๕.๕

กลุ่มชุดดินที่ ๔๘

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้าหรือจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาในระยะทางไม่ไกลนัก วัสดุเนื้อค่อนข้างหยาบ ที่มาจากพวกหินตะกอนหรือหินแปร พบบริเวณพื้นที่ดอน ที่มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดจนถึงเนินเขาเป็นดินตื้น มีการระบายน้ำดี เนื้อดินบนส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย ส่วนดินล่างเป็นดินปนเศษหินหรือปนกรวด ก้อนกรวดส่วนใหญ่เป็นหินกลมมน หรือเศษหินต่างๆ ถ้าเป็นดินปนเศษหินมักพบชั้นหินพื้นตื้นกว่า ๕๐ เซนติเมตร สีดิน

เป็นสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงกรดปานกลาง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๕.๐- ๖.๐

กลุ่มชุดดินที่ ๔๙

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ หรือจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมในระยะทางไม่ไกลนักของวัตถุต้นกำเนิดดินที่มาจากวัสดุเนื้อค่อนข้างหยาบ วางทับอยู่บนชั้นดินที่เกิดจากการสลายตัวผุพังของหินพื้นหรือจากวัตถุต้นกำเนิดดินที่ต่างชนิดต่างยุคกัน พบบริเวณพื้นที่ตอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย เป็นดินตื้นถึงตื้นมากถึงชั้นลูกรัง มีการระบายน้ำดีปานกลาง เนื้อดินบนบนเป็นดินร่วนปนทราย ส่วนดินชั้นล่างเป็นดินเหนียวปนลูกรังหรือเศษหินทราย พบภายในความลึกก่อน ๕๐ เซนติเมตร สีดินเป็นสีน้ำตาลหรือสีเหลือง และก่อนความลึก ๑๐๐ เซนติเมตร จะเป็นชั้นดินเหนียวสีเทา มีจุดประสีน้ำตาล สีแดงและมีศิลาแลงอ่อนปะปนอยู่จำนวนมาก อาจพบชั้นหินทรายหรือหินดินดานที่ผุพังสลายตัวแล้วในชั้นถัดไป ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงกรดเล็กน้อย มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๕.๐ - ๖.๕

กลุ่มชุดดินที่ ๕๖

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมในระยะทางไม่ไกลนักของวัสดุเนื้อหยาบที่มาจากพวกหินตะกอนหรือหินอัคนีพบบริเวณพื้นที่ตอน มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดจนถึงเนินเขา เป็นดินลึกปานกลาง มีการระบายน้ำดี เนื้อดินตอนบนช่วง ๕๐ เซนติเมตร เป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนทราย ส่วนดินล่างเป็นดินปนเศษหิน มักพบชั้นพบหินพื้นลึกกว่า ๑๐๐ เซนติเมตร สีดินเป็นสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงกรดปานกลาง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๕.๐ - ๖.๐

แนวทางแก้ไขดินมีปัญหาจังหวัดกาฬสินธุ์

ดินเค็ม

- เลือกปลูกพืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ต้องเน้นพืชทนเค็มและพืชชอบเค็ม เช่น ข้าวทนเค็มและปลูกไม้ยืนต้นหรือไม้โตเร็วที่มีรากลึก และในการปลูกควรเลือกพื้นที่ที่มีคราบเกลือไม่มากนัก และมีน้ำชลประทานสำหรับการใช้ในการเพาะปลูกด้วย

- ปรับปรุงดินโดยใช้ปุ๋ยหมักปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยพืชสด ร่วมกับเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ เพื่อปรับโครงสร้างของดิน

- จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ควรมีวัสดุคลุมดินเพื่อป้องกันไม่ให้เกลือขึ้นมาอยู่ที่ผิวดิน

ดินตื้น

- เลือกปลูกพืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ต้องเน้นพืชที่มีระบบรากสั้น เช่น พืชไร่หรือพืชผัก นอกจากนี้ยังสามารถปลูกไม้ผลบางชนิดที่มีระบบรากไม่ลึกมากได้ เช่น มะม่วง น้อยหน่า มะขาม เป็นต้น

- ปรับปรุงดินโดยใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยพืชสด ร่วมกับผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดิน เช่น สารพด.ต่างๆ

- จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เนื่องจากเสี่ยงต่อการเกิดการชะล้างพังทลายของดิน ในกรณีปลูกพืชไร่ ควรมีการจัดระบบปลูกพืชให้เหมาะสม เช่น ปลูกพืชสลับเป็นแถบหรือปลูกพืชคลุมดินร่วมด้วย

ดินตื้นถึงชั้นหินพื้น

- เลือกปลูกพืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ควรเป็นพืชที่มีระบบรากตื้น เช่น พืชไร่หรือพืชผักและปรับปรุงดินด้วยผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดินด้วยสาร พด. ต่างๆ ร่วมกับการใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก

- จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ปลูกพืชสลับเป็นแถบ ปลูกพืชคลุมดิน ปลูกพืชหมุนเวียนทำแนวรั้วหญ้าแฝก เป็นต้น

- หลีกเลี่ยงการปลูกไม้ยืนต้นเพราะรากพืชไม่สามารถชอนไชลงไปดินชั้นล่างได้ ส่งผลให้พืชไม่สามารถเจริญเติบโตได้

ดินตื้นและมีความลาดชันสูง

- หลีกเลี่ยงการใช้พื้นที่ในบริเวณดังกล่าว เนื่องจากเสี่ยงต่อการเกิดการชะล้างพังทลายของดินควรปล่อยไว้ให้คงสภาพตามธรรมชาติซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าไม้หรือไม้พุ่ม

- ถ้ามีความจำเป็นต้องใช้พื้นที่ดังกล่าว ควรปลูกไม้ผลบางชนิด เช่น น้อยหน่า มะม่วง มะขาม เป็นต้น และควรมีการจัดระบบปลูกพืชให้เหมาะสม ปรับปรุงดินด้วยผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดินด้วยสาร พด. ต่างๆ ร่วมกับการใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก

- จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ทำการเกษตร เช่น ทำแนวรั้วหญ้าแฝก ปลูกพืชสลับเป็นแถวหรือปลูกพืชคลุมดินต่างๆ เพื่อลดปัญหาการชะล้างพังทลายของดินและเป็นการช่วยเก็บความชื้นไว้ในดิน และพืชสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

ดินทรายจัด

- พืชไร่หรือพืชผัก ควรจัดระบบการปลูกพืชหมุนเวียนตลอดปีร่วมกับปลูกพืชบำรุงดิน มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชสลับเป็นแถบ อาจใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมด้วยเพื่อปรับโครงสร้างของดิน และเนื่องจากสภาพพื้นที่มีโอกาสเสี่ยงต่อการขาดน้ำสูงจึงต้องจัดการน้ำอย่างเหมาะสมเพื่อให้พืชสามารถใช้น้ำได้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพเพราะตามสภาพธรรมชาติดินชนิดนี้มีความสามารถในการอุ้มน้ำได้ต่ำ

- ไม้ผล/ไม้ยืนต้น ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ในแปลงควรปลูกพืชปุ๋ยสด ปลูกพืชคลุมดินหรือปลูกพืชแซม นอกจากนี้ควรจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำร่วมด้วย เช่น ทำฐานปลูกเฉพาะต้น ทำแนวรั้วหญ้าแฝกและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน และเก็บความชื้นไว้ในดินเพื่อให้พืชนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ดินเหนียวจัด

- พืชไร่หรือพืชผัก ควรมีการไถหว่านร่อง เพื่อช่วยให้ดินมีการระบายน้ำดีขึ้นและควรปรับปรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกหรือปลูกพืชปุ๋ยสดร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ไถพรวนและปลูกพืชตามแนวระดับ มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชหมุนเวียน หรือปลูกพืชสลับเป็นแถบ มีการจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูกอย่างเหมาะสมเพื่อให้พืชสามารถใช้น้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- ไม้ผล/ไม้ยืนต้น ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ นอกจากนี้ควรจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำร่วมด้วย เช่น การสร้างคันดิน ทำชั้นบันได ปลูกพืชคลุมดิน มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชแซม ทำแนวรั้วหรือฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น และจัดหาแหล่งน้ำสำหรับใช้ในฤดูแล้ง

พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน

- หลีกเลี่ยงการใช้พื้นที่ในบริเวณดังกล่าว เนื่องจากมีความลาดชันสูงมาก เสี่ยงต่อการเกิดการชะล้างพังทลายและสูญเสียหน้าดิน ควรรักษาไว้ให้เป็นป่าตามธรรมชาติและสร้างสวนป่า หรือใช้ปลูกไม้ใช้สอยโตเร็ว

- ถ้ามีความจำเป็นต้องใช้พื้นที่ จำเป็นต้องมีการศึกษาทรัพยากรของแต่ละพื้นที่หรือโครงการต่างๆ เพื่อให้ทราบถึงความเหมาะสมของดินสำหรับการปลูกพืชชนิดต่างๆ และจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำร่วมด้วย เช่น ปลูกพืชคลุมดิน ทำแนวรั้วหญ้าแฝก และขุดหลุมปลูกเฉพาะต้น โดยไม่มีการทำลายไม้พื้นล่างเพื่อรักษาเสถียรภาพของดินและเป็นการช่วยเก็บความชื้นไว้ในดินเพื่อให้พืชสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

แนวทางการจัดการดินมีปัญหา(ดินทราย)

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
ข้าวนาปีและข้าวนาปรัง ๑.พันธุ์ไวต่อช่วงแสงปลูกได้เฉพาะ ฤดูนาปี ได้แก่ น้ำสะกวย ๑๙, หางยี ๗๑, เหนียวอุบล ๑, เหนียวอุบล ๒, ขาวดอกมะลิ ๑๐๕, เหนียวสันป่า ตอง, ขุมแพ ๖๐, ขาวปากหม้อ ๑๔๘, ขาวตาแห้ง ๑๗, กข 6, กข ๘ และ กข ๑๕	- สภาพพื้นที่นาบางแห่งมีความลาดเท เล็กน้อย น้ำขังในกระตังนาไม่สม่ำเสมอ ทำให้ขาดน้ำ	แก้ไขโดยปรับกระตังนาให้สม่ำเสมอ ถ้าเป็นไปได้นำวิธีการจัดรูปแปลงนามา ปฏิบัติ (land reshape)
๒.พันธุ์ไม่วัยต่อช่วงแสงปลูกได้ทั้งฤดูนาปีและ นาปรัง ได้แก่ กข ๑, กข ๒, กข ๓, กข ๔, กข ๕, กข ๗, กข ๙, กข ๑๐, กข ๑๑, กข ๒๑, กข ๒๓, สุพรรณบุรี ๖๐ ๒, พิษณุโลก ๖๐-๒, ข้าวหอมคลองหลวง๑,ปทุมธานี 1,สุรินทร์ และเหนียวสกจนคร	- ดินค่อนข้างเป็นดินทราย และมี โครงสร้างค่อนข้างแน่นทึบ	แก้ไขโดยเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้แก่ดิน ดังนี้ - ใส่ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมักอัตรา ๑-๒ ตันต่อไร่ - โกลบตอซังพืชลงดิน ได้แก่ ฟางหรือตอซังข้าว ต้นข้าวโพด หรือเศษพืช ตระกูลถั่ว ในช่วงการเตรียมดิน - โกลบพืชปุ๋ยสด จากพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ โสนอัฟริกัน ถั่วพุ่ม หรือถั่วเขียว โดยใช้เมล็ดพันธุ์ อัตรา ๕-๗ กิโลกรัมต่อไร่ ปลูกก่อนทำนาเป็นระยะเวลา ๓๕-๕๐ วัน และเมื่อออกดอก ๕๐ % จึงโกลบ - ปลูกพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ กระถินยักษ์ หรือถั่วมะแฮะ บริเวณคันนา แล้วทำ การตัดใบหรือกิ่งอ่อนสับกลบเป็นปุ๋ยพืชสด
๓.พันธุ์ข้าวที่ทนเค็ม ได้แก่ ขาวดอกมะลิ๑๐๕, ขาวตาแห้ง ๑๗, คำผาย ๔๑, เก้ารวง ๘๘, ขาวปาก หม้อ ๑๔๘, กข ๑, กข ๖, กข ๗, กข ๘ และ กข ๑๕	- บางพื้นที่เป็นดินเค็ม	แนวทางแก้ไข และปรับปรุงดินเค็ม - เลือกพันธุ์ข้าวที่ทนเค็มมาปลูก - ปล่อยให้ น้ำขังในแปลง ๒-๓ วัน แล้วระบายออก จะช่วยลดความเค็มของดินได้ - ปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้ ใส่ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมักอัตรา ๔-๕ ตันต่อไร่อย่างต่อเนื่อง จะทำให้ดิน ร่วนซุยและช่วยชะล้างเกลือออกไป ทำให้ความเค็มของดินลดลง ใส่วัสดุปรับปรุงดิน ได้แก่ แกลบ และขี้เลื่อย เป็นต้น ซึ่งอัตราการใช้ แกลบที่เหมาะสม ๒-๕ ตันต่อไร่ เพื่อให้ดินไม่แน่นทึบ รากพืชชอนไชได้

		สะดวก ทำให้ต้นข้าวแข็งแรงต้านทานโรคได้ดี โถกปลูกพืชปุ๋ยสด ซึ่งได้แก่ โสนอัฟริกัน โสนคางคก และอื่นๆ ก่อนปลูกข้าวประมาณ ๓ เดือน แล้วไถกลบเมื่อพืชปุ๋ยสดอายุ ๖๐ วัน และพักดิน ๓๐ วัน ก่อนปลูกข้าว
--	--	--

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
ข้าวนาปีและข้าวนาปรัง(ต่อ)	- บางพื้นที่เป็นดินเค็ม	- ควรปลูกไม้ยืนต้นที่ทนเค็ม เช่น ต้นกระถินออสเตรเลีย บนคันนาเพื่อลดการแพร่กระจายเกลือไปยังพื้นที่ข้างเคียงที่ไม่เป็นดินเค็ม
	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำหรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	แก้ไขโดยการใส่ปุ๋ยเคมี ดังนี้ - อัตราปุ๋ย สำหรับข้าวไม่ไวต่อช่วงแสง ครั้งแรกใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๓ กิโลกรัมต่อไร่ ร่วมกับปุ๋ยสูตร ๐-๐-๖๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ หรือใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ อัตรา ๓๐ กิโลกรัมต่อไร่ ร่วมกับปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๒ กิโลกรัมต่อไร่ และปุ๋ยสูตร ๐-๐-๖๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ โดยให้ใส่ช่วงปักดำสำหรับนาหว่านใส่หลังข้าวงอก ๑๕-๒๐ วัน ครั้งที่ ๒ ระยะข้าวแตกกอใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๓ กิโลกรัมต่อไร่ ครั้งที่ ๓ ระยะออกช่อดอกใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๓ กิโลกรัมต่อไร่ - อัตราปุ๋ยสำหรับข้าวไวต่อช่วงแสง ครั้งแรกใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่หรือปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ อัตรา ๓๐ กิโลกรัมต่อไร่ ร่วมกับปุ๋ยสูตร ๐-๐-๖๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ ช่วงปักดำ สำหรับนาหว่านใส่หลังข้าวงอก ๑๕ - ๒๐ วัน ครั้งที่ ๒ ระยะออกช่อดอก ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
พืชไร่ และ พืชผัก	- ดินค่อนข้างเป็นทราย ความชื้นในดินต่ำ	แก้ไขโดยเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้แก่ดิน ดังนี้ - ใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก อัตรา ๒ ตันต่อไร่ - โกลบพืชปุ๋ยสดจากพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ ปอเทือง ถั่วพุ่ม ถั่วดำ หรือ โสน ต่างๆ เมื่อพืชปุ๋ยสดออกดอกได้ประมาณ ๕๐ เปอร์เซ็นต์ ก่อนปลูกพืช ๒ สัปดาห์ - ใช้วัสดุคลุมดิน เช่น ฟางข้าวหรือเศษพืชต่างๆ เพื่อรักษาความชื้นแก่ดิน - พัฒนาแหล่งน้ำเสริม เพื่อป้องกันการขาดแคลนน้ำ ทำให้ดินแห้ง โดยเฉพาะ ในช่วงฤดูแล้ง
อ้อย	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาด ธาตุอาหารบางชนิด	- ใส่ปุ๋ยเคมี ดังนี้ ครั้งแรกใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ อัตรา ๗๕ กิโลกรัมต่อไร่ รองกันร่องพร้อมปลูก ครั้งที่ ๒ ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๒๑-๐-๐ อัตรา ๔๐ กิโลกรัมต่อไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมี สูตร ๐-๐-๖๐ อัตรา ๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ โดยโรยข้างแถวปลูกแล้วพรวนดินกลบ เมื่ออ้อยอายุประมาณ ๒-๓ เดือน สำหรับอ้อยต่อ จะใช้ปุ๋ยและอัตราเดียวกันและใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรกหลังจาก

		<p>ทำการตัดแต่งต่อ ประมาณ ๑-๔ สัปดาห์ ครั้งที่ ๒ หลังจากใส่ครั้งแรกประมาณ ๒-๓ เดือน</p> <p>- ใช้เทคโนโลยีชีวภาพโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ อัตราเจือจาง ๑ : ๕๐๐ ฉีดพ่นแปลงปลูกและต้นอ้อย ทุก ๒๐ วัน</p>
--	--	---

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
มันสำปะหลัง	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	<p>- ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๒๐-๘-๒๐ อัตรา ๗๕-๘๐ กิโลกรัมต่อไร่ หรือปุ๋ยเคมีสูตร ๒๑-๗-๑๔ อัตรา ๖๐ กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อมันสำปะหลังอายุประมาณ ๑-๓ เดือน โดยใส่ข้างแถวปลูกแล้วพรวนกลบ</p> <p>- ใช้เทคโนโลยีชีวภาพ โดยการไถกลบพืชปุ๋ยสด เมื่ออายุ ๖๐ วัน และหว่านปุ๋ยคอกก่อนปลูก</p>
ถั่วเขียว ถั่วเหลือง ถั่วลิสง	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	<p>- ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๒-๒๔-๑๒ อัตรา ๓๐-๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ โดยแบ่งใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรกรองกันหลุม ครั้งที่ ๒ หลังปลูก ๒๐-๒๕ วัน หรือใส่ครั้งเดียวก่อนปลูกหรือหลังปลูก ๒๐-๒๕ วัน</p> <p>- ใช้เทคโนโลยีชีวภาพ โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ๔๐๐ มิลลิลิตรต่อไร่ต่อครั้ง เจือจาง</p>

		ด้วยน้ำ ๒๐๐ ลิตรฉีดพ่นหรือรดลงดินทุกๆ ๑๐ วัน ก่อนออกดอกและช่วงติดผล
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	- ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๑๖-๘ อัตรา ๗๕ กิโลกรัมต่อไร่ โดยแบ่งใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรก ร่องกันหลุม ครั้งที่ ๒ เมื่อข้าวโพดอายุ ๓-๔ สัปดาห์ - ใช้เทคโนโลยีชีวภาพ โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ๔๐๐๐ มิลลิลิตรต่อไร่ต่อครั้ง เจือจางด้วยน้ำ ๒๐๐ ลิตรฉีดพ่นหรือรดลงดินทุกๆ ๑๐ วัน ก่อนออกดอกและช่วงติดผล
ข้าวโพดฝักสด ได้แก่ข้าวโพดหวานและข้าวโพดข้าวเหนียว	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	- ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ หรือปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๓๕ กิโลกรัมต่อไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีสูตร ๒๐-๐-๐ อัตรา ๒๕ กิโลกรัมต่อไร่ แบ่งใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรก ร่องกันหลุม ครั้งที่ ๒ เมื่ออายุได้ ๓-๔ สัปดาห์ - ใช้เทคโนโลยีชีวภาพ โดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ๔๐๐ มิลลิลิตรต่อไร่ต่อครั้ง เจือจางด้วยน้ำ ๒๐๐ ลิตร ฉีดพ่นหรือรดลงดินทุก ๑๐ วัน ก่อนออกดอกและช่วงติดผล

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
แตงโม	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	- ใส่ปุ๋ยเคมี ดังนี้ ครั้งแรกใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๒-๒๔-๑๒ อัตรา ๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ ร่องกันหลุม ครั้งที่ ๒ ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๔-๑๐-๓๐ อัตรา ๑๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อแตงโมอายุ ๓๐ วัน - ใช้เทคโนโลยีชีวภาพ โดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ๔๐๐ มิลลิลิตรต่อไร่ต่อครั้ง เจือจางด้วยน้ำ ๒๐๐ ลิตร ฉีดพ่นหรือรดลงดินทุก ๑๐ วัน ก่อนออกดอกและช่วงติดผล
พืชผักต่างๆ พืชผักรับประทานใบ และลำต้น เช่นคะน้า	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	แก้ไขโดยใช้เทคโนโลยีชีวภาพ ดังนี้ - ใส่ปุ๋ยอินทรีย์สูตร พด.๒ จำนวน ๑๐๐ มิลลิลิตรต่อไร่ต่อครั้ง โดยเจือจาง

ผักกาดขาว กะหล่ำปลี และกะหล่ำดอก		<p>ด้วยน้ำ ๑๐๐ ลิตร ฉีดพ่นหรือรดลงดินทุก ๑๐ วัน</p> <p>แก้ไขโดยการใส่ปุ๋ยเคมีตามชนิดของพืช ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๒๐-๑๐-๑๐ อัตรา ๕๐-๗๐ กิโลกรัมต่อไร่ โดยแบ่งใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรกหลังปลูก ๕-๗ วัน ครั้งที่ ๒ เมื่ออายุประมาณ ๓ สัปดาห์
พืชผักรับประทานผล เช่น พริก มะเขือเทศ มะเขือต่าง ๆ และแตงต่าง ๆ	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หรือขาดธาตุอาหารบางชนิด	<ul style="list-style-type: none"> - ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๖๐-๗๐ กิโลกรัมต่อไร่ โดยแบ่งใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรกหลังย้ายกล้า ๗ วัน และครั้งที่ ๒ หลังจากใส่ครั้งแรก ๒๐-๒๕ วัน หรือใส่ปุ๋ยสูตร ๘-๒๔-๒๔ อัตรา ๔๐-๕๕ กิโลกรัมต่อไร่ รองกันหลุม ครั้งที่ ๒ ใส่ปุ๋ยสูตร ๒๑-๐-๐ อัตรา ๒๕-๓๕ กิโลกรัมต่อไร่ หรือใส่ปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๐-๑๕ กิโลกรัมต่อไร่ หลังจากใส่ครั้งแรก ๒๐-๒๕ วัน หรือใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑๐๐-๑๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ หลังปลูก ๒๐-๒๕ วัน
ไม้ผล-ไม้ยืนต้น	- ดินเป็นทราย ความชื้นในดินต่ำ	<ul style="list-style-type: none"> - เพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน โดยใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก อัตรา ๓-๕ กิโลกรัมต่อหลุมตอนเตรียมหลุมปลูก - ใช้วัสดุคลุมโคนต้น เช่น ฟางข้าว เศษหญ้า ใบไม้ หรือปลูกพืชคลุมดิน ระหว่างแถวไม้ผลหรือไม้ยืนต้น เพื่อช่วยรักษาความชื้นในดิน
การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
ไม้ผล-ไม้ยืนต้น(ต่อ)	- ดินเป็นทราย ความชื้นในดินต่ำ	- พัฒนาแหล่งน้ำเสริมในการปลูกไม้ผลหรือไม้ยืนต้น โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้งดินจะแห้งทำให้พืชที่ปลูกขาดน้ำ
มะม่วง	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	<p>แก้ไขโดยการใส่ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ตามชนิดของพืช ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ก่อนปลูกรองกันหลุมด้วยปุ๋ยคอกในอัตรา ๕-๑๐ กิโลกรัมต่อต้น ร่วมกับปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๐.๓ กิโลกรัมต่อต้น - อายุ ๓ ปี ขึ้นไปซึ่งเป็นช่วงให้ผลผลิต จะแบ่งระยะการใส่ปุ๋ยเป็น ๔ ระยะ ดังนี้

		<p>ระยะบำรุงต้นหลังเก็บเกี่ยวใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๒ กิโลกรัมต่อต้น และให้ซ้ำอีกครั้งเมื่อมะม่วงแตกใบอ่อน ชุดที่ ๒</p> <p>ระยะสร้างตาดอกใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๒-๒๔-๑๒ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น สำหรับมะม่วงอายุ ๒-๔ ปี มะม่วงอายุ ๕-๗ ปี ใส่อัตรา ๒ กิโลกรัมต่อต้น และมะม่วงอายุ ๘ ปี ขึ้นไปใส่อัตรา ๕ กิโลกรัมต่อต้น</p> <p>ระยะบำรุงผลใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น</p> <p>ระยะปรับปรุงคุณภาพผลผลิต ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๓-๑๓-๒๑ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น</p>
มะขาม	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	<p>- ใส่ปุ๋ยคอก อัตรา ๒๕ กิโลกรัมต่อต้น ร่วมกับปุ๋ยเคมี ดังนี้</p> <p>ยังไม่ให้ผลผลิต ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๒-๒๔-๑๒ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น โดยแบ่งใส่ ๓ ครั้งต่อปี</p> <p>ให้ผลผลิตแล้ว ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๓-๑๓-๒๑ อัตรา ๐.๕ กิโลกรัมต่อต้น โดยแบ่งใส่ ๒ ครั้ง คือ ต้นและปลายฤดูฝน</p>

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/	ปัญหาและข้อจำกัด	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
-----------------------	------------------	---

ชนิดพืช	ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	
ลำไย	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	<p>- ใส่ปุ๋ยคอกอัตรา ๒๕ กิโลกรัมต่อต้น และใส่ปุ๋ยเคมี ดังนี้</p> <p>อายุ ๑-๓ ปี ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ และปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น</p> <p>อายุ ๔ ปี ช่วงต้นเดือนสิงหาคม ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ และ ปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น ร่วมกับใช้ปุ๋ยสูตร ๐-๕๒-๓๔ อัตรา ๐.๒ กิโลกรัมต่อต้นต่อน้ำ ๒๐ ลิตร ฉีดพ่นทุก๗ วัน ประมาณ ๓ ครั้ง ในช่วงเดือนพฤศจิกายน เพื่อไม่ให้ลำไยแตกใบใหม่</p> <p>อายุ ๕ ปี ซึ่งเป็นช่วงให้ผลผลิต ให้กระตุ้นการแตกใบอ่อนชุดที่ ๑ และชุดที่ ๒ โดยใช้ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ และปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น ช่วงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นช่วงพักตัวพร้อมต่อการออกดอกให้ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๒ กิโลกรัมต่อต้น ช่วงติดผลใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ และปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น ก่อนเก็บผลผลิต ๑ เดือนใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๐-๐-๖๐ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น หลังเก็บผลผลิตใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑.๕ กิโลกรัมต่อต้นและ ใส่ปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น</p>
กล้วย	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	<p>- ใส่ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยคอก อัตรา ๔.๕ กิโลกรัมต่อหลุม และใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อต้น โดยแบ่งใส่ ๓ ครั้ง เมื่อกล้วยอายุ ๑ เดือน ๔ เดือน และระยะออกดอก</p>

การใช้ประโยชน์ที่ดิน/ ชนิดพืช	ปัญหาและข้อจำกัด ในการใช้ประโยชน์ที่ดิน	แนวทาง/วิธีการจัดการดิน/การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ
ยางพารา	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	<p>- รอกันหลุมด้วยปุ๋ยเคมีสูตร ๐-๓-๐ อัตรา ๑๗๐ กรัมต่อหลุมร่วมกับใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในอัตรา ๕ กิโลกรัมต่อต้นต่อปี</p> <p>ในช่วงปีที่ ๒-๖ ให้ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ อัตรา ๒ กิโลกรัมต่อต้นต่อปี ร่วมกับปุ๋ยเคมีสูตร ๒๐-๘-๒๐ โดยในปีที่ ๑ ใช้อัตรา ๓๐๐ กรัมต่อต้นต่อปี</p> <p>ปีที่ ๒ ใช้อัตรา ๔๕๐ กรัมต่อต้นต่อปี</p> <p>ปีที่ ๓ ใช้อัตรา ๔๖๐ กรัมต่อต้นต่อปี</p> <p>ปีที่ ๔ ใช้อัตรา ๔๘๐ กรัมต่อต้นต่อปี</p> <p>ปีที่ ๕ ใช้อัตรา ๕๒๐ กรัมต่อต้นต่อปี</p> <p>ปีที่ ๖ ใช้อัตรา ๕๔๐ กรัมต่อต้นต่อปี</p> <p>- ใช้เทคโนโลยีชีวภาพโดยใช้เศษใบยางพาราที่ร่วงหล่นทำปุ๋ยหมักสูตรพด. ๑ และผสมจุลินทรีย์ป้องกันโรคราและโคนเน่าของพืชโดยใช้สูตร พด.๓ โรยใส่ระหว่างแถวต้นยางพารา ๑๐๐ กิโลกรัมต่อไร่พร้อมนำปุ๋ยอินทรีย์น้ำอัตราเจือจาง ๑ : ๕๐๐ ฉีดพ่นระหว่างแถวยางพาราที่โคนต้นสูงขึ้นมาจากพื้นดิน ประมาณ ๒ เมตร ทุก ๒ เดือน</p>
ยูคาลิปตัส	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	<p>- ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือสูตรอื่นที่มีธาตุอาหารใกล้เคียงกัน อัตรา ๕๐ กรัมต่อต้นต่อครั้ง โดยใส่ ๓ ครั้ง ครั้งแรกรอกันหลุมก่อนปลูก ครั้งที่ ๒ หลังปลูก ๑๕ วัน และครั้งที่ ๓ ใส่ช่วงปลายฝน</p> <p>เมื่อยูคาลิปตัสอายุ ๒-๔ ปี ให้ใส่ปุ๋ยครั้งละ ๕๐ กรัมต่อต้น ในช่วงปลายฝน</p>
ไม้ผล - ไม้ยืนต้น	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ	- พื้นที่ที่มีความชันสูง ใส่ปุ๋ยแบบหลุม โดยขุดหลุมรอบโคน หรือสองข้างลำต้นแล้ว

		กลับ - วางแนวปลูกเป็นแถวตามแนวระดับ แล้วทำการหว่านพืชคลุมดิน
--	--	---

ภาคผนวกที่ 2
รายชื่ออาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)
อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	อกม./ คณะกรรมการ
๑	นายวิสัย ลาครัมย์	๑	สำราญ	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม.
๒	นางมรรค ปัญจิตร	๒	สำราญ	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม. /
๓	นายแดง ศรีสวัสดิ์	๓	สำราญ	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม. /
๔	นายตาม เกษาพรหม	๔	สำราญ	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม.
๕	นางสาวจินตนาพร ตุธรรม	๕	สำราญ	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม.
๖	นายบรรจง ภูทอง	๖	สำราญ	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม. /
๗	นางสาวสมพร เขจรจิตร	๗	สำราญ	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม. /
๘	นางหนูพร สอนเสนา	๘	สำราญ	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม. /
๙	นายแดนไทยแลนด์ สารพันธ์	๙	สำราญ	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม. /
๑๐	นางอวยพร จุตาผิว	๑๐	สำราญ	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม. /
๑๑	นางประสพ พันธุ์กุล	๑๑	สำราญ	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม. /
๑๒	นางพรทิพย์ ม่วงศรี	๑๒	สำราญ	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม. /
๑๓	นายอวยชัย ภูศรีนวล	๑	สำราญใต้	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม. /
๑๔	นายประหยัด คงประพัฒน์	๒	สำราญใต้	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม.
๑๕	นางสำเนียง ฉายรักษา	๓	สำราญใต้	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม.
๑๖	นายอดิศักดิ์ ชุ่มเรืองศรี	๔	สำราญใต้	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม.
๑๗	นายบุญเพ็ง ถิ่นวิสัย	๕	สำราญใต้	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม.
๑๘	นายถวิล พัฒนสาระ	๖	สำราญใต้	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม.
๑๙	นายหอม พลทองเต็ม	๗	สำราญใต้	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม. /
๒๐	นายเทพอนัน เขจรจิตร	๘	สำราญใต้	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม. /
๒๑	นายประสิทธิ์ ตรีรักษา	๙	สำราญใต้	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม.
๒๒	นายบุญโฮม ปทุมชัย	๑๐	สำราญใต้	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม.
๒๓	นายสิทธิ์ งามผิวเหลือง	๑๑	สำราญใต้	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม.
๒๔	นายสกล เหมวิวัฒน์	๑๒	สำราญใต้	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม.
๒๕	นายมิตร บุญพร	๑๓	สำราญใต้	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม.
๒๖	นายยุทธนา พลະປີ	๑๔	สำราญใต้	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม.
๒๗	นายเรืองศักดิ์ ศิริสัตย์	๑๕	สำราญใต้	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม.
๒๘	นายบุญมี จันวิสา	๑๖	สำราญใต้	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม.
๒๙	นายอุทอง แก้วนอก	๑๗	สำราญใต้	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม.

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	อกม./ คณะกรรมการ
๓๐	นายชัยยา พังพะไล	๑๘	สำราญใต้	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม. /
๓๑	นางลิตรา ขามฝาด	๑๙	สำราญใต้	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม.
๓๒	นายสุบัน ราชเครือ	๒๐	สำราญใต้	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม. /
๓๓	นายสมใจ มานะพิมพ์	๑	คำสร้างเที่ยง	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม. /
๓๔	นางพิชสมัย ศรีวันคำ	๒	คำสร้างเที่ยง	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม.
๓๕	นายวินัย จารุจิตร	๓	คำสร้างเที่ยง	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม.
๓๖	นายธงชัย พันธุ์พิบูล	๔	คำสร้างเที่ยง	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม.
๓๗	นายคำแพง ภารไสว	๕	คำสร้างเที่ยง	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม. /
๓๘	นายเนาวรัตน์ จำเริญไกร	๖	คำสร้างเที่ยง	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม. /
๓๙	นายหน้า พรอมวงษ์	๗	คำสร้างเที่ยง	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม. /
๔๐	นายแทน บุญลาศรี	๑	หนองช้าง	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม. /
๔๑	นายธนกศักดิ์ วงศ์รักษ์	๒	หนองช้าง	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม. /
๔๒	นางวารภรณ์ สารภรณ์	๓	หนองช้าง	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม. /
๔๓	นายจำลอง ผิวศรี	๔	หนองช้าง	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม.
๔๔	นายสังวาลย์ สารภรณ์	๕	หนองช้าง	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม.
๔๕	นายบุญมี เหมวิชัย	๖	หนองช้าง	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม.
๔๖	นายประสิทธิ์ ดุพงษ์	๗	หนองช้าง	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม.
๔๗	นายกิ่ง บัญโสภา	๘	หนองช้าง	สามชัย	กาฬสินธุ์	อกม.

